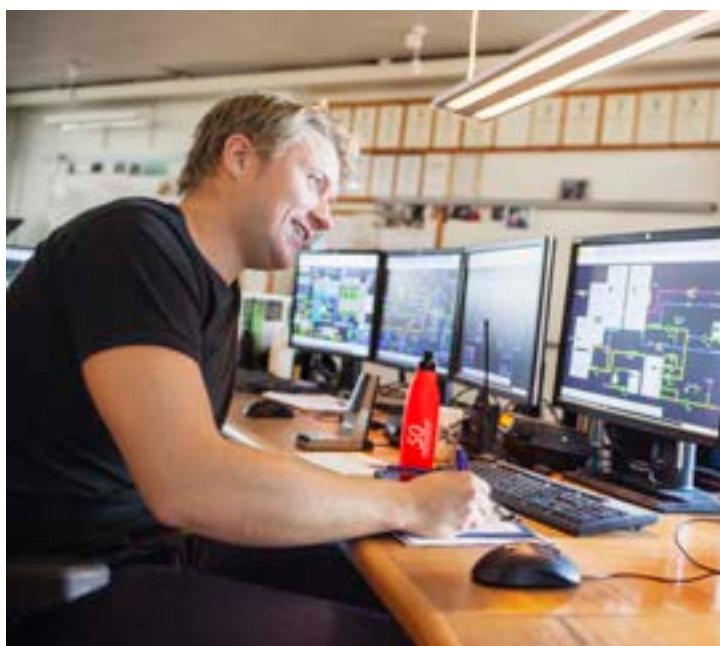
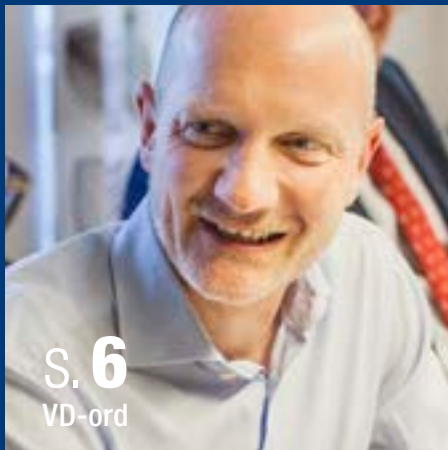

YOUR PULP COMPANY

S. 8
Strategier

S. 6
VD-ord

S. 16
Produkter och
användnings-
områden

S. 30
Miljö

Årsproduktionen överstiger 400 000 ton

Vårt primära fokus att öka koncernens volymer genom ökad kapacitet och produktivitet ligger fast, och investeringarna i vår långsiktiga plan Agenda 500 löper planenligt i både Vallviks och Rottneros Bruk. Investeringsprogrammet genomförs av en effektiv organisation som delar värderingar och har en stark laganda. Därför är en fortsatt utveckling av ett tydligt och kommunikativt ledarskap av yttersta vikt.

Målsättning

KONCERNEN SKA NÅ EN UTHÅLLIG LÖNSAMHET ÖVER EN KONJUNKTURCYKEL

Det gör vi genom att satsa på utvalda nischprodukter, vara bäst på service och alltid sätta säkerheten först.

➔ SÄKERHET FÖRST

Våra medarbetares säkerhet går före allt annat och vi betonar säkerhet i alla lägen. Målet är att inte ha några personskador orsakade av bristande säkerhet.

➔ UTVALDA NISCHPRODUKTER

Vi skapar lönsam tillväxt dels genom att fokusera på utvalda nischprodukter för våra högkvalitativa mekaniska och kemiska massor, dels genom en ökad produktionsvolym, via högre tillgänglighet och utökad kapacitet.

➔ KUNDFOKUS

Vi ska arbeta nära våra kunder och lära oss om deras produkter – på det sättet kan vi utveckla den bästa massatypen för just deras applikation.

➔ ROTTNEROS PACKAGING

Under 2017 har vi fortsatt med utvecklingen av Rottneros Packaging där vi tillverkar förpacknings-tråg, för användning främst till livsmedel.

INNEHÅLL

VERKSAMHETEN

- 3 Året i korthet
- 4 Rottneros i korthet
- 6 VD-ord
- 8 Affärsidé, strategier, mål och affärsmodell
- 10 Agenda 500
- 12 Marknad
- 16 Produkter och användningsområden
- 23 Vår verksamhet
- 26 Råvaruförsörjningen
- 28 Hållbarhet
  - Medarbetare
  - Miljö
- 34 Ordförandeord

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

- 35 Försäljning, resultat, investeringar och finansiell ställning
- 38 Möjligheter och risker
- 43 Hållbarhetsrapport
- 46 Bolagsstyrningsrapport
- 50 Vinstdisposition och underskrifter

EKONOMISK REDOVISNING

- 51 Resultatrapporter koncernen
- 52 Balansräkning koncernen
- 53 Förändringar i eget kapital koncernen
- 54 Kassaflödesanalys koncernen
- 55 Resultatrapporter moderbolaget

- 56 Balansräkning moderbolaget
- 57 Förändringar i eget kapital moderbolaget
- 58 Kassaflödesanalys moderbolaget
- 59 Tilläggsupplysningar och noter
- 74 Revisionsberättelse

ÖVRIG INFORMATION

- 75 Årsstämman
- 76 Styrelse, revisorer och ledning
- 78 Rottnerosaktien
- 80 Sexårsöversikt
- 81 Alternativa nyckeltal och nyckeltalsdefinitioner
- 82 Ordlista
- 83 Adresser

2017

I KORTHET

575 MSEK

Fortsatt intensivt investeringsprogram

INOM RAMEN FÖR AGENDA 500 Av hitintills beslutade investeringar på 705 MSEK är 575 MSEK nu genomförda. Resterande 130 MSEK kommer genomföras under 2018.

HÅLLBART

I praktiken fossilfri produktion

ENERGIANVÄNDNINGEN vid båda bruken är i praktiken fossilfri. Med en naturlig råvara och återvinningsbara produkter bidrar Rottneros till en mer hållbar utveckling i samhället.

20%

Kontinuerlig produktionsökning

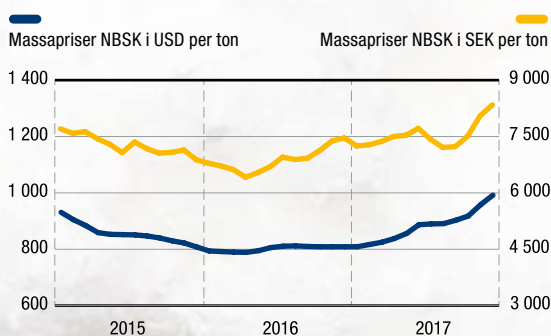
MASSAPRODUKTIONEN har ökat med 20 procent från 2013. Den sammanlagda produktionen uppgick 2017 till 401 200 ton.

13%

Avkastning på sysselsatt kapital

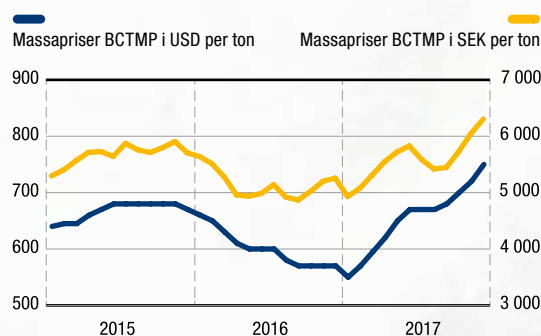
ROTTNEROS ÄR VÅL PLACERAD i rankingen bland jämförbara massaproducerande bolag.

MASSAPRISER NBSK I USD OCH SEK

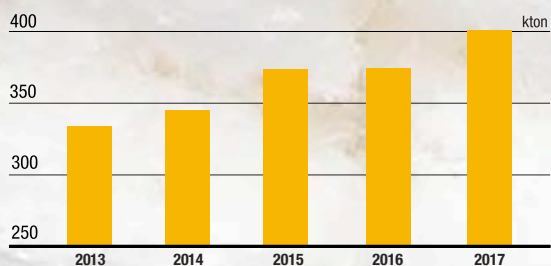

NBSK är proxy för "kemisk massa", BCTMP är proxy för "mekanisk massa". Källor: NBSK (FOEX), BCTMP (RISI), växelkurser (Riksbanken, månadsmedel).

MASSAPRISER BCTMP I USD OCH SEK

PRODUKTION

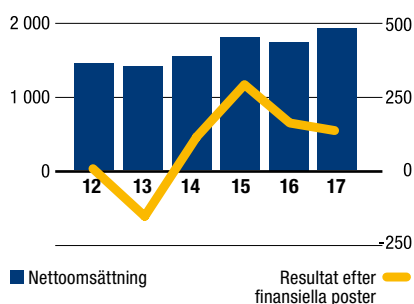
RESULTAT

MSEK	2017	2016	Förändring
Nettoomsättning	1 912	1 730	+182
Rörelseresultat före av- och nedskrivningar	247	221	+26
Rörelseresultat	156	170	-14
Resultat efter finansiella poster	147	163	-16
Nettoreultat	114	128	-14
Resultat per aktie, SEK	0,75	0,84	-0,09

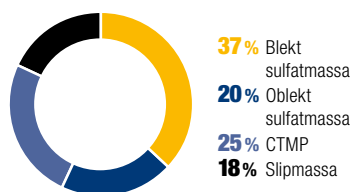
KUNDANPASSAD MASSA FÖR AVSALUMARKNADEN

1 912 MSEK omsättning
301 Medarbetare
401 200 Ton massaproduktion

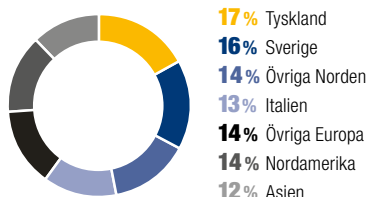
NETTOOMSÄTTNING OCH RESULTAT, MSEK

KONCERNENS PRODUKTER, LEVERANSVOLYMNENS FÖRDELNING

OMSÄTTNINGENS GEOGRAFISKA FÖRDELNING

ROTTNEROS I SIFFROR

MSEK	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	1 912	1 730	1 795	1 547	1 389	1 437
Rörelseresultat före av- och nedskrivningar	247	221	321	177	-11	61
Resultat efter finansiella poster	147	163	259	114	-158	6
Investeringar i anläggningstillgångar	237	278	103	59	37	51
Medelantal anställda	301	282	264	251	256	275
Produktion per anställd, kton	1,3	1,3	1,4	1,4	1,3	1,2

RELATIONSTAL, %

Soliditet	60	77	76	77	71	77
Avkastning på sysselsatt kapital	12,9	16,7	29,1	13,4	Neg	0,6
Avkastning på eget kapital	9,6	11,6	21,9	13,6	Neg	Neg
Rörelsemarginal	8,2	9,8	14,7	7,6	-11,1	0,4

KRONOR/AKTIE

Aktiekurs per den sista december	7,15	8,05	8,15	3,74	1,99	2,00
Eget kapital/aktie	7,91	7,54	6,93	6,39	5,41	6,51
Resultat per aktie	0,75	0,84	1,46	0,87	-1,04	-0,09
Kassaflöde efter investeringar/aktie	-0,10	-0,60	1,52	0,29	0,16	-0,07

Utdelning¹

Ordinarie utdelning	0,30	0,30	0,30	0,20	-	-
Extra utdelning	0,07	0,10	0,20	0,60	-	-
Totalt	0,37	0,40	0,50	0,80	-	-

¹⁾ För 2017 föreslagen utdelning.

KEMISK MASSA

Vid Vallviks Bruk tillverkas långfibrig sulfatmassa: helblekt sulfatmassa ECF (Elemental Chlorine Free) och oblekt sulfatmassa UKP (Unbleached Kraft Pulp), båda i samma produktionslinje.

Analys vid laboratoriet för driftsanalys.

MEKANISK MASSA

Vid Rottneros Bruk tillverkas de mekaniska massakvaliteterna CTMP (Chemi-Thermo-Mechanical Pulp) och slipmassa.

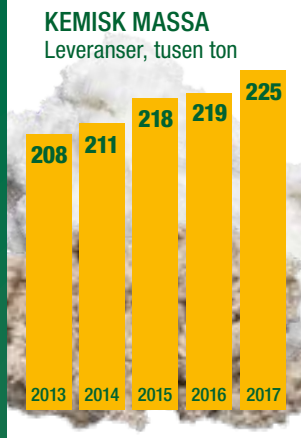
Massabal i balningsslinjen.

PACKAGING

Rottneros Packaging utvecklar tråg, främst för livsmedel. Vi satsar i Packaging för att i framtiden få ett tredje ben för koncernen.

KEMISK MASSA

LÅNG-FIBER-SULFAT

Gran/tall

Blekt

Kartong

Skriv- och tryckpapper

Mjuk-papper

Filter

Produktion, ton

2017

148 100

2016

138 400

+7 %

Oblekt

Kraftpapper

Filter

Elektriska isolasjonsmaterial

Produktion, ton

2017

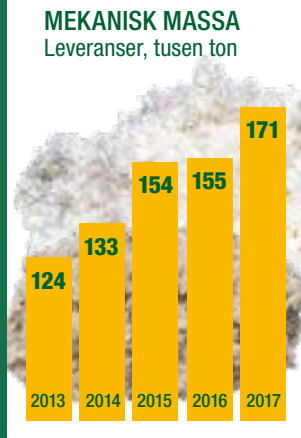
80 500

2016

79 100

+2 %

MEKANISK MASSA

SLIP-MASSA

Gran

Blekt/oblekt

Kartong

Skriv- och tryckpapper

Mjuk-papper

Produktion, ton

2017

71 300

2016

69 000

+3 %

CTMP

Gran/tall

Blekt/oblekt

Kartong

Skriv- och tryckpapper

Mjuk-papper

Filter

Produktion, ton

2017

101 300

2016

87 600

+16 %

CTMP

Asp/björk

Blekt

Kartong

Skriv- och tryckpapper

Finpapper

FIBERTRÅG

MEKANISK MASSA

Produkt

Livsmedelstråg og skyddande förpackningar

Utveckling

ETT HÄNDELSERIKT ÅR MED REKORDPRODUKTION

Rottneros tydliga inriktning mot en lönsam och hållbar tillväxt fortsätter. Vårt målmedvetna arbete och de strategiska investeringarna innebär en betydande produktionsökning i våra bruk under 2017 samtidigt som vi blev ännu mer hållbara. Sedan 2013 har årsproduktionen stigit med hela 20 procent och vår miljöpåverkan har minskat betydligt. Resultatet 2017 hölls dock tillbaka av ökade kostnader. Under 2018 har vi ett tydligt fokus på ökad lönsamhet genom effektivitetsförbättringar och fortsatt volymtillväxt.

ÅRET I KORTHET

2017 var händelserikt och Rottneros passerade en rad viktiga milstolpar. Vår strategiska inriktning mot hållbarhet bekräftas genom att vi gjorde betydande framsteg med att minska vår miljöpåverkan utöver produktionsökningarna. Det är mycket glädjande att se att koncernens produktion för helåret växte med sju procent till över 400 000 ton. Detta är ett resultat av gjorda investeringar tillsammans med vårt systematiska arbete för att optimera produktionen och öka tillgängligheten.

Vi lägger nu mycket kraft på att kartlägga hur vi kan effektivisera verksamheten för att öka lönsamheten ytterligare. Det sker parallellt med den fortsatta ambitionen mot tillväxt i utvalda nischer för våra produkter. Efter flera år av större kapacitetshöjande investeringar är vi på väg in i en ny fas där det gäller att optimera och konsolidera det som gjorts för att kunna

generera högsta möjliga avkastning till våra aktieägare.

HÅLLBARHET CENTRALT

Hållbarhet och långsiktigt företagande är centrala pusselbitar när vi tänker framåt. Våra produkter är en del av ett hållbart ekosystem som utgår från skogen. Hela koncernen fortsätter att utvecklas på ett uthålligt och ansvarsfullt sätt. Under året genomfördes flera viktiga aktiviteter kopplade till detta. Vi investerade i, och tog framgångsrikt i drift, en ny fastbränslepanna som används för att torka pappersmassan i Rottneros Bruk. Istället för olja drivs den nya pannan av biobränsle som bark och bränsleflis, vilket gör att bruket nu går mot att bli fossilfritt.

I augusti säkerställde vi finansieringen av våra planerade investeringar genom emissionen av ett obligationslån om 400 MSEK. Genom emissionen skapades en mer

optimal balansräkning som möjliggör en högre potentiell avkastning på eget kapital. Balansräkningen präglas fortfarande av en begränsad skuldsättning och vi står väl rustade om konjunkturen skulle vända ned.

Vårt utvecklingsområde Rottneros Packaging startade industriell produktion och kundleveranser under året. Därigenom fortsätter utvecklingen av tillverkningsprocessen och produktkvaliteten. Vi bygger en helt ny fabrik i Sunne med planerad produktionsstart runt halvårsskiftet 2018. Det finns en god efterfrågan i marknaden för hållbara förpackningslösningar och vi ser mycket positivt på den långsiktiga utvecklingspotentialen i det nya segmentet.

I september tecknade vi ett avtal med RenFuel som innebär att vi ska leverera lignin från Vallviks Bruk. Ligninet utgör idag en restprodukt i tillverkningsprocessen. Provlleveranserna ska påbörjas 2018

” Under 2018 har vi ett tydligt fokus på ökad lönsamhet genom effektivitetsförbättringar och fortsatt volymtillväxt.

och kommer att användas till RenFuels ligninolja, som i sin tur kan raffinerats till förnybar bensin och diesel. Detta är onekligen en spännande marknad inför framtiden.

ETT ATTRAKTIVT FÖRETAG

Vi fortsätter arbetet med både kompetens- och ledarskapsutveckling med målsättningen att vi ska bli ett föredöme inom dessa områden. Gemensamma värderingar och en tydlig företagskultur är centrala för att kunna leverera mervärde till våra kunder och ägare. Det är därför roligt att Rottneros under 2017 blev omnämnt bland topp tio bästa bygg- och tillverkningsföretag i Powered by People, en utmärkelse för medarbetarrelationer. Det ser vi som ett kvitto på att vi gör rätt saker för att skapa en attraktiv och bra arbetsplats.

VÄGEN FRAMÅT

Vi fokuserar nu på att effektivisera verksamheten ytterligare. Det gör vi med samma systematiska tillvägagångssätt som vi tillämpat när det gäller att öka produktionen. Den nya organisationen vi presenterade under fjärde kvartalet är ett led i att skapa "Ett Rottneros", starkt och effektivt, där vi drar nytta av den samlade kompetensen bland alla medarbetare. Vi har tillsatt en koncerngemensam försäljningsorganisation, platschefer för respektive bruk samt koncerngemensamma funktioner för ekonomi, HR och säkerhet, inköp och teknik. Syftet är främst att skapa tydliga ansvarsområden och på så sätt ge förutsättningar för ökad effektivitet, kunskapsöverföring och fortsatt utveckling framåt.

FORTSATT STARK MARKNAD

Marknaden fortsätter ha en gynnsam balans mellan utbud och efterfrågan. Dollarns försvagning mot kronan jämfört med föregående år har motverkats av ett stigande massapris i USD. Efterfrågan drivs bland annat av en god tillväxt i ekonomin världen över. Därmed har vi ett bra utgångsläge för att generera lönsam tillväxt under 2018. Detta bekräftas av våra stabila orderböcker och den positiva utvecklingen inom våra olika nischer.

Under hösten fattade styrelsen beslut om ytterligare investeringar i de båda bruken som totalt uppgår till nästan 120 MSEK. I Rottneros Bruk kommer investeringssteg två genomföras i CTMP-linjen. Investeringen höjer kapaciteten med cirka 18 000 ton per år från och med 2019 och beräknas tas i drift hösten 2018. Med utökad kapacitet säkerställer vi att Rottneros fortsätter vara en pålitlig leverantör av CTMP och en attraktiv partner för våra kunder. Vallviks Bruk kommer att investera i ett svaggassystem för att uppnå kraven som är kopplade till miljötillståndet om ökad produktion som gavs 2016. Investeringen förväntas tas i bruk under slutet av 2018.

STORT INTRESSE FÖR ÅRSSTÄMMAN

Det var glädjande att det kom så många aktieägare på årsstämman i Söderhamn. Att se våra nya investeringar i samband med bruksvisningen i Vallvik bidrog säkert till den goda uppslutningen. Årets stämma kommer att hållas i Sunne med en visning av Rottneros Bruk och de nya investeringarna där. Jag hoppas och tror att det kommer att bli ett högt deltagande även i år.

- ➔ Säkerheten först
- ➔ Hållbarhet fortsätter att skapa värde
- ➔ Packaging utvecklas och bygger nytt
- ➔ Vi fortsätter att bygga ut kapaciteten

Att hålla våra stämmor vid våra anläggningar och nära många av våra ägare är ett led i att öka kommunikationen med ägare och investerare. Under året började vi med olika investerarrträffar och presentationer av kvartalsresultaten för att öka intresset för Rottneros samt vara tydliga och transparenta med våra framgångar och utmaningar.

Jag vill tacka samtliga medarbetare för ett helhjärtat engagemang under året. Det är avgörande i arbetet med att utveckla Rottneros. Jag vill även tacka våra kunder, ägare och leverantörer för ett inspirerande samarbete. Sammantaget var 2017 ett år av tydliga framgångar såväl produktions- som marknadsmässigt för Rottneros. Med en fortsatt stark marknad och hårt arbete har vi goda möjligheter att ta koncernen till nästa nivå när det gäller effektivitet och lönsamhet.

Lennart Eberleh, VD

STÄNDIG UTVECKLING SOM STRATEGI

Våra medarbetares säkerhet har högsta prioritet - därför har vi en nollvision när det gäller personskador. För att leverera en hållbar lönsamhet ska Rottneroskoncernen erbjuda produkter och tjänster av högsta kvalitet som skapar tydliga mervärden. Investeringarna för att öka kapaciteten i bruken fortsatte under året, och vi jobbar löpande med att utveckla vår nischstrategi genom nya produkter och applikationer mot såväl nya som befintliga kundgrupper.

SÄKERHET

Rottneros nollvision när det gäller personskador genomsyrar hela verksamheten och är en del av koncernens arbete med att vara en hållbar arbetsplats - vi arbetar strukturerat och målinriktat för att undvika arbetsplatsolyckor. Vid alla investeringsprojekt finns ett skyddsombud med i projektgruppen för att säkerställa att lösningarna uppfyller säkerhetskraven. I den dagliga verksamheten genomförs skyddsronder på arbetsplatserna för att konstatera att utrustning och rutiner uppfyller säkerhetskraven. Vid produktionsmöten, liksom vid alla övriga interna möten, är säkerheten första punkten på dagordningen. Vid internutbildningar ingår alltid säkerhetsaspekten som ett delmoment.

HÅLLBAR OCH LÖNSAM TILLVÄXT

Att fortsätta utveckla hållbarheten inom Rottneros är en viktig målsättning. Våra träbaserade produkter är en del av ett naturligt och hållbart ekosystem som har sin början i skogen. Men hållbarhet är mer än bara en naturlig råvara och åter-

vinningsbara produkter. Det innebär att hela koncernen måste byggas på ett uthålligt och ansvarsfullt sätt - de investeringar som görs ska resultera i både finansiella och miljömässiga fördelar.

Rottneroskoncernen ska uppvisa uthållig lönsamhet över en konjunkturcykel. En förutsättning för detta är att koncernen skapar lönsam tillväxt. Detta uppnås genom:

➔ Fokus på utvalda nischer

där Rottneros tillhör marknadsledarna och har konkurrensfördelar. Bolaget arbetar löpande med att utveckla massa för att passa nya segment och fokuserar idag sin expansion främst inom följande:

- Elektrotekniska applikationer, där en mycket hög renhet i massan är ett absolut kundkrav. Robur Flash E-grade tillhör de ledande produkterna på denna marknad.
- Filter till livsmedels- och fordonsindustrin, där porositetsegenskaperna (genomträngligheten) i våra filtermassor har stor betydelse för slutprodukternas kvalitet.

- Kartong och förpackningar, där böjstyvhet, dragstyrka och bulk är särskilt viktigt.
- Mjukpappersprodukter, där våra massor bidrar till absorption och styrka.
- Tunna tryckpapper, där våra massor förbättrar tryckbarheten och minskar ljusgenomsläpligheten i pappret.

I tillägg till mera traditionella applikationer har vi börjat utveckla nya segment:

- Fiberformade förpackningstråg, helt baserade på hållbara råvaror, för bland annat livsmedelsindustrin.
- Utvinning av lignin från den kemiska massatillverkningsprocessen. Lignin kan förädlas till en fossilfri olja som i sin tur kan raffinerats till förnybar bensin och diesel.

➔ **Ökad produktionsvolym.** Vi planerar en fortsatt kapacitetsexpansion genom kapacitetshöjande investeringar och att bygga bort flaskhalsar i bruken.

➔ **Ökad produktivitet.** Rottneros mål är att öka produktiviteten långsiktigt genom ständig processutveckling, samt välplanerade och effektiva förebyggande underhållsinsatser.

KUNDFOKUS

Vi ökar vårt kundfokus genom att skapa en koncerngemensam marknadsorganisation och dra nytta av likheterna mellan våra massor.

Denna gemensamma organisation kommer att ha ett serviceerbjudande med ingående kunskap om hur koncernens produkter kan användas för att förbättra kundernas slutprodukter. Sådan kunskap byggs upp genom ett nära samarbete med våra kunder och leverantörer.

Slutligen ska Rottneros genomgående hålla en hög leveranssäkerhet och bistå med en teknisk support av högsta kvalitet.

AFFÄRSMODELL

FINANSIELLA MÅL

Rottneros övergripande långsiktiga finansiella mål är att lämna en konkurrenskraftig avkastning till aktieägarna, detta i form av både värdeutveckling och direktavkastning.

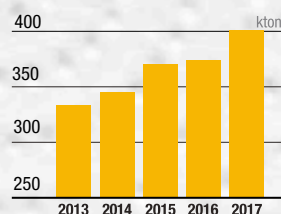
AVKASTNING

→ Lönsamheten, mätt som avkastning på sysselsatt kapital, ska överstiga den för jämförbara massa-producerande bolag.

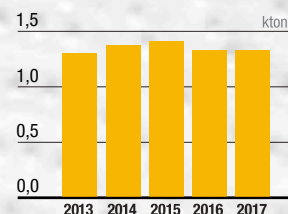
UTDELNINGSPOLICY

→ Utdelningen ska vara anpassad till Rottneros resultatnivå, skuldsättningsgrad, finansiella ställning, framtida utvecklingsmöjligheter och investeringsbehov. Utdelningskapaciteten ska ses över en hel konjunkturcykel, snarare än ett enskilt år. Utdelningen under goda år kan därför komma att begränsas för att skapa förutsättningar för utdelning även under svagare år.

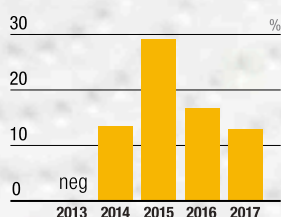
PRODUKTION

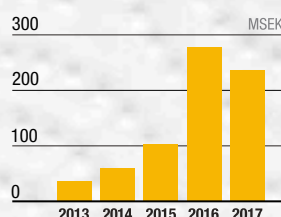
PRODUKTION PER ANSTÄLLD

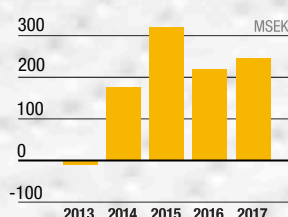
AVKASTNING PÅ SYSSELSATT KAPITAL

INVESTERINGAR

RÖRELSERESULTAT FÖRE AV- OCH NEDSKRIVNINGAR

Hållbarhet är mer än bara en naturlig råvara och återvinningsbara produkter. Det innebär att hela koncernen måste byggas på ett uthålligt och ansvarsfullt sätt.

VISION

Rottneros ska uppfattas som marknadens ledande alternativ för att möta krävande massakunders behov.

AFFÄRSIDÉ

Rottneros affärsidé är att vara en fristående, flexibel leverantör av högkvalitativ, kundanpassad avsalumassa. Rottneros ska möta kundernas krav genom att tillhandahålla aktiv produktutveckling och ett attraktivt serviceerbjudande.

MÅL & STRATEGIER

Rottneros övergripande mål är att nå en uthållig lönsamhet och ge en god avkastning för koncernens aktieägare.

- Lönsam tillväxt skapas genom
- Hög säkerhet
  - Fokus på utvalda nischer
  - Ökad produktivitet
  - Ökad volym
  - Ledande på service

Den nya tvättpressen i Vallviks Bruk togs i drift under hösten 2017.

AGENDA 500 – ROTTNEROS VÄG FÖR LÖNSAM TILLVÄXT

Rottneros tillverkar ett antal specialiserade massatyper som är ledande på marknaden. I början av 2015 fattade Rottneros styrelse beslut om Agenda 500, ett investeringsprogram som i första hand är inriktat mot att öka företagets produktionskapacitet men även att producera mer specialiserade produkter för marknaden.

Agenda 500 är en strategisk plan för att på medellång och lång sikt stabilisera en hög uthållig lönsamhet och avkastning för företaget och dess aktieägare.

Målet ska nås genom:

- Hög säkerhet
- Ökad produktivitet
- Höjd produktion
- Fokus på utvalda nischer
- Kundfokus

Kapacitetsökningen innebär att Rottneros massabruk efter att strategin fullföljts ska producera i storleksordningen 460 – 500 000 ton massa per år. Projektet omfattar sammanlagt 800 MSEK för de två massabrukten. Under 2015-2017 investerades ca 575 MSEK. Investeringarna fortsätter

under 2018 eftersom de finansiella förutsättningarna är fortsatt stabila och marknadsförutsättningarna är fortsatt goda. De investeringar som genomförts hittills har nått de uppsatta produktionsmålen. Det kan också noteras att investeringen för varje tillkommande ton är påtagligt lägre för Rottneros massabruk jämfört med andra fabriksinvesteringar som görs internationellt. Investeringarna gör därmed Rottneros mer konkurrenskraftigt.

Styrelsen fattade under 2017 beslut om investeringar inom ramen för Agenda 500 på totalt ca 200 MSEK. De största investeringarna – utökad reningsanläggning och ytterligare CTMP-kapacitetsökning i Rottneros Bruk samt ett svagssystem i Vallviks Bruk – kommer att tas i bruk 2018.

VALLVIKS BRUK

Vallvik har satt ett nytt rekord under 2017 med 228 600 producerade ton massa, mot 217 500 ton 2016. De investeringar som hittills gjorts inom Agenda 500-programmet har lett till den förväntade ökningen av produktionskapaciteten. Detta tillsammans med ett effektivare arbetssätt har även ökat kapacitetsutnyttjandet. Vi kan också konstatera att av de tio månader med den högsta produktionen i Vallviks historia så har sju av dem infallit under 2017. Vidare sattes ett nytt kvartalsrekord under det tredje kvartalet, vilket innebar en avsevärd förbättring av tidigare rekord. Samtliga dessa förhållanden visar att Agenda 500 kombinerat med ett mer fokuserat arbetssätt har lett till den eftersträvade produktionshöjningen.

Under höstens underhållsstopp har en ny tvättpress tagits i drift. Den ersätter två gamla tvättfilter. Den nya tvättpressen är en nödvändig komponent för att klara de förväntade högre miljökraven. Basningsfickan, som har till uppgift att göra den nödvändiga förvärmningen av flisen innan den går in i kokaren, har

” Investeringarna fortsätter under 2018 eftersom de finansiella förutsättningarna är fortsatt stabila och marknadsförutsättningarna är fortsatt goda.

byggts om för att öka uppehållstiden och ge en jämnare uppvärmning. Denna investering är nödvändig för att klara den planerade produktionshöjningen.

Under året har ett omfattande utredningsarbete gjorts för att kunna investera i en anläggning för att ta hand om s.k. svaga gaser. Detta är processgaser med ett måttligt svavelinnehåll som bruket enligt en miljödom ska ta hand om. Villkoret börjar gälla den 1 januari 2019. Det kan påpekas att den 1 oktober 2018 träder ett EU-direktiv i kraft om Bästa Tillgängliga Teknik för att ta hand om svaga gaser. Direktivet är bindande för alla massabruk, som då måste klara det beslutade gränsvärdet. Vallvik har ett något högre krav än EUs gränsvärde, vilket svenska miljödomstolar har rätt att kräva och regelmässigt kräver av bruket. Eftersom Vallvik tar sitt svagassystem i drift efter 1 oktober 2018 så har Vallvik sökt och erhållit dispens för ett senare idrifttagande.

Det kan också konstateras att det ökade kapacitetsutnyttjandet och den ökade produktionen leder till ett bättre resursutnyttjande som till exempel sänkt

elförbrukning per ton massa. Detta är en del av förklaringen till att Vallvik har ett högt kvalitetsutfall.

ROTTNEROS BRUK

Rottneros Bruk har två produktionslinjer. En linje producerar CTMP (Chemical-Thermo-Mechanical Pulp), som är en massa med högt utbyte där vedflisen impregneras lätt med kemikalier och förvärmas med ånga innan den mals i skivkvarnar. Den andra linjen producerar s.k. slipmassa, vilket är en helt mekanisk process där stockar pressas mot slipstenar så att fibrerna friläggs. Massorna levereras som blekta eller oblekta beroende på användningsområde.

Under 2017 sattes det ett nytt produktionsrekord. Det har producerats 172 600 ton massa vilket är en höjning från 2016 då 156 600 ton tillverkades.

I CTMP-linjen tillverkades 101 300 ton vilket är en påtaglig ökning med 13 700 ton sedan föregående år och ett resultat av gjorda investeringar.

Under 2016 beslutade styrelsen att investera i en biobränslepanna. Denna

togs i drift under underhållsstoppet i september 2017. När pannan är intrimmad kommer brukets energianvändning att vara i praktiken fossilfri, vilket är en väsentlig förbättring jämfört med tidigare då bara cirka hälften av bränslet var fossilfritt.

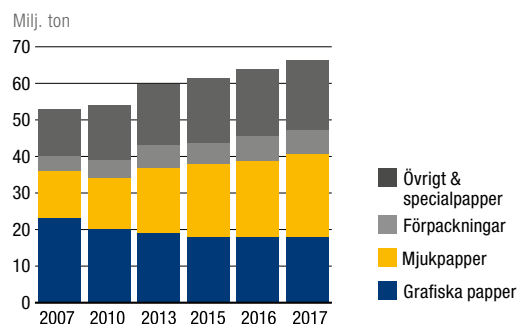
Den ökade produktionen i Rottneros Bruk kräver utbyggnad av anläggningen för biologisk rening av processvattnet. Styrelsen tillstyrkte denna investering under 2017. Anläggningen kommer att tas i drift vid halvårsskiftet 2018. Den process som valts, så kallad anaerobisk rening, kommer att producera biogas som ska användas vid torkning av massan.

Under senhösten 2017 beslutade styrelsen om ytterligare investeringar i CTMP-linjen. När dessa är genomförda hösten 2018 kommer linjens produktionskapacitet att öka med 18 000 ton per år. Den sammanlagda produktionskapaciteten i Rottneros Bruk blir då 193 000 ton från 2019.

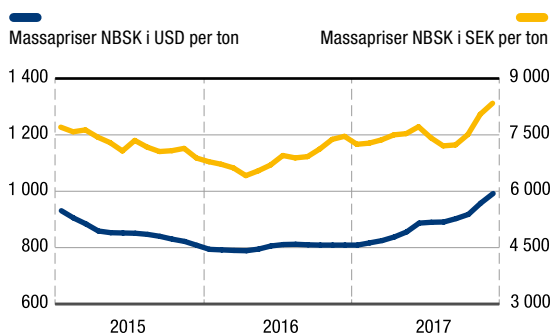
MARKNADSAKTA

Mjukpapper var det största användningsområdet med 35 % av världsförbrukningen.

GLOBAL AVSALUMASSAFÖRBRUKNING PER ANVÄNDNINGSMRÅDE

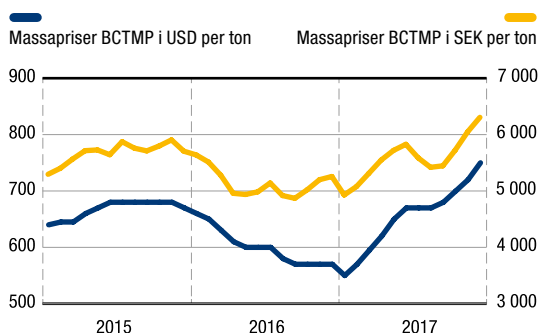

MASSAPRISER NBSK I USD OCH SEK

NBSK är proxy för "kemisk massa", BCTMP är proxy för "mekanisk massa". Källor: NBSK (FOEX), BCTMP (RISI), växelkurser (Riksbanken, månadsmedel).

MASSAPRISER BCTMP I USD OCH SEK

ROTTNEROS OCH MARKNADEN

Rottneroskoncernen är en fristående och flexibel producent av både kemisk och mekanisk massa. Koncernen är verksam på avsalumarknaden, där den producerade massan säljs till kunder över hela världen. Tyngdpunkten för Rottneros försäljning ligger i Europa, USA och på några asiatiska marknader.

ROTTNEROS OCH MARKNADEN

Varje år produceras runt 175 miljoner ton pappersmassa i världen. Knappt två tredjedelar av denna volym tillverkas av integrerade pappers- och kartongbruk. Resterande del, omkring 65 miljoner ton per år, utgörs av avsalumassa, varav cirka en tredjedel är långfiber massa av barrved.

Avsalumassan används för tillverkning av grafiska papper, mjukpapper (tissue) och andra hygienprodukter, kartong, förpackningspapper samt för olika typer av specialpapper.

Rottneros strävar efter att vara en marknadsledande producent för nischområden som massa för tillverkning av olika typer av filter, samt så kallad E-massa, där slutprodukten används för elektrisk

isolering i till exempel transformatorer och högspänningskablar för undervattensbruk. Rottneroskoncernen producerar extremt rena pappersmassor med specifika egenskaper som uppfyller kundernas högt ställda krav på massa för deras nischområden.

Rottneros har också en ledande position inom ett tredje och större marknadssegment, massa för kartongtillverkning, där kunderna ställer höga krav på böjstyvhet och ytor för tryck.

Rottneros slipmassa är ett konkurrenskraftigt alternativ inom marknadssegmentet tunna tryckpapper, särskilt där kravet på opacitet (ogenomskinligt papper) är stort, samt för mjukpapper och kartong.

Rottneroskoncernens samlade produktion av avsalumassa uppgick under 2017 till 401 200 ton.

MARKNADSÖVERSIKT
Den globala marknaden

Världskonjunkturen stärktes ytterligare under 2017. USA och Kina var draglok i den globala konjunkturuppgången, men tillväxttakten ökade även i Europa. Under året

ROTTNEROS PÅ MARKNADEN

14%
Nord-
amerika74%
Europa12%
AsienRottneros
leveranser
2017

395 900 TON

KONCERNENS KUNDSEGMENT
ANDEL AV TOTALA LEVERANSER

27% Kartong och förpackning

26% Skriv- och tryckpapper

18% Filter

13% Specialapplikationer

10% Elektrotekniska applikationer

6% Mjukpapper

levererades 66 miljoner ton avsalumassa, en ökning med 3,5 procent från 2016.

De pågående strukturförändringarna, där digitala medier tar marknad från tryckta produkter, har under året medfört fortsatt minskad förbrukning av massa för grafiska papper. Tillbakagången för grafiska papper har dock mer än väl kompensats av ökad efterfrågan från hygien- och förpackningssegmenten.

Produktmässigt dominerar avsalumarknaden av kemisk massa, främst blekt sulfatmassa tillverkad av barr- eller lövved. En mindre del av marknaden, under 10 procent, utgörs av mekanisk massa.

Europa

Koncernen är beroende av utvecklingen på den europeiska marknaden där 74 procent av försäljningen sker. Försäljningsorganisationen är till stor del inriktad på att möta kraven från denna marknad.

Europa svarar med 19 miljoner ton för knappt 30 procent av världsförbrukningen av avsalumassa. Efterfrågan var under 2017 stabil, leveranserna till regionen låg på samma nivå som under 2016.

Asien och USA

En fjärdedel av Rottneroskoncernens försäljning äger rum på andra marknader än den europeiska. Det handlar då om mekanisk massa till Asien, samt kemisk massa till nordöstra USA.

Mer än hälften av all avsalumassa i världen, omkring 35 miljoner ton, förbrukas i Asien. Leveranserna till regionen ökade under 2017 med 6 procent, med kraftiga volymökningar, inte bara till Kina utan också till övriga Asien.

Den nordamerikanska marknaden uppgår till närmare 8 miljoner ton. Efterfrågan ökade under året något på denna mogna marknad, som domineras av hygienprodukter och specialpapper. Trots en stor inhemsk produktion, finns behov av de specialmassor Rottneros levererar.

LÅNGSIKTIGA DRIVKRAFTER OCH TRENDER

Marknaderna för världens massaproducenter förskjuts idag, både produktmässigt och geografiskt. Utvecklingen går från massa för grafiska papper till massa för mjukpapper, förpackning och specialpapper. Samtidigt sker en förskjutning,

såväl av produktion som av konsumtion, från de mogna ekonomierna i väst mot tillväxtmarknaderna i Asien, där en snabb industriell expansion och förbättrad levnadsstandard också medför ökad förbrukning av massa.

Den globala efterfrågan på avsalumassa har de senaste fem åren ökat med närmare 3 procent per år, men tillväxten har varit ojämnt fördelad mellan marknader och regioner. De mogna industriländerna visar stagnerande eller endast svagt ökande efterfrågan, medan konsumtionen i de asiatiska tillväxtmarknaderna fortsätter att öka starkt. Asien har svarat för 85 procent av de senaste fem årens globala konsumtionsökning av avsalumassa. Kina är med drygt 23 miljoner ton världens största köpare av avsalumassa och landet har sedan 2010 ökat sin andel av världsmarknaden från 22 till 34 procent.

Grafiska papper var länge det helt dominerande användningsområdet för avsalumassa. För tio år sedan användes närmare 45 procent av världens avsalumassa för produktion till denna typ av papper. Den pågående struktumvandlingen inom

MARKNAD

EXEMPEL PÅ ANVÄNDINGS- OMRÅDEN FÖR VÅR MASSA

Luftfilter

Innersulor för skor

Kaffefilter

Mjukpapper

Jeansetiketter

Tapeter

” Rottneros utvecklar ständigt sina massakvaliteter och kan skräddarsy produkter för att passa en specifik kunds slutprodukt.

Bild: Borås tapeter

media har tvingat pappersindustrin till omstruktureringar och anpassning av produktionen till en lägre efterfrågan. Grafiska papper är dock fortfarande ett betydande användningsområde, men dess andel av världsförbrukningen uppskattas nu ha minskat till 27 procent. För massatillverkarna medför utvecklingen under de kommande åren fortsatta omställningar och sökande efter nya kundsegment och produktnischer.

Ett användningsområde som däremot visar god tillväxt är mjukpapper. I takt med ökad levnadsstandard i tillväxtmarknaderna, ökar också utrymmet för privatkonsumtion, bland annat av hygienprodukter. Efterfrågan på mjukpapper är hög och stabil på de mogna marknaderna och kraftigt ökande på tillväxtmarknaderna. Mjukpapper tillverkas huvudsakligen i ointegrerade pappersbruk och expansionen inom mjukpapper har i stor omfattning baserats på avsalumassa. Mjukpapper tillverkas även av returfiber, men tillgången på denna råvara minskar som följd av vikande konsumtion och minskad insamling av grafiska papper. Mjukpappersindustrins fortsatta expansion väntas därför ske genom ökad användning av avsalumassa, medan andelen returpapper i mjukpapper kommer att minska. År 2017 svarade

mjukpapper för 24 procent av avsalumassa-förbrukningen, år 2017 uppskattas andelen ha ökat till 35 procent.

EFTERFRÅGEUTVECKLING

Efterfrågan på grafiska papper väntas fortsätta att minska under de kommande åren, medan efterfrågan på mjukpapper väntas vara stabil i västvärlden och stigande i tillväxtmarknaderna. Koncernens bedömning är att kartongtillverkningen kommer att öka, främst på de snabbt framväxande asiatiska marknaderna.

För Rottneroskoncernen handlar det om en anpassning till den minskade efterfrågan på grafiska papper och fokusera på kartong och mjukpapper, samt på de särskilda nischer där koncernens högkvalitativa massor uppfyller kundernas högt ställda krav. Koncernen avser att utnyttja sin kompetens, både vad gäller teknik och produktion, för att ta en stark position inom valda nischer. Här krävs en nära relation med kunderna, stor kunskap om kundens verksamhet och behov, något som gör den tekniska försäljningen extra viktig.

Ett viktigt nischområde är massa för tillverkning av olika typer av filter, både för fordonsindustrin och konsumentprodukter. Ett annat nischområde är massa som används för tillverkning av papper

för elektrisk isolering. Rottneros kan idag erbjuda extremt rena och väl lämpade massatyper för dessa områden. När det gäller massa för elektrotekniska applikationer kan den fortsatta industrialiseringen i Latinamerika och Asien bidra till ökad efterfrågan, liksom den utbyggnad och modernisering av elnäten som äger rum i Europa och USA.

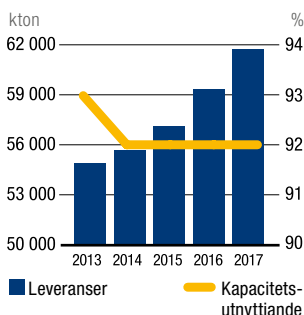
PRISUTVECKLING

Kapacitetsutnyttjandet för långfiber massa låg under 2017 stabilt runt 94 procent. Utnyttjandegraden för kortfiber låg på 90 procent, men med stora skillnader mellan olika kortfiberkvaliteter. Under året inträffade betydande produktionsstörningar för kortfibrig massa med ett produktionsbortfall på mer än en miljon ton massa. Detta förhindrade ett befarat överutbud och prispres. I stället noterades under året kraftigt stigande priser för samtliga massakvaliteter.

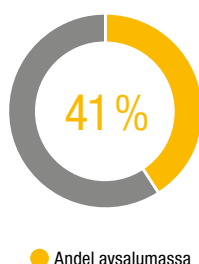
Priset på långfiber massa, NBSK, ökade under 2017, från 810 USD vid årets början till 1 000 USD vid dess slut. Priset på kortfiber ökade med omkring 300 USD till 950 USD. Prispaket mellan lång- och kortfiber, som historiskt legat runt 90 USD per ton, krympte därmed under året från 155 USD till 50 USD.

KEMISK MASSA

GLOBAL EFTERFRÅGAN OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE 2013–2017, AVSALUMASSA

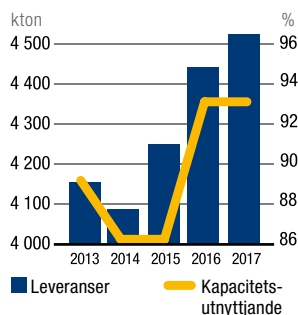

VÄRLDENS MASSAKAPACITET

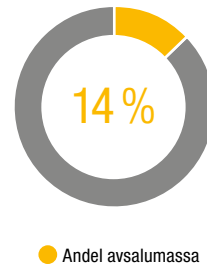

MEKANISK MASSA

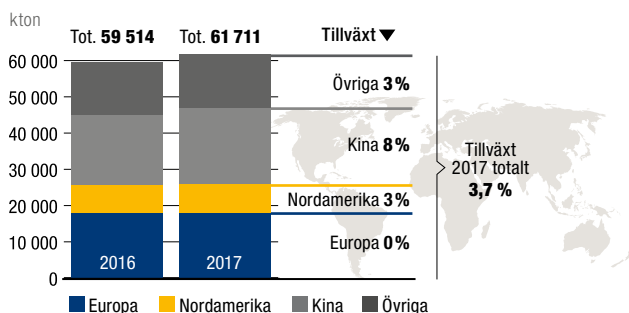
GLOBAL EFTERFRÅGAN OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE 2013–2017, AVSALUMASSA

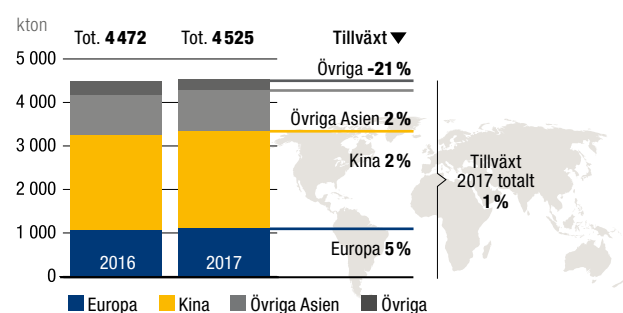
VÄRLDENS MASSAKAPACITET

VÄRLDENS LEVERANSER AV KEMISK AVSALUMASSA

VÄRLDENS LEVERANSER AV MEKANISK AVSALUMASSA

” Rottneros teknikkompetens ger en stark marknadsposition i valda nischer.

Cirka

50%

av Rottneros Bruks produktion går till kartongtillverkning.

ROTTNEROS – EN LEDANDE NISCHAKTÖR

Rottneroskoncernen är en ledande massatillverkare i världen, inom ett antal utvalda nischer. Bolaget avser att expandera inom dessa nischer, samt inom områden där koncernens massa har en konkurrensfördel och en potential att bli marknadsledande.

Under 2017 uppgick produktionen till 401 200 ton och utleveranserna till 395 900 ton.

Rottneros övergripande målsättning är att öka andelen av försäljningen som går till slutprodukter som visar en tydlig marknadsstillväxt. Detta sker genom att utveckla såväl befintliga som helt nya nischer. Genom att koncernen utnyttjar sin teknikkompetens etableras en stark marknadsposition i valda nischer. Bolaget tillhör idag de ledande producenterna i världen inom bland annat massa som används i filterproduktion samt elektrotekniska applikationer. I dagsläget är det ett begränsat antal tillverkare som är med och konkurrerar på världsmarknaden för dessa typer av massor, vilket ger Rottneros en framstående position.

En viktig del i Rottneros mycket breda

produkterbjudande är medarbetarnas tekniska kunnande och specialistkunskaper inom kundernas slutanvändningsområden. Kunskapen gör att Rottneros ständigt utvecklar sina massakvaliteter och kan skräddarsy produkter för att passa en specifik kunds slutprodukt. Utvecklingsarbetet och den höga servicegraden är en viktig del i koncernens strategi att positionera de bägge bruken mot en hög andel specialiserade kunder.

Ytterligare en viktig del i koncernens erbjudande är massans, och därmed även fiberprodukternas, roll som ett naturligt och miljövänligt alternativ till plast. Den höga kvaliteten på Rottneros massor innebär en stor fördel eftersom de kan användas för att tillverka produkter som används till mat och dryck.

Från skog till slutprodukt

Värdekedja

Skog ▶

Ved ▶

Flis ▶

Tillverkningsprocess ▶

Massa

Massatyper

Oblekt kemisk massa

Blekt kemisk massa

Oblekt mekanisk massa

Blekt mekanisk massa

Slutprodukter

Filter

Elektriska
isolationsmaterial

Mjukpapper

Kartong

Trycksaker

Kartong och förpackning

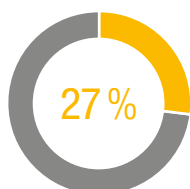
ETT HÅLLBART VAL I MATAFFÄREN

” Massa för kartong bedöms vara ett segment med långsiktig marknadstillväxt.

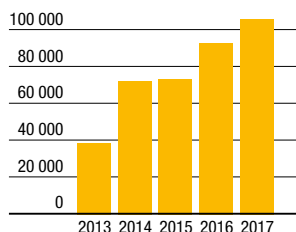

Bild: Arfa

ANDEL AV ROTTNEROS TOTALA LEVERANSER

ROTTNEROS LEVERANSER AV MASSA FÖR KARTONG, TON

Stabila förpackningar optimerade efter dina behov

Kartong är ett samlingsnamn för tjockare papperskvaliteter som används vid tillverkning av förpackningar till livsmedel eller andra produkter. Rottneros medarbetare har stor kunskap om kundernas slutprodukter och jobbar ofta nära kundernas laboratoriepersonal, som ibland även är på plats i bruken, för att få fram den optimala massan för just deras produkt.

En växande nisch med flera drivkrafter

Massa för kartong bedöms vara ett segment med långsiktig marknadstillväxt och utgör därför ett av de områden Rottneros satsar extra på. Med ett ökat välstånd i världen har den globala handeln ökat, både på nätet och i fysiska butiker, vilket innebär fler varor som ska förpackas, både i matbutiken och elektronikaffären. I kombination med en brist på returfiber driver detta efterfrågan på massa. Även i länder som Sverige ökar efterfrågan på pappersförpackningar, här drivet av en medvetenhet i hållbarhetsfrågan och en önskan om att röra sig bort från plastförpackningar.

Våra specialister optimerar dina slutprodukter

Vid både Rottneros Bruk och Vallviks Bruk tillverkas flera massatyper som lämpar sig för kartongtillverkning. Den mekaniska massan Bulk Booster gör exempelvis att man kan tillverka en tjockare, och därmed styvare, kartong av samma mängd råvara. Sulfatmassan Robur Flash är dessutom ett utmärkt val för att öka styrkan och därmed också konverterbarheten. Att Robur Flash är både oblekt och väldigt ren gör att den lämpar sig extra bra för vätskekartong, exempelvis mjölk- eller juiceförpackningar, som ställer höga krav på lukt- och smakegenskaper.

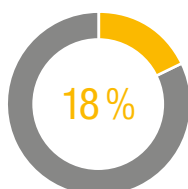

Filter

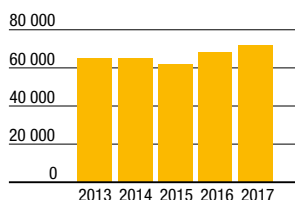
RENARE LUFT MED RÄTT FILTER

” Rottneros är en världsledande leverantör av cellulosa-fibrer för fordonsindustrin.

ANDEL AV ROTTNEROS TOTALA LEVERANSER

ROTTNEROS LEVERANSER AV FILTERMASSA, TON

Långa relationer i en viktig nisch

Ett viktigt nischområde för Rottneros är massa för tillverkning av filter. Med två bruk som producerar specialutvecklade massakvaliteter för filterprodukter har koncernen ett omfattande utbud för tillverkare av både luft- och vätskefilter. Tack vare jämn och hög massakvalitet i kombination med trygghet i form av service, teknisk kundtjänst, lagerhållning och logistiklösningar har koncernen långa relationer med sina filterkunder. Dessutom har koncernen en hög trovärdighet genom en ständig marknadsnärvaro oberoende av rådande konjunkturläge.

Filter för fordonsindustrin

Rottneroskoncernen har ett antal massatyper som används för att tillverka filter för fordonsindustrin, både för luft och vätskor. För dessa olika industriella filter måste en kombination av egenskaper uppnås. Dessa egenskaper är tryckfall i filtret (total kapacitet), reningseffektivitet (hur mycket filtreras bort för olika partikelstorlekar) och reningskapacitet (hur mycket smutspartiklar kan tas upp av filtret innan totalkapaciteten blir för låg). Rottneroskoncernens olika filtermassor kan ge ett spektrum av önskade egenskaper. Detta är skälet till att koncernen är en världsledande leverantör av cellulosa-fibrer för fordonsindustrin.

En smakupplevelse i alla hem

En helt annan typ av filter som Rottneros massa används till är kaffefilter. För både tillverkning av fordonsfilter och kaffefilter är fördelarna med koncernens massakvaliteter bland annat hög porositet, styrka och kostnadseffektivitet. När det gäller kaffefilter handlar det också om högsta kvalitet i renhet och filtreringskapacitet. Allt för att få till en balanserad och aromatisk smakupplevelse.

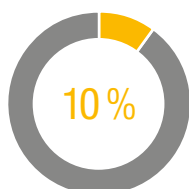
Elektrotekniska applikationer

ISOLERING SOM HÅLLER PÅ HAVS- BOTTEN

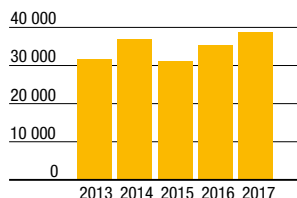

Rottneros världsledande E-massa har unikt isolerande egenskaper som har utvecklats kontinuerligt i mer än 20 år.

**ANDEL AV ROTTNEROS
TOTALA LEVERANSER**

**ROTTNEROS LEVERANSER
AV E-MASSA, TON**

Världsledande nischprodukt

Rottneros är världsledande på E-massa som har utvecklats för användning i elektriska isolationsmaterial, transformatorboard och kondensatorpapper. E-massan finns i ett flertal utföranden där den renaste massatypen marknadsförs under namnet Robur Flash UKP E-grade och används till bland annat isolering i marina högspänningskablar. Massan har där en tydlig särställning i sin nisch.

Håller elektronerna på plats i extrema miljöer

De senaste tjugo åren har E-massan kontinuerligt utvecklats för att nå dagens unikt låga konduktivitet (ledningsförmåga). Den avancerade produktionsprocessen och den omfattande tvätten gör att man har lyckats få fram en kvalitet som kan användas i de mest krävande elektriska isolationsmaterialen. Slutprodukterna används ofta i tillämpningar med krav på en hög och jämn kvalitetsnivå där E-massans styrkeegenskaper är lika viktiga som de elektriska egenskaperna.

Marknad med mindre svängningar

E-massan produceras vid Vallviks Bruk. Tillverkningen av massan är kundorderstyrd och kontrakten tecknas årsvis. Det gör nischområdet mindre exponerat för bulkmarknadens svängningar.

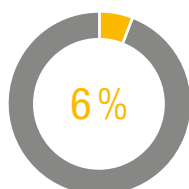
Bild: Dumi

Mjukpapper

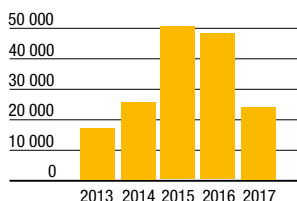
ABSORPTIONSFÖRMÅGA SOM EFTERFRÅGAS VÄRLDEN ÖVER

I takt med att levnadsstandarderna förbättras på många tillväxtmarknader fortsätter efterfrågan öka kraftigt.

**ANDEL AV ROTTNEROS
TOTALA LEVERANSER**

**ROTTNEROS LEVERANSER AV
MASSA FÖR MJUKPAPPER, TON**

Pappersprodukter som underlättar vardagen i allt fler hem

Mjukpapper, eller tissue, kallas de papperskvaliteter som används vid tillverkning av servetter, hushålls- och toalettpapper. Marknaden för dessa produkter är inte bara stor utan även relativt okänslig för konjunktursvängningar. I takt med att levnadsstandarderna förbättras på många tillväxtmarknader fortsätter efterfrågan öka kraftigt. Under 2017 har vi dock valt att minska leveranserna till mjukpapperstillverkare på vissa marknader utanför Norden och i stället levererat mer till andra kundsegment i Norden.

Våra specialister hjälper kunden skräddarsy sitt papper

Såväl Rottneros Bruk som Vallviks Bruk tillverkar massakvaliteter som används för produktion av mjukpapper. Såväl slipmassa, CTMP (Chemi-Thermo-Mechanical Pulp) som långfibersulfatmassa kan användas för att tillverka mjukpapper. Våra tekniska specialister föreslår för kunderna vilka massatyper som ska blandas för att få fram rätt egenskaper.

Absorptionsförmåga och känsla som håller

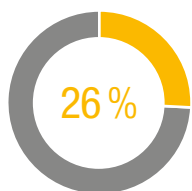
Kraven när det gäller mjukpapper är ofta många och höga. Det handlar bland annat om att ta hänsyn till bulk, absorptionsförmåga, hur pappret känns, hur väl det håller ihop när det blir blött, utseende och ljushet. En av koncernens framstående produkter inom området är Absorption Express som, liksom namnet antyder, har en absorptionsförmåga i världsklass och dessutom en hög bulk.

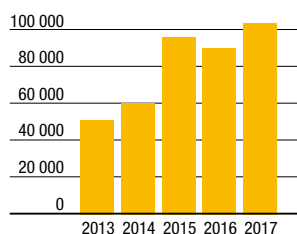
Skriv- och tryckpapper

FÖR PAPPER MED DET LILLA EXTRA

ANDEL AV ROTTNEROS TOTALA LEVERANSER

ROTTNEROS LEVERANSER AV MASSA FÖR SKRIV- OCH TRYCKPAPPER, TON

Från standard till exklusiva nischprodukter

Grafiska papper har i mogna industriländer fått stå tillbaka för digitala medier de senaste åren, en trend som flera branscher har märkt av. Efterfrågan rör sig från vanligt skrivpapper till mer exklusiva produkter, vilket passar Rottneros väl. Koncernens breda produktportfölj skapar möjligheter att anpassa massamixen och få fram exakt de egenskaper kunden önskar, vilket möjliggör en position som nischaktör på en historiskt stor marknad.

Renhet och opacitet för en snygg finish

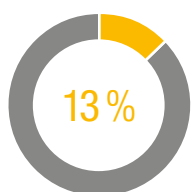
Beroende på om det är ett magasin, en bok, presentpapper eller ett presentkort som ska tillverkas efterfrågas olika egenskaper. När det gäller tunna förpacknings- och tryckpapperskvaliteter, samt ett antal specialapplikationer, är opaciteten mycket betydelsefull då låg ljusgenomsläpplighet behövs för att exempelvis trycket inte ska lysa igenom arket. På samma sätt är massans renhet, s.k. låg spethalt viktig vid tillverkning av tunna papper. Det innebär att Rottneros, med sina rena och högkvalitativa massor, har tydliga konkurrensfördelar. En massatyp som passar utmärkt inom det här området är Opacity Extreme.

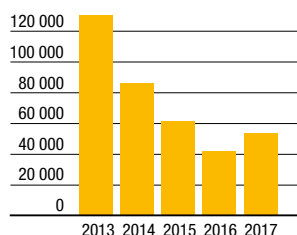
Specialapplikationer

MASSA FÖR ALLA TILLFÄLLEN

ANDEL AV ROTTNEROS TOTALA LEVERANSER

ROTTNEROS LEVERANSER AV MASSA FÖR SPECIALAPPLIKATIONER, TON

Skräddarsydda massor för en uppsjö av produkter

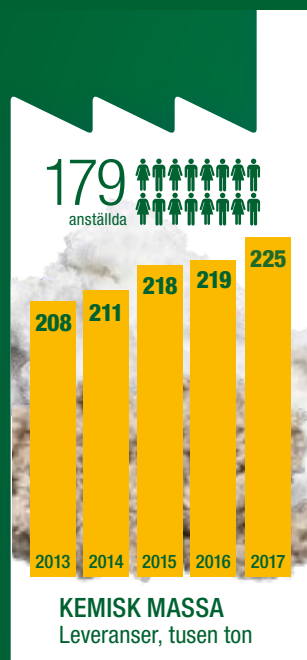
Möjligheterna för vad Rottneros mekaniska och kemiska massor kan användas till är fler än vi kan räkna. Utöver de produktområden som tidigare nämnts hamnar tapeter, laminatgolv, smörpapper, kakformar och skosulor också på listan över användningsområden för våra massor. Flera av produkterna från våra specialmassor hittas i hemmen.

Miljövänliga material i hemmen

Bakplåtspapper och smörpapper finns i de flesta hem och gör matlagningen enklare samtidigt som hygienien förbättras. De viktigaste egenskaperna är motståndet mot fett och olja. Vår högkvalitativa och specialutvecklade massa Robur Flash är utmärkt för ett starkt och pålitligt fettavstötande papper. De skräddarsydda massablandningarna har också visat sig vara bra basmaterial för etiketter till många av de ledande jeansstillverkarna. Här är det sulfatmassornas fiberstruktur, långa fibrer som garanterar utmärkt styrka och absorption, som lockar kunderna. En annan massatyp som är vanlig i hemmet är högutbytesmassan som passar bra för användning till både delar av laminatgolv och till tapeter.

KEMISK MASSA

Vallviks Bruk framställer kemisk massa genom att koka vedflis i en särskild kokväska. Kemikalierna i kokväskan löser upp veden så att fibrerna friläggs. Både blekt och oblekt kemisk massa tillverkas i samma produktionslinje.

LÅNG-FIBER-SULFAT

Blekt

Kartong

Skriv- och tryckpapper

Mjukpapper

Produktion, ton

2017	148 100	+7 %
2016	138 400	

Filter

Oblekt

Kraftpapper

Filter

Elektriska isolationsmaterial

Produktion, ton

2017	80 500	+2 %
2016	79 100	

PRODUKTER

Den långfibriga kemiska sulfatmassan som tillverkas vid Vallviks Bruk och marknadsförs under namnet Robur Flash står för 57 procent av koncernens produktion. Den långfibriga massans egenskaper bidrar främst med styrka i olika papperskvaliteter. Den långsamt växande nordskandinaviska tall- och granfibern som Rottneros använder är optimal i detta avseende. Vallviks Bruks massa är flingtorkad, vilket gör att fibrerna får en öppen struktur som ger massan viktiga egenskaper vid tillverkning av absorberande produkter och filter.

Den blekta långfibersulfatmassan kallas generellt för NBSK (Northern Bleached Softwood Kraft) och används i officiella prisindikationer som till exempel PIX.

ECF (Elemental Chlorine Free) blekt massa används för tillverkning av vita eller ljusa pappers- och kartongprodukter, skriv- och tryckpapper, mjukpapper samt specialpapper.

Bruket producerar även oblekt sulfatmassa, UKP (Unbleached Kraft Pulp) i olika kvaliteter, varav en som är extremt väl tvättad och därmed mycket ren. Massan, kallad E-massa, har tack vare sin höga kvalitet gjort bruket till en världsledande leverantör av massa som kan användas för tillverkning av elektriska isolationsmaterial såsom transformatorboard, kondensatorpapper och framförallt elkablar med placering till exempel på havsbotten.

PRODUKTIONSPROCESSEN

Sulfatprocessen som används är den vanligaste processen för framställning av kemisk massa och ger en starkare slutprodukt än sulfitprocessen.

Massan framställs genom att vedflis kokas i vitlut, en kemikalieblandning som frilägger klisterämnet lignin som håller ihop fibrerna i veden. Efter kokningen har man kvar de frigjorda fibrerna och en vätska, så kallad svartlut, som innehåller kokkemikalier och den utlösta vedsubstanten, främst lignin. Kokkemikalierna återanvänds i produktionsprocessen medan vedsubstanten utnyttjas som bränsle för den egna produktionen av ånga och el.

PRODUKTION

Vallviks Bruk har en tillverkningskapacitet med nuvarande produktmix om cirka 240 000 ton per år. Under 2017 uppgick produktionen till 228 600 ton, vilket är ett nytt rekord och en ökning med 5 procent jämfört med föregående år.

Genom det avancerade kretslopp som Vallviks produktionsprocess utgör har bruket en mycket begränsad miljöpåverkan. Tvättväska med kemikalier från kokeriet omvandlas till vitlut i återvinningen och resterna av vedråvaran används som bränsle. Hela 99 procent av bränslet som används är fossilfritt och 97 procent av alla kemikalier återvinns. Luten som förbränns i sodapannan producerar energi

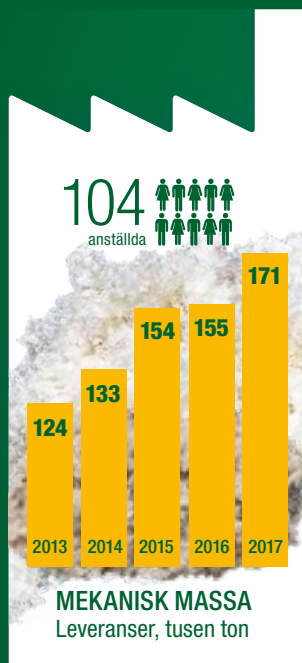
i form av ånga som används i olika delar av produktionsprocessen, där den även alstrar elenergi med hjälp av en ångturbin. Bruket producerar all ånga som behövs i processen och är i stort sett självförsörjande när det gäller el. Exponeringen mot elprisets utveckling är därför mycket liten.

INVESTERINGAR

I samband med det årliga underhållsstoppet i början av det fjärde kvartalet installerades en ny tvättpress som ger både högre produktionskapacitet och en minskning av utsläppen för att klara de högre miljökrav som bruket kommer att ställas inför inom några år. Styrelsen beslutade i november 2017 om investeringar för att tillgodose de skärpta miljökrav för svavelutsläpp som sattes upp när bruket fick ett nytt miljötilstånd 2016. Investeringen förväntas tas i bruk under det fjärde kvartalet 2018.

MEKANISK MASSA

Vid Rottneros Bruk tillverkas mekaniska massor av de två kategorierna CTMP och slipmassa. Massorna, som i sig finns i ett 25-tal olika produktvarianter med skiftande egenskaper, utgör 43 procent av koncernens produktion.

PRODUKTER

Koncernen producerar två sorters mekanisk massa, CTMP (Chemical-Thermo-Mechanical Pulp) och slipmassa. Massan tillverkas i två separata linjer på Rottneros Bruk och finns i ett 25-tal olika produktvarianter med skiftande egenskaper. Rottneros har den mest kompletta produktpaletten inom mekanisk massa på världsmarknaden och erbjudandet kan ofta anpassas efter kundens önskemål.

ANVÄNDNINGSOMRÅDEN

CTMP- och slipmassa används inom flera områden, främst för tillverkning av kartong, tryck- och skrivpapper, filter samt mjukpapper. Mekanisk massa för kartong är ett segment med långsiktig marknadstillväxt och utgör ett av områdena där bruket kommer att investera i framtiden.

Tre produkter som lanserats under senare år, Absorption Express för mjukpapper, Bulk Booster för kartong och Opacity Extreme för tunna papper, har överlag fått ett mycket positivt mottagande på marknaden.

Absorption Express har en mycket hög absorptionsförmåga vilket gör den konkurrenskraftig som insatsvara till mjukpapper.

Bulk Booster är nischad mot kartong och ökar tjockleken så att kartongens styvhet förbättras utan att vikten ökar. Alternativt kan en lättare förpackning åstadkommas med oförändrad styvhet.

Med sin kombination av goda

styrkeegenskaper, hög renhet och överlägsen opacitet är Opacity Extreme mycket konkurrenskraftig på marknaden för tunna förpacknings- och tryckpapper. Rottneros breda produktbudande inom mekaniska massor kommer fortsätta kompletteras med fler nischade användningsområden framöver.

PRODUKTIONSPROCESSER

Båda produktkategorierna präglas av en mycket hållbar produktionsprocess genom såväl en hög nyttjandegrad av råvaran och en låg kemikalieförbrukning. CTMP utnyttjar upp till 95 procent av den tillförda veden och slipmassan hela 95-98 procent. Tillverkningen är dock energintensiv, vilket innebär att Rottneros Bruk är exponerat för variationer i elpriset.

I produktionen av CTMP flisas veden och förbehandlas därefter med kemikalier vid en förhöjd temperatur innan den mekaniska bearbetningen påbörjas, flisen mals och fibrerna friläggs mellan roterande malskivor till färdig massa. Slipmassan tillverkas istället genom att veden bearbetas direkt när stockarna pressas mot och slipas av speciella stenvalsar, så kallade slipstenar.

Veden kommer huvudsakligen från närområdet, vilket innebär både miljö- och kostnadsfördelar. Den hämtas oftast inom en radie på cirka tio mil från Rottneros Bruk.

Produktionskapaciteten uppgår för närvarande till 175 000 ton per år efter

den senaste tidens investeringar, vilket gör koncernen till en av Europas största producenter av mekanisk avsalumassa. Under 2017 producerades sammanlagt 172 600 ton, en ökning med drygt 10 procent mot föregående år – även detta ett nytt rekord.

INVESTERINGAR

Den nya energi- och utsläppseffektiva biobränslepannan i Rottneros Bruk togs i drift i samband med underhållsstoppet i september. Energin från pannan används för att torka pappersmassan. Den nya pannan använder bark och flis som bränsle och ersätter en gammal oljebaserad motsvarighet. Efter inkörning och intrimning av pannan är brukets energianvändning i praktiken fossilfri.

I februari 2017 beslutade styrelsen om en utökad reningsanläggning vid bruket. Investeringen uppgår till 84 MSEK. Det rör sig om ett nytt anaerobt reningssteg för avloppsvattnet, där biogas kommer att produceras. Biogasen kommer att användas för att värma luft till brukets massatorkar. Reningssteget beräknas vara färdigt att användas sommaren 2018. Som ett nästa steg i kapacitetsutvecklingen beslutade styrelsen i november 2017 om ytterligare investeringar i CTMP-linjen. De kommer höja kapaciteten med cirka 18 000 ton per år och beräknas tas i drift hösten 2018. Den sammanlagda kapaciteten i Rottneros Bruk kommer då att bli 193 000 ton massa från 2019.

ROTTNEROS PACKAGING – NYTT UTVECKLINGS- OMRÅDE

Rottneros Packaging tillverkar tråg till främst livsmedelsförpackningar av högsta kvalitet. Trågen tillverkas av cellulosamassa och är därmed ett mycket miljövänligt förpackningsalternativ. De är både återvinningsbara och nedbrytbara. Utöver miljöfördelarna är möjligheterna att anpassa formen och känslan på förpackningen betydligt större än om plast eller kartong används. Produkterna klarar hög värme och passar utmärkt som serveringstallrik eller till färdigmat med lång hållbarhet – för både kalla och varma maträtter.

Rottneros Packaging startade en industriell produktion och kundleveranser under 2017. Därigenom kan tillverkningsprocessen och produktkvaliteten utvecklas ytterligare. En helt ny fabrik kommer att byggas i Sunne med planerad produktionsstart vid halvårsskiftet 2018.

Som enda svenska industripartner deltar Rottneros Packaging och koncernens moderbolag i EU:s innovationsprojekt PULPACKTION. Målet är att utveckla en helt förnybar förpackningslösning till ett konkurrenskraftigt pris, och därmed bidra till en mer hållbar utveckling inom förpackningsindustrin.

Förpackningstrågen som bolaget producerar idag har en förnybar andel på 90-95 procent. Med PULPACKTION är målet att bli 100 procent förnybara. De biobaserade förpackningslösningar som finns på marknaden idag är oftast för dyra för kommersiellt bruk. En viktig del av projektet är därför att hitta en lösning som innebär ett konkurrenskraftigt pris. Initiativet är ett sätt att möta den ökade efterfrågan på förnybara produkter och är en viktig del av koncernens strategiska beslut att växa inom området hållbara förpackningar.

ROTTNEROS PACKAGING

Rottneros Packaging utvecklar tråg främst för livsmedel. Satsningen på Packaging syftar till att i framtiden få ett tredje ben för koncernen.

” Produkterna klarar hög värme och passar utmärkt till färdigmat – både kalla och varma maträtter.

GOD VEDTILLGÅNG VIKTIGT

Massaved och flis är de strategiska råvaror som är viktiga för Rottneroskoncernens massaproduktion. Dessa råvaror svarar för nära 40 procent av bolagets totala kostnader, betydligt mer än inköpen av andra insatsvaror som elkraft och kemikalier. Spårbarhetscertifieringen garanterar kontroll över råvarans ursprung.

” För varje träd som skördas planteras två nya. Därför har det svenska skogsförrådet ökat stadigt under många decennier.

40%

Massaved och flis svarar för nära 40 % av bolagets totala kostnader.

VIRKESFÖRSÖRJNINGEN

Tillgången på råvara i koncernens verksamhetsområde har varit tämligen god under året. En regnig höst har dock påverkat avverkningsmöjligheter och transporter negativt. Ökande efterfrågan med nya virkesströmmar som följd påverkar marknaden.

Rottneros har en egen organisation för råvaruanskaffning i Sverige, samt ett bolag för virkesanskaffning i Lettland, SIA Rottneros Baltic. Råvaran köps i form av massaved, eller som flis från olika sågverk. Låga lagernivåer minskar Rottneros kapitalbindning, samtidigt som färsk råvara ger ett bättre råvaruutnyttjande med minskat användande av kemikalier för blekning.

Koncernens strategi är att ha en liten och effektiv organisation för virkesanskaffning. Rottneros har ingen egen skog eller någon fältorganisation som köper skog eller virke direkt av skogsägare. Bolaget fångar sin råvara främst i den virkesmarknad som

finns runt respektive bruk. Rottneros Bruk har relativt sett fler leverantörer medan Vallvik har något färre men större. De största leverantörerna är statliga Sveaskog och Skogsägareföreningen Mellanskog.

Utöver detta importeras en viss volym. Import av viss mängd råvara skapar en ökad flexibilitet i råvaruförsörjningen. SIA Rottneros Baltic utgör en strategisk del av råvaruorganisationen. Import av flis från lettiska sågverk utgör huvuddelen av koncernens import och sker främst till Vallviks Bruk som har egen hamn. Importen till Rottneros Bruk sker från närbelägna Norge och är att betrakta som normal gränshandel. Nedläggning av skogsindustri i Norge har medfört att leveranserna från Norge ökat.

Rottneros båda fabriker använde tillsammans drygt 1,5 miljoner kubikmeter massaved och flis 2017, vilket skulle motsvara 38 000 lastbilar. Målsättningen är att råvarulagret vid industrierna ska räcka

CERTIFIERAD VEDRÅVARA

Spårbarhetscertifieringen garanterar att den råvara som används inte har något kontroversiellt ursprung och att den kan spåras bakåt i leveranskedjan.

SIA ROTTNEROS BALTIC

Rottneros importerar en del av sin vedråvara från Lettland, via det egna dotterbolaget SIA Rottneros Baltic, som är en strategisk enhet i Rottneroskoncernens råvaruförsörjning. Denna import som främst går till Vallviks Bruk motsvarade cirka 13 procent av brukets behov av vedråvara under 2017. SIA Rottneros Baltic är spårbarhetscertifierat och har kontroll på råvarans ursprung.

till 2-3 veckors produktion. Viss speciell råvara eller massakvalitet vid Rottneros Bruk kräver ett något större lager. Delar av råvaran byts med andra industrier i syfte att minska transportavstånden. Det innebär såväl en miljömässig som ekonomisk besparing. Säsongsvariationer, prisbild och väderleksförhållanden är faktorer som påverkar råvaruflödet. Att hålla en lagernivå som säkerställer produktionen, samtidigt som kapitalbindningen minimeras, kräver god kommunikation och långsiktigt goda relationer med leverantörerna.

Rottneroskoncernen är spårbarhetscertifierad enligt de två systemen FSC® (Forest Stewardship Council) och PEFC™ (Programme for the Endorsement of Forest Certification).

Spårbarhetscertifieringen garanterar att den råvara som används inte har något kontroversiellt ursprung (t ex illegal avverkning eller virke från nyckelbiotoper)

och att den kan spåras bakåt i leveranskedjan. Efterfrågan på certifierad massa ökar, samtidigt som tillgången på certifierad råvara hittills har varit tillräcklig.

VIRKESMARKNADEN

Rottneros genomsnittskostnader för råvaror ökade något under 2017, speciellt mot slutet av året på grund av det blöta och milda vädret samt en hög produktion i hela skogsindustrin. Den totala kostnaden ökade till 646 MSEK (2016: 580 MSEK), främst pådriven av produktionsökning, motsvarande 37 procent (2016: 37 procent) av koncernens kostnader. Lagren av virkesråvara var dock vid utgången av 2017 under önskvärd nivå.

Råvarubalansen påverkas främst av avverkningsbenägenheten, priser på massaved och sågtimmer samt konkurrensförhållanden. Aviserade utbyggnader inom skogsindustrin i Sverige och Finland ökar efterfrågan på råvara. Då flis från

RÅVARUFÖRSÖRJNING

VED

- ➔ Köps som massaved eller flis.
- ➔ Sveaskog och skogsägareföreningen Mellanskog är de största leverantörerna.

KEMIKALIER

- ➔ Svagt sjunkande marknadspriser på kemikalier.
- ➔ Rottneros har kontakter med ett brett utbud av leverantörer.

EL

- ➔ Koncernens förbrukning av elenergi: 446 GWh.
- ➔ Vallviks Bruk producerade 77 procent av sin elenergiförbrukning, som totalt var 178 GWh 2017.

sågverk utgör en betydande del av råvaran är sågverkens konjunktur och produktion viktig. Inflödet av råvara från Norge till Sverige bidrar till att stärka den svenska virkesbalansen.

KEMIKALIER

Under året sjönk marknadspriserna på de kemikalier som koncernen använder i produktionen. För att säkerställa såväl produktionen som konkurrenskraftiga priser strävar Rottneros efter kontakter med ett brett utbud av leverantörer.

ELENERGI

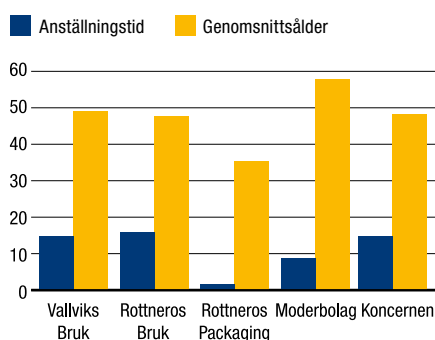
Koncernens tredje största externa insatsvara är el. All extern el till bruken köps direkt över elbörsen Nord Pool till marknadspris. För att uppnå en stabil elkostnad säkras framtida elpriser i förväg enligt en fastställd strategi. Vid utgången av 2017 hade Rottneros pris-säkrat 85 % av elförbrukningen 2018-2020 och 42 % av elförbrukningen 2021.

SÄKERHETEN FÖRST PÅ VÅRA ARBETSPLATSER

För att vara ett hållbart och framgångsrikt företag krävs att våra medarbetare trivs och kan utvecklas på sin arbetsplats. Det kräver också att våra arbetsplatser är säkra. Därför fortsätter vi vårt personalarbete med fokus på säkerhet, interna utbildningar och externa samarbeten.

ANSTÄLLNINGSTID OCH GENOMSNITTSÅLDER 2017

SÄKERHET I FOKUS

Nollvisionen för arbetsskador som leder till sjukskrivning är en ledstjärna inom koncernen. Våra insatser för att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet fortskrider. Under 2017 har vi bland annat satsat på en utbildning "Bättre arbetsmiljö", vilken drygt 50 medarbetare deltagit i.

Rottneros har en kontinuerlig uppföljning och rapportering av tillbud och olyckor. På Vallviks Bruk inträffade 2017 fyra olycksfall vilka ledde till totalt 23 sjukskrivningsdagar. Motsvarande siffror på Rottneros Bruk var tre olycksfall med frånvaro, totalt 103 dagar.

UTBILDNINGAR OCH SAMARBETEN TRYGGAR FRAMTIDENS KOMPETENS

Rottneroskoncernen befinner sig i en generationsväxling. För att säkerställa kompetensförsörjningen har Vallviks Bruk tillsammans med Hälsinglands Utbildningsförbund anordnat en processoperatörsutbildning på 52 veckor. Av ungefär 40 sökande valdes sex personer ut att påbörja sin utbildning i januari 2017. Samtliga som genomfört utbildningen har blivit erbjudna anställning vid Vallviks Bruk, och tackat ja. Utbildningsupplägget gör att kompetensen tryggas på ett kostnadseffektivt sätt. Under

2018 kommer ytterligare en grupp påbörja sin utbildning vid Vallviks Bruk och en motsvarande utbildning kommer att startas vid Rottneros Bruk.

Rottneroskoncernen är mycket aktiv i utbildningsfrågor för branschen. Vi finns med i styrgrupper för yrkeshögskoleutbildningar, är med och anordnar teknikprojekt för grundskolan, tar emot praktikanter från lärlingsutbildningar och har nu påbörjat ett samverkansprojekt med gymnasiet för att utbilda automationstekniker. Dessutom genomför vi flera interna utbildningar.

MEDARBETARUNDERSÖKNING

Rottneros blev under 2017 omnämnd bland topp tio för Bästa bygg- och tillverkningsföretag i Powered by People, en utmärkelse för medarbetarrelationer. Utmärkelsen baseras på resultatet från bolagens medarbetarundersökningar under 2016 vilket betyder att det är medarbetarnas upplevelser som styr vem som tilldelas den prestigefyllda utmärkelsen.

Trots 2016 års fina resultat från medarbetarundersökningen, har undersökningen 2017 visat förbättringar inom de flesta områdena och har ett högre resultat än benchmark, både från branschen och generellt.

Rottneros utbildar morgondagens medarbetare

Vallviks Bruk befinner sig i en generationsväxling. Därför har man valt att tillsammans med Hälsinglands Utbildningsförbund starta en ettårig processoperatörsutbildning. Den ska ge kunskap och förståelse för de krav som ställs på en anläggning inom processindustrin och vad som krävs för att åstadkomma en slutprodukt med rätt kvalitet.

I januari 2017 påbörjades den första utbildningen. Två av deltagarna är Helena Pettersson och Dennis Hoffmann som båda valt att byta riktning på sin karriär.

"Jag hade jobbat 15 år inom livsmedelsbranschen och kände att jag ville satsa på något nytt. Jag tycker om natur och miljö men hade egentligen inte så mycket koll på vad Rottneros gjorde. Men det är en bra produkt och miljövänligt så jag tyckte det verkade spännande", berättar Helena.

"Jag har bakgrund som grafisk formgivare, och har de senaste åren jobbat brett inom detta på ett tidningsbolag. Jag ville utmana mig själv och testa något nytt. Så när den här chansen kom hoppade jag på den, och jag är otroligt tacksam att de ville ta in mig på utbildningen", säger Dennis.

Som nya i branschen uppskattar både Helena och Dennis att utbildningen börjar med en teoridel.

"Först fick vi läsa teori så vi hade en del i ryggsäcken innan vi kom ut till Vallvik. Sen fick vi vara runt på alla områden i bruket innan vi hamnade på vårt eget. Man fick en bra bild av

hela processen och kretsloppet. En förståelse för att det jag gör här spelar roll för kollegor i andra delar av bruket", säger Helena.

"Jag tycker det bästa var mottagandet och tålamodet från Vallvik och min handledare. De vet om att jag är helt ny och har en annan bakgrund så de har varit extremt tålmodiga. Sen har vi haft teori innan vi jobbade skarpt och följde skift. Så då fick vi kött på benen, vilket underlättar för både mig och handledaren. Det har hjälpt otroligt mycket", fortsätter Dennis.

Inför slutet på utbildningen har både Dennis och Helena blivit erbjudna anställning inom Rottneroskoncernen.

"Det här har varit en otrolig utmaning för mig. Jag har fått anställning på Vallviks Bruk och kommer börja som operatör i mixeriet, där vitlutsberedningen sker", säger Dennis.

"Det krävs en del problemlösning som operatör och det har varit superskoj och utmanande att utbilda sig på Vallviks Bruk så jag ser fram emot att få fortsätta som anställd", avslutar Helena.

” Jag tycker det bästa var mottagandet och tålamodet från Vallvik och min handledare.

Dennis Hoffmann,
utbildningsdeltagare

” En förståelse för att det jag gör här spelar roll för kollegor i andra delar av bruket.

Helena Pettersson,
utbildningsdeltagare

Hanna Virsand från HR-avdelningen, tillsammans med några av deltagarna i utbildningen vid Vallviks Bruk.

MILJÖN I FOKUS FRÅN SKOG TILL SLUTPRODUKT

Våra träbaserade produkter är en del av ett naturligt och hållbart ekosystem med sin början i skogen. Därför är ansvar för miljön något som genomsyrar hela Rottneros verksamhet. Vi lägger stort värde i att minska vår miljöpåverkan och ambitionen är att bedriva verksamheten på ett långsiktigt hållbart sätt. Skogen är nyckeln till framtida ersättningsmaterial för bland annat förpackningar och byggnation.

Vår affär börjar i skogen, där vi hämtar vår råvara. Genom att i största möjliga mån ha råvaruförsörjningen nära bruken sparar vi både miljön och minskar våra transportkostnader. Tack vare virkesbyten kan vi hämta en övervägande del av våra råvaror inom en radie på 10 mil från bruken. På så sätt minskar vi våra transporter och bidrar samtidigt till det lokala näringslivet.

Huvudråvaran i våra bruk är ved, vilket är en naturlig och förnyelsebar insatsvara. I Sverige planteras två nya träd för varje träd som avverkas. Vi strävar generellt efter att reducera förbrukningen av insatsvaror och utnyttja våra resurser på bästa sätt. Vid Rottneros Bruk tillverkas

CTMP respektive slipmassa i två separata linjer. Båda processerna är miljövänliga tack vare sitt höga råvaruutbyte på 90-95 respektive 95-98 procent och sin låga kemikalieförbrukning.

ÖKAD EFFEKTIVITET NÄR ROTTNEROS GÅR MOT ATT BLI FOSSILFRITT

En viktig del av produktionsprocessen vid Rottneros Bruk är fastbränslepannan som förser torkningsprocessen med värme. Under året har vi därför installerat och tagit i drift en ny bibränslepanna som innebär att vi i framtiden inte behöver använda någon olja vid torkning av massa. Istället för olja drivs den nya pannan av bark och

Rottneros miljö- och energipolicy

- ☛ Samtliga produktionsenheter inom koncernen ska uppfylla de krav som ställs på verksamheten i lagar och förordningar.
- ☛ Ett mål för miljöarbetet inom koncernen är att nedbringa utsläpp till de nivåer som är ekonomiskt rimliga och ekologiskt motiverade. För energiförbrukningen gäller motsvarande vid val av energikällor. Den huvudsakliga råvaran i produktionen – ved – är förnyelsebar råvara som ska komma från hållbara källor i enlighet med Rottneroskoncernens spårbarhetscertifiering.
- ☛ Alla anställda ska ha nödvändig kompetens inom miljö- och energiområdet, känna till miljö- och energipolicyn och aktivt medverka till att den uppfylls.
- ☛ Miljövårds- och energimålen följs upp regelbundet tillsammans med den ekonomiska redovisningen.
- ☛ En aktiv dialog förs med intressenter om verksamhetens och produkternas miljöpåverkan och inverkan på energiförbrukningens storlek.
- ☛ Ett mål för produkt- och processutvecklingen är att begränsa miljöpåverkan och minska energiförbrukningen såväl vid framställningen som vid användningen av koncernens produkter. Produktutvecklingen ska också leda till nya användningsområden som bidrar till en mer hållbar utveckling i samhället.

Fakta Miljö

99 %

av bränslet som används vid bruket är biobränsle.

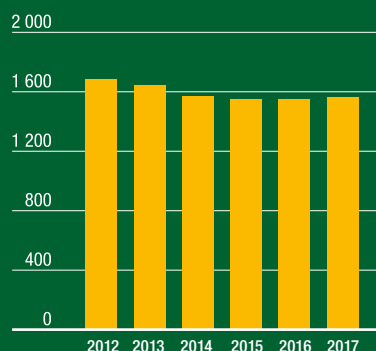
97 %

av alla kemikalier som används i produktionsprocessen vid Vallviks Bruk återvinns.

77 %

av Vallviks Bruks el produceras i fabriken.

ELFÖRBRUKNING ROTTNEROS BRUK, kWh/ton

bränsleflis vilket gör att bruket går mot att bli fossilfritt. Längre fram kommer vi även använda slam från den egna reningsanläggningen som bränsle, för att ytterligare minska miljöpåverkan och närma oss ett slutet kretslopp. Den nya pannan innebär också att effektiviteten ökar samtidigt som utsläpp till luft minskar avsevärt.

ÅTERVUNNA KEMIKALIER OCH FOSSILFRITT BRUK I VALLVIK

Vid Vallviks Bruk produceras kemisk massa och huvuddelen av kemikalierna som används återvinns genom en integrerad återvinningsprocess. Ungefär hälften av veden blir pappersmassa, som säljs på

världsmarknaden. Den andra halvan av veden blir till energi som dels används i form av ånga i produktionsprocessen, dels används för att producera el. Fabrikens tillverkningsprocess gör att 99 procent av energin som används är förnybar. Den återstående delen utgörs av fossilt bränsle som krävs när fabriken kör igång efter det årliga underhålls- och reparationsstoppet. Skogsindustrin är idag samhällets största producent och användare av biobränsle och en av landets största producenter av grön el, det vill säga el framställd av biobränsle.

INVESTERINGAR SOM HJÄLPER OSS

Hållbarhet är en integrerad del i vår

affärsmodell och en viktig del i koncernens utveckling. Därför ska de investeringar vi gjort, och kommer att göra, inom ramarna för Agenda 500 också minska våra utsläpp och vår miljöpåverkan. Vi strävar efter att implementera åtgärder som både ökar produktion och kvalitet samtidigt som vi uppfyller de miljökrav som myndigheterna ställer på företaget. En miljömässigt hållbar produktion är inte bara bra för naturen, det får också en allt större betydelse när kunderna väljer massaleverantör.

Laboratoriet i Vallviks Bruk kontrollerar att produktionens utsläpp håller sig inom tillåtna gränser.

MILJÖHÄNDELSE I BRUKEN 2017

VALLVIKS BRUK

2016 fick Vallviks Bruk ett nytt miljötillstånd från Mark- och miljödomstolen som ställer krav på Vallvik att genomföra ett antal utredningar. Under 2017 har Vallviks Bruk redovisat de begärda utredningarna för domstolen. Bruket har samtidigt begärt tid för ytterligare utredningar för att kunna föreslå slutliga villkor till Mark- och miljödomstolen. Under året har arbetet med att ytterligare minska utsläppen till luft och vatten fortsatt. En viktig del i detta är den nya tvättpressen som både gör tvätten mer effektiv och minskar kemikalieutsläppen från blekeriet, samtidigt som operatörerna får en bättre arbetsmiljö. I slutet av 2017 har styrelsen också beviljat en investering i ett nytt svaggassystem som kommer minska brukets svavelutsläpp och då även lukten i området.

” Tvättpressen ökar effektiviteten och minskar utsläppen.

ROTTNEROS BRUK

I Rottneros Bruk har man under 2017 installerat och tagit i drift en ny biobrännspanna. Installationen av pannan innebär att minimalt med olja nu kommer att användas vid torkning av massa. Istället för olja drivs den nya pannan av bark, bränsleflis och, längre fram i tiden, även slam från brukets biologiska vattenrening. Biobrännspannan innebär också betydligt mindre utsläpp av koldioxid, kväveoxider och stoft i luften. Nästa steg för Rottneros Bruk är byggandet av ett nytt anaerobt reningssteg, där vi får fram biogas och effektiviserar torkprocessen ytterligare. Samtidigt fortsätter vårt arbete med att minska elförbrukningen i produktionen.

” Den nya investeringen minskar våra utsläpp betydligt.

FÖRDELNING AV TRANSPORTARBETE (TONKM)
INOM ROTTNEROSKONCERNEN

	Bil	Tåg	Båt	Andel av totalt transportarbete, %
2017				
Vedråvara, %	60	1	39	20
Övriga insatsvaror, %	100	–	–	1
Massa, %	17	9	74	79
Andel av totalt transportarbete, %	25	8	67	100
2016				
Vedråvara, %	56	4	40	18
Övriga insatsvaror, %	100	–	–	1
Massa, %	15	15	70	81
Andel av totalt transportarbete, %	23	13	64	100

I begreppet "Övriga insatsvaror" ingår processkemikalier, balomslagspapper, ståltråd, fossila bränslen osv. Avståndet gäller från leverantör till bruk.

ENERGIFÖRBRUKNING

	GWh	Rottneros	Vallvik	Totalt koncernen
2017				
Biobränslen inkl. svartlut		63	1 628	1 691
Fossila bränslen		52	13	65
Total energiförbrukning exkl. elektricitet		115	1 641	1 756
– Andel biobränsle, %		54,5	99	96
Elektricitet genererad i fabrikena		–	137	137
– därav grön el		–	136	136
Köpt elektricitet		268	41	309
Total elförbrukning		268	178	446
– Andel producerad i fabrikena, %		–	77	31
2016				
Biobränslen inkl. svartlut		54	1 573	1 628
Fossila bränslen		58	23	80
Total energiförbrukning exkl. elektricitet		112	1 596	1 708
– Andel biobränsle, %		49	99	95
Elektricitet genererad i fabrikena		–	125	125
– därav grön el		–	123	123
Köpt elektricitet		241	53	294
Total elförbrukning		241	178	419
– Andel producerad i fabrikena, %		–	70	30

UTSLÄPPSRÄTTER FÖR KOLDIOXID

	Tilldelning/år 2013–2020	Utsläpp 2017	Utsläpp 2016
2017			
Rottneros	19 668*	14 361	15 748
Vallvik	11 355*	3 420	6 276
Totalt	31 023*	17 781	22 024

* Tilldelningen kommer gradvis att sjunka under perioden så att den blir 12 % lägre 2020.

UTSLÄPP TILL
VATTEN OCH LUFT

	Rottneros	Vallvik	
2017			
Produktion, ton	172 600	228 600	
S, ton/år	22	22	
Tillstånd	–	80 ton/år	
NOx	31 ton/år	368 ton/år	
Tillstånd	–	420 ton/år	
Suspenderade ämnen	208 ton/år	1,3 ton/dygn	
Tillstånd	375 ton/år	2,5 ton/dygn	
		ECF	UKP
COD	3 842 ton/år	12,1 ton/dygn	5,3 ton/dygn
Tillstånd	4 000 ton/år	15 ton/dygn	6,5 ton/dygn
BOD7, ton/dygn	3,1	1,5	
Tillstånd	–	–	
AOX, kg/ton	–	0,08	
Tillstånd	–	0,25	
Fosfor	0,9 ton/år	16,5 kg/dygn	
Tillstånd	2,2 ton/år	25 kg/dygn	
Kväve	28 ton/år	80 kg/dygn	
Tillstånd	42 ton/år	175 kg/dygn	
Klorat ton/dygn ECF	–	0,3	
Tillstånd	–	0,6	
2016			
Produktion, ton	156 600	217 500	
S, ton/år	12	149	
Tillstånd	–	80 ton + 0,3 kg/ton	
NOx	43 ton/år	1,5 kg/ton	324 ton/år
Tillstånd	–	1,5 kg/ton	420 ton/år
Suspenderade ämnen	314 ton/år	2,49 ton/dygn	
Tillstånd	325 ton/år	2,5 ton/dygn	
		ECF	UKP
COD	3 112 ton/år	13,2 ton/dygn	5,9 ton/dygn
Tillstånd	4 000 ton/år	35 ton/dygn	18 ton/dygn
BOD7, ton/dygn	2,1	2,5	
Tillstånd	–	–	
AOX, kg/ton	–	0,10	
Tillstånd	–	0,25	
Fosfor	1,4 ton/år	18,9 kg/dygn	
Tillstånd	1,5 ton/år	25 kg/dygn	
Klorat ton/dygn ECF	–	0,45	
Tillstånd	–	0,6	

KOLDIOXIDUTSLÄPP, TON/ÅR

	Rottneros	Vallvik	Total
2017			
Fossila bränslen*	14 361	3 477	17 838
Biobränslen	35 415	628 886	664 301
Biobränslen, %	71	99	97
2016			
Fossila bränslen	15 748	6 276	22 024
Biobränslen	37 492	603 689	641 181
Biobränslen, %	70	99	97

* Endast fossila bränslen bidrar till växthuseffekten.

VI SKAPAR VÄRDEN FÖR VÅRA AKTIEÄGARE

Styrelsens viktigaste ansvar gentemot aktieägarna handlar om att säkerställa att bolaget drivs på ett så värdeskapande sätt som möjligt. Samtidigt genomsyrar hållbarhetsdimensionen alla strategiska beslut. Rottneros präglas av en tydlig strategi för att långsiktigt skapa värden för våra aktieägare. Bolaget verkar i en spännande omvärld där ett allt större fokus på hållbar utveckling för samhället i stort innebär stora möjligheter för Rottneros och bolagets strategi att växa lönsamt i utvalda nischer.

Både Rottneros och produkternas profil mot en hållbar samhällsutveckling ligger i tiden. Massamarknaden som helhet uppvisar en god strukturell tillväxt vilket skapar goda långsiktiga tillväxtförutsättningar för Rottneros. Det är uppenbart att behovet av att ersätta fossilbaserade plastprodukter med hållbara material som har en minimal miljöpåverkan kommer att fortsätta växa under en lång tid framöver. Konsumenternas ökande miljömedvetenhet gör att de i allt högre grad efterfrågar träfiberbaserade förpackningslösningar. Därmed kommer förpackningar av olika slag att vara en av de viktigaste drivkrafterna för Rottneros tillväxt även i framtiden.

Potentialen är betydande och vi i styrelsen lägger stort fokus på att på olika sätt skapa långsiktiga värden när vi arbetar med strategiska frågor kring bolagets inriktning. De investeringar vi beslutar om ska ge tydliga mervärden för våra aktieägare i form av en god riskjusterad avkastning samtidigt som hållbarhets- och miljöhänsyn är centrala parametrar i vår utvärdering.

För att kunna ge en hög avkastning på aktieägarnas insatta kapital är även en optimal balansräkning med en väl avvägd skuldsättningsnivå en viktig pusselbit. Det går även hand i hand med att skapa en god uthållig utdelningsnivå. Här passar obligationsemissionen som slutfördes i augusti 2017 väl in. Den innebär en ökad belåningsgrad. Samtidigt är det av stor vikt att balansräkningen fortsätter att präglas av en hög soliditet för att bolaget ska stå väl rustat om konjunkturen skulle vända ner.

Vi fäster också stor vikt vid att skapa goda och uthålliga kassaflöden på lång sikt eftersom det är avgörande för bolagets möjlighet att ge avkastning till aktieägarna. Det är viktigt att bolagets långsiktiga nischstrategi är konkurrenskraftig trots att konkurrenterna ofta är betydligt större.

Avslutningsvis vill jag rikta ett varmt tack till ledningen och alla medarbetare samt mina styrelsekollegor för ett utomordentligt bra arbete under året.

Per Lundeen
Styrelseordförande

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen och verkställande direktören i Rottneros AB (publ), org. nr. 556013-5872, med säte i Sunne, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för verksamhetsåret 2017.

Rottneros redovisar för 2017 ett år med tydlig tillväxt i produktion och omsättning. Resultatet hölls dock tillbaka av ökade kostnader. Ett nytt årsproduktionsrekord sattes för båda bruken samt för koncernen i den nuvarande strukturen. Investeringarna inom utvecklingsprogrammet Agenda 500 fortsätter att öka kapaciteten.

Rottneroskoncernen är en fristående och flexibel producent av både kemisk och mekanisk högkvalitativ massa. Koncernen är verksam på avsalumarknaden, där den producerade massan säljs till kunder över hela världen. Tyngdpunkten för Rottneros försäljning ligger i Europa, USA och på vissa asiatiska marknader.

Rottneroskoncernens huvudverksamhet sker vid de två massabruken Vallviks Bruk och Rottneros Bruk. Bolaget fokuserar på att expandera inom utvalda nischer där koncernen tillhör de ledande tillverkarna i världen, eller områden där Rottneroskoncernens massa har en konkurrensfördel som innebär en potential att bli marknadsledande. Koncernen utvecklar också Rottneros Packaging som tillverkar förpackningstrå, för användning främst till livsmedel.

FÖRSÄLJNING, RESULTAT, INVESTERINGAR OCH FINANSIELL STÄLLNING

VOLYMTILLVÄXTEN FORTSÄTTER

KONCERNENS RESULTATRÄKNING I SAMMANDRAG

MSEK	2017	2016
Nettoomsättning	1 912	1 730
Rörelseresultat	156	170
Resultat efter finansiella poster	147	163
Nettoreultat	114	128

AVVIKELSEANALYS

MSEK	2017	2016
NBSK PIX, USD	882	802
SEK/USD	8,54	8,56
NBSK, SEK	7 530	6 867
Rörelseresultat	156	170
Leveransvolym	99	
Pris, mix och valuta	83	
Total skillnad i omsättning	182	
Rörliga produktionskostnader, inkl. lagerändring		-58
Personalkostnader		-43
Avskrivningar		-40
Kostnader för underhåll		-26
Frakter och kommissioner		-11
Övriga fasta kostnader		-8
Övriga rörelseintäkter		-10
Total skillnad i rörelseresultat	-14	

FÖRSÄLJNING OCH RESULTAT

Försäljning

Koncernens omsättning uppgick för året 2017 till 1 912 MSEK (2016: 1 730 MSEK), en ökning med 11 procent. Produktionen för året uppgick till 401 200 (374 100) ton, en ökning med 7 procent. Utleveranserna för året uppgick till 395 900 (374 100) ton, en ökning med 6 procent. Ett nytt volymrekord sattes på båda bruken både avseende produktion och utleveranser samt för koncernen i den nuvarande strukturen.

Det genomsnittliga priset på långfibrig sulfatmassa (NBSK) uttryckt i SEK ökade med 10 procent jämfört med föregående år. För Rottneros var dock prisökningen mindre då andelen mekanisk massa utgjorde en större del av försäljningen jämfört med 2016.

Rörelseresultat

Koncernens rörelseresultat för året 2017 uppgick till 156 (170) MSEK. Högre försäljning uppvägs inte högre kostnader och avskrivningar. Rörelseresultatet före avskrivningar ökade dock till 247 (221) MSEK.

Kostnader

Kostnader för råvaror och förnödenheter ökade med 10 procent jämfört med föregående år i huvudsak relaterat till högre produktionsvolym samt något högre priser avseende ved och flis. Elkostnader, som också ingår i råvaror och förnödenheter, påverkas av elpriset (elområde SE3) på elbörsen Nord Pool som under 2017 uppgick genomsnittligt till 30 (28) öre

per kWh. Tack vare den höga säkringsgraden hade det högre elpriset dock endast en marginell påverkan på resultatet i jämförelse med 2016.

Övriga kostnader ökade med 13 procent jämfört med föregående år. Fraktkostnader har ökat med 7 procent i takt med ökning i leveransvolymen. Som en del av koncernens industriella plan Agenda 500 har kostnaderna för underhåll av produktionsanläggningen ökat med 22 procent jämfört med föregående år. En fortsatt satsning på personalsidan har även medfört en 20 procent ökning i personalkostnader jämfört med föregående år.

Övrigt

Utfallet av realiserade säkringsaktiviteter under 2017 uppgick till 0 (-5) MSEK. Av säkringsresultatet är -3 (-4) MSEK kopplat till valutasäkringar, 12 (-1) MSEK till elprissäkringar och -9 MSEK till massaprisäkringar. Under 2016 hade koncernen inga realiserade massaprisäkringar.

Jämförelsen med 2016 påverkas av vissa poster av engångskaraktär som redovisades under 2016. En delåterföring av tidigare i 2011 bokade nedskrivningar angående sliplinjen vid Rottneros Bruk påverkade resultatet för 2016 positivt med 23 MSEK. Nedskrivningar om totalt 9 MSEK angående vissa materiella och immateriella tillgångar påverkade resultatet för 2016 negativt. Under 2016 gjordes också en omvärdering av koncernens 16 % innehav i Söderhamns Stuveri & Hamn AB, vilket medförde en uppskrivning om 8 MSEK.

FÖRSÄLJNING, RESULTAT, INVESTERINGAR OCH FINANSIELL STÄLLNING

Resultat efter finansiella poster

Koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till 147 (163) MSEK och inkluderar ett finansnetto på -9 (-7) MSEK.

Nettoresultat

Koncernens nettoresultat uppgick till 114 (128) MSEK och resultatet per aktie blev 0,75 (0,84) SEK.

Årets skattekostnad uppgick till 33 (35) MSEK. Rottneros planerar att utnyttja sina möjligheter för överavskrivningar, vilket innebär att koncernen redovisar en uppskjuten skattekostnad i stället för betalad skatt.

INVESTERINGAR

Koncernens investeringar i anläggningstillgångar under 2017 uppgick till 237 (278) MSEK. Under både 2017 och 2016 avser investeringarna främst kapacitets- och effektivitetshöjande utrustning samt miljöinvesteringar inom Agenda 500, den strategiska handlingsplanen för att långsiktigt stärka och utveckla Rottneros.

Den största investeringen som har tagits i drift under 2017 vid Rottneros Bruk var en ny energi- och utsläppseffektiv biobrännslappanna. Energin från pannan används för att torka pappersmassan. Den nya pannan ersätter en gammal oljebaserad panna som använts tidigare. Efter investeringen är båda brukens energianvändning i praktiken fossilfri.

Den största investeringen som har tagits i drift under 2017 vid Vallviks Bruk var en ny tvättpress som ger både högre produktionskapacitet och en minskning av utsläppen för att nå upp till nya högre miljökrav.

Inom ramen för Agenda 500 har styrelsen under 2017 beslutat om en utökad reningsanläggning vid Rottneros Bruk. Denna miljöinvestering planeras att tas i bruk under 2018. Ytterligare har styrelsen under 2017 beslutat om investeringssteg 2 i CTMP-linjen vid Rottneros Bruk. Investeringen planeras att tas i drift hösten 2018 och kommer att öka kapaciteten för bruket med 18 000 ton per år.

Styrelsen har under 2017 också beslutat om ett svaggassystem i Vallviks Bruk för att uppfylla de skärpta miljökraven i brukets

nya miljöstillstånd. Investeringen förväntas tas i bruk under det fjärde kvartalet 2018.

Styrelsen har under åren 2015-2017 fattat beslut om investeringar för totalt ca 705 MSEK angående Agenda 500. Av dessa har ca 575 MSEK utförts under 2015-2017. Resterande beslutade investeringar ca 130 MSEK kommer att genomföras under 2018.

Utöver Agenda 500 har styrelsen under 2017 fattat beslut om investeringar för ca 120 MSEK som kommer att genomföras under 2018. Dessa investeringar avser huvudsakligen svaggassystemet i Vallviks Bruk, en ny fabrik för Rottneros Packaging samt normala ersättningsinvesteringar i bruken.

FINANSIELL STÄLLNING

Anläggningstillgångarna uppgick per den 31 december 2017 till 1 078 (905) MSEK, en ökning med 19 procent jämfört med föregående år. Av koncernens anläggningstillgångar är 95 (97) procent materiella anläggningstillgångar.

Omsättningstillgångarna, exklusive likvida medel, uppgick per den 31 december 2017 till 603 (568) MSEK och består till 46 (49) procent av varulager och till 54 (51) procent av kundfordringar och andra kortfristiga fordringar. Jämfört med vid föregående års utgång ökade omsättningstillgångarna med 6 procent.

Koncernens likvida medel uppgick till 326 (16) MSEK vid årets utgång.

För att slutföra finansieringen av den strategiska planen Agenda 500 och långsiktigt optimera koncernens kapitalstruktur emitterade Rottneros AB i augusti ett ickesäkerställt obligationslån om 400 MSEK med en löptid om 5 år till huvudsakligen nordiska institutionella investerare. Lånet löper med en rörlig ränta om STIBOR 3m + 4,15 procent och ska återbetalas i september 2022. Lånet har ett rambelopp om 600 MSEK, vilket ger en möjlighet att avropa ytterligare 200 MSEK. Lånet är noterat på Nasdaq Stockholm. Lånevillkoren innehåller sedvanliga så kallade covenantar i form av nettoskuld i relation till rörelseresultat före avskrivningar maximalt 3,5, soliditet minst 50 % och utdelning maximalt 50 % av föregående års

nettoresultat. Vid balansdagen var dessa covenantar uppfyllda.

Räntebärande nettoskuld vid slutet av året var 68 MSEK, jämfört med en nettokassa om 2 MSEK vid slutet av år 2016. Totalt beviljade men outnyttjade krediter uppgick den 31 december 2017 till sammanlagt 182 (281) MSEK.

Soliditeten uppgick vid årets slut till 60 (77) procent. Det egna kapitalet per aktie uppgick till 7,91 (7,54) SEK.

KASSAFLÖDE

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick för 2017 till 222 MSEK (187). Det starka kassaflödet från den löpande verksamheten finansierade till en stor del koncernens investeringar under 2017. Kassaflödet efter investeringar för året var -15 (-91) MSEK.

Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till 325 (-62) MSEK. Koncernen emitterade ett obligationslån om 400 MSEK i augusti och återbetalade övriga långfristiga lån om 80 MSEK som tagits upp under första halvåret. Under andra kvartalet 2017 betalades utdelning till aktieägarna om 61 (76) MSEK.

Årets nettokassaflöde var 310 (-153) MSEK.

MODERBOLAGET

Moderbolagets omsättning för 2017 uppgick till 6 (6) MSEK. Moderbolagets försäljning utgörs av koncerninterna intäkter från administrativa och operativa ledningstjänster. Resultatet efter finansnetto för 2017 i moderbolaget uppgick till -11 (138) MSEK. I resultatet ingår erhållna/lämnade koncernbidrag på 28 (166) MSEK.

FRAMTIDA UTVECKLING

Rottneroskoncernen fortsätter att genomföra sin strategiska handlingsplan Agenda 500 för att långsiktigt stärka och utveckla Rottneros. Det handlar om fokus på utvalda nischer. Genom att bygga bort flaskhalsar i bruken planeras en fortsatt kapacitetsexpansion under de kommande åren.

Som en del av koncernens strategiska

KONCERNENS BALANSRÄKNING I SAMMANDRAG

MSEK	2017	2016
Anläggningstillgångar	1 078	905
Omsättningstillgångar	603	568
Likvida medel	326	16
SUMMA TILLGÅNGAR	2 007	1 489
Eget kapital	1 207	1 151
Räntebärande skulder	394	14
Ej räntebärande skulder	406	324
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	2 007	1 489

KONCERNENS KASSAFLÖDESANALYS I SAMMANDRAG

MSEK	2017	2016
Kassaflöde från den löpande verksamheten	222	187
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-237	-278
Kassaflöde efter investeringar	-15	-91
Förändring av räntebärande skulder	386	14
Utbetald utdelning	-61	-76
ÅRETS NETTOKASSAFLÖDE	310	-153

beslut att växa inom området hållbara förpackningar fortsätter koncernen också att utveckla Rottneros Packaging, för att i framtiden få ett tredje ben för koncernen.

Koncernen kommer under 2018 att fokusera på ökad lönsamhet genom effektivitetsförbättringar.

ÄNDRINGAR I LEDNINGEN

Kasper Skuthälla tillträdde som verkställande direktör för Rottneros Packaging AB i januari 2017. Kasper kom närmast från FreeForm Packaging AB, ett intressebolag till BillerudKorsnäs, där han var verkställande direktör och medgrundare för verksamheten. Han har mer än 10 års erfarenhet av olika chefspositioner inom affärsutveckling och marknadsföring.

Monica Pasanen tillträdde som ekonomi- och finansdirektör för Rottneroskoncernen i januari 2017. Monica kom närmast från Stora Enso där hon var Supply Chain Director inom affärsenheten Consumer Board. Hon har mer än 20 års erfarenhet av olika chefspositioner inom såväl ekonomi- som marknadssidan.

Michael Berggren tillträdde som fabriksdirektör för Vallviks Bruk i september 2017. Michael kom närmast från Ahlstrom-Munksjö där han varit produktionschef på Aspa Bruk. Han ingår i Rottneros koncernledning.

I oktober 2017 meddelade Rottneros att Olle Dahlin, vd för Rottneros Bruk AB och medlem av koncernledningen, lämnar sin befattning. Rekryteringen av en ny platschef i enlighet med den nya organisationen har inletts.

Som ett led i att optimera koncernen meddelade Rottneros i november 2017 att en ny organisation införs, med en koncerngemensam försäljningsorganisation och en platschef för respektive bruk. Den 1 januari 2018 utnämndes Kasper Skuthälla till koncernens försäljnings- och affärsutvecklingsdirektör, utöver sin position som vd för Rottneros Packaging AB.

ANTAL ANSTÄLLDA

Medelantalet anställda uppgick under 2017 till 301 (282). Ökningen beror i huvudsak på kapacitetsutbyggnad och kompetensförstärkning.

Den genomsnittliga anställningstiden är cirka 15 (16) år och medelåldern är cirka 48 (49) år.

VIKTIGA HÄNDELSER EFTER RÅKENSKAPSÅRETS UTGÅNG

Några väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång har inte inträffat som påverkar koncernens ställning och resultat.

RIKTLINJER FÖR ERSÄTTNING TILL LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

Årsstämman beslutar om riktlinjer för bestämmande av ersättning till VD och andra ledande befattningshavare. Styrel-

sens förslag till riktlinjer till årsstämman 2018 anges här. Med andra ledande befattningshavare avses för närvarande de sex personer som tillsammans med VD utgör koncernledningen och som presenteras på bolagets hemsida och på sidan 77 i årsredovisningen för 2017.

Ersättningen till VD och andra ledande befattningshavare ska utgöras av fast lön, eventuellt rörlig lönedel, övriga förmåner samt pension. Den sammanlagda ersättningen ska vara marknadsmässig och konkurrenskraftig på den arbetsmarknad befattningshavaren verkar. Fast lön och rörlig lön ska vara relaterad till befattningshavarens ansvar och befogenheter. Den rörliga lönedelen, som är kontant, ska baseras på utfallet i förhållande till definierade och mätbara mål och vara maximerad i förhållande till den fasta lönen. För VD ska den rörliga lönedelen vara maximerad till 50 procent av den fasta lönen och för övriga ledande befattningshavare ska den rörliga lönedelen vara maximerad till 30 procent av den fasta lönen. Program för rörliga lönedelar bör utformas så att styrelsen vid exceptionella ekonomiska förhållanden, har möjlighet att villkora, begränsa eller underlåta utbetalning av rörlig lönedel om en sådan åtgärd bedöms som rimlig och förenlig med bolagets ansvar gentemot aktieägare, anställda och övriga intressenter.

Uppsägningstiden ska vara mellan tre månader och ett år från befattningshavarens sida och mellan sex månader och två år från bolagets sida. VD ska ha rätt till avgångsvederlag och lön under uppsägningstid sammanlagt uppgående till ett belopp motsvarande den fasta lönen för två år.

Pensionsförmåner ska vara avgiftsbestämda och ge befattningshavaren rätt att erhålla pension från lägst 65 års ålder.

Frågor om ersättning till bolagsledningen ska behandlas av ersättningsutskottet. När det gäller ersättningsprinciper och andra anställningsvillkor för bolagsledningen, samt ersättning till VD ska detta beslutas av styrelsen. Om bolaget i något särskilt fall ger enskild styrelseledamot uppdrag för bolaget utöver ordinarie styrelsearbete och utskottsarbete, ska styrelsen besluta om ersättningen, vilken ska vara marknadsmässig och skäligen.

Styrelsen kommer att på årlig basis utvärdera huruvida långsiktigt incitamentsprogram ska föreslås årsstämman eller inte.

Styrelsen ska äga rätt att frångå riktlinjerna, om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl för det.

Ersättningar 2017

Lön och ersättningar 2017 till bolagets ledande befattningshavare har varit förenliga med av årsstämman 2017 fastställda

riktlinjer. Lön och ersättningar till VD och övriga ledande befattningshavare under 2017 framgår av not 8 i årsredovisningen.

Den rörliga ersättningen 2017 har varit beroende av uppfyllelse av årligen fastställda mål. Dessa mål var uppdelade i angivna kvantitativa mål, huvudsakligen inriktade på koncernens, men också vad gäller enhetschefer respektive affärsenhetens, finansiella mål, resultat och kassaflöde, samt kvalitativa personliga mål, vilket innebär att den rörliga ersättningen var kopplad till personens arbetsinsats och prestation.

För VD var den rörliga ersättningen 2017 maximerad till 50 procent av fast lön. För övriga ledande befattningshavare var den rörliga ersättningen maximerad till 30 procent av fast lön.

BALANS I HANTERINGEN AV FINANSIELLA OCH OPERATIVA RISKER

Rottneros påverkas av den allmänna konjunkturutvecklingen, valutaförändringar och andra bolagsspecifika omvärldsfaktorer. I detta avsnitt beskrivs de viktigaste risker som påverkar koncernens förmåga att nå uppställda mål samt hanteringen av respektive risk. Rottneros arbetar för att minimera riskerna genom förebyggande arbete eller, när detta inte är möjligt, genom att arbeta med säkringar och försäkringar av olika slag. Många av nedanstående risker kan påverka Rottneros både positivt och negativt. Riskarbetet styrs på övergripande nivå av styrelsen och på en operativ nivå av VD och koncernledningen. Riskhanteringsprocessen omfattar bland annat strategisk affärsplanering, löpande riskinventering, förebyggande underhåll och investeringar samt finansiella säkringsaktiviteter.

Operationella riskområden

- A** Variationer i massapris
- B** Strukturförändring
- C1** Råvarutillgång
- C2** Råvarupriser
- D** Elpris
- E** Kundstruktur och kundkrediter
- F** Anläggningar
- G** Politiska beslut
- H** Hållbarhet och ansvarstagande
- I** Miljö

Finansiella riskområden

- J** Valuta – balansexponering
- K** Valuta – transaktionsexponering
- L** Räntor
- M** Likviditet och refinansiering

KÄNSLIGHETSANALYS 2017

Riskslag	Förändring	Effekt på årsresultat efter finansiella poster (MSEK)		Känslighet
		2017	2016	
Massapris	50 USD/ton	110	110	Hög
USD	50 öre/USD	55	40	Hög
Elpriser	10 öre/kWh	30	25	Hög
Vedpriser	10 SEK/m ³	15	15	Medium
Ränterisk	1 %-enhet	4	0	Låg
Refinansiering				Låg
Kreditrisk				Låg

Känslighetsberäkningar för varje riskslag tar inte hänsyn till att verkliga förändringar även kommer att påverka andra poster. Någon effekt av eventuella säkringar har inte heller tagits med i beräkningen.

RISKOMRÅDE

RISKHANTERING

A VARIATIONER I MASSAPRIS

SANNOLIKHET: 4 PÅVERKAN: 5

Massaprisrisk avser risken att förändringar av massapriser har en negativ påverkan på koncernens resultat- och balansräkning.

Massapriset sätts på en global marknad och priset på Rottneros produkter är beroende av hur den globala efterfrågan på massaprodukter matchas mot industrins produktionsvolym.

Variationer i massapriset är sällan relaterat till förändrade kostnader för Rottneros och kan sålunda skapa stora svängningar i resultatet.

Ett högt massapris är positivt för resultatet men kan ha negativ påverkan på möjliga försäljningsvolymen.

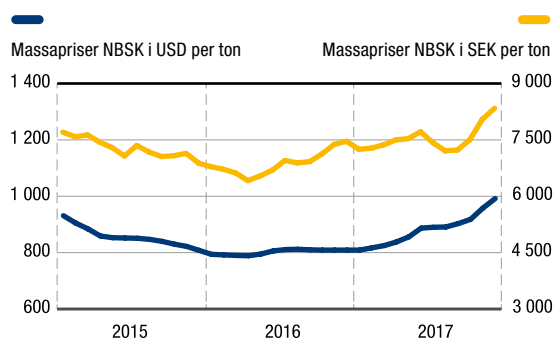
Prissättningen i massamarknaden styrs av internationella prisnivåer som beror på efterfrågan och världskonjunkturen. Massaprisräkningar används när prisnivåerna i långtidskontrakten är ekonomiskt fördelaktiga, eller när marknadspriset är så lågt att ytterligare nedgångar kan hota bolagets överlevnad. Som huvudregel görs massaprisräkningar i svenska kronor.

Rottneros utvecklar produktsegment som innehåller större mervärden och som långsiktigt kan ersätta volymprodukter. Målet är att minska beroendet av listpriset på avsalumassa och därmed dämpa fluktuationer i lönsamheten över en konjunkturcykel.

KOMMENTAR UTFALL 2017

Inför 2017 hade koncernen gjort massaprisräkningar på 24 000 ton med förfallotid mellan januari 2017 till och med december 2017 till ett pris av 7 150 SEK per ton. Det realiserade resultatet av dessa massaprisräkningar under 2017 var -9 MSEK. Per sista december 2017 innehade koncernen massaprisräkningar på 42 000 ton med förfallotid mellan januari 2018 till och med december 2018 till ett genomsnittligt pris av 7 293 SEK per ton.

MASSAPRISER NBSK I USD OCH SEK

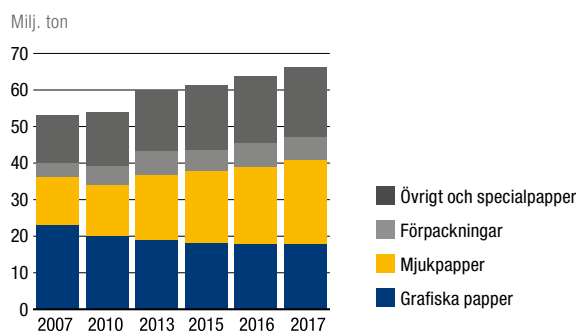
B STRUKTURFÖRÄNDRING

SANNOLIKHET: 5 PÅVERKAN: 2

Digitalisering, globalisering och ökad handel minskar efterfrågan på vissa typer av pappersmassa och driver på strukturförändringar i branschen. Efterfrågan på tidnings- och tryckpapper minskar medan efterfrågan på mjukpapper, kartong och specialpapper ökar.

För att hantera strukturförändringen i branschen har Rottneros satsat på tillväxt inom produktsegment där Rottneros kan tillföra mervärden genom kunskap och massa av hög kvalitet. Målet är att minska beroendet av listpriset på avsalumassa och därmed dämpa fluktuationer i lönsamheten över en konjunkturcykel.

GLOBAL AVSALUMASSAFÖRBRUKNING PER ANVÄNDNINGSMRÅDE

C1 RÅVARUTILLGÅNG

SANNOLIKHET: 2 PÅVERKAN: 4

Tillgången till vedråvara är central för en massaproducent. Rottneros har ingen egen skog och är därför beroende av ett optimalt flöde av vedråvara till massabruken. Skulle Rottneros stå utan ved skulle leveranser och kundrelationer äventyras.

För att säkra tillgång på ved försäkras sig koncernen om en god långsiktig relation till de aktörer som finns i respektive bruks närområde. De största leverantörerna är statliga Sveaskog och Skogsägareföreningen Mellanskog. Vanligtvis tecknar Rottneros avtal med större vedleverantörer för perioder mellan 6 och 24 månader. För att öka flexibiliteten har koncernen ett eget bolag i Lettland för leveranser av ved och flis. Målsättningen är att råvarulagret vid bruken ska räcka till 2-3 veckors produktion.

KOMMENTAR UTFALL 2017

Hög produktion i hela skogsindustrin samt utbyggnader i Sverige och Finland har under 2017 ökat efterfrågan på råvara. Mot slutet av året orsakade det blöta och milda vädret störningar i virkesleveranser inom Sverige. Rottneros lager av virkesråvara var vid utgången av 2017 under önskvärd nivå.

MÖJLIGHETER OCH RISKER – OPERATIVA

RISKOMRÅDE

RISKHANTERING

C2 RÅVARUPRISER

SANNOLIKHET: 2 PÅVERKAN: 3

Pris och prisförändringar på vedråvara påverkar en massaproducent. Ökade priser på vedråvara påverkar resultatet negativt och Rottneros har inga möjligheter att kompensera prisökningar på insatsvaror.

Koncernen säkrar inte marknadsmässiga prisfluktuationer, men långsiktiga leverantörsavtal ger viss stabilitet i prisbilden. En prisförändring på 10 SEK per m³ påverkar koncernens resultat med ca 15 MSEK på årsbasis.

KOMMENTAR UTFALL 2017

Rottneros genomsnittskostnader för råvaror ökade något under 2017, speciellt mot slutet av året på grund av det blöta och milda vädret samt en hög produktion i hela skogsindustrin. Råvarukostnaden för koncernen uppgick för 2017 till 646 MSEK (580), vilket motsvarar 34 (34) procent av nettoomsättningen.

D ELPRIS

SANNOLIKHET: 3 PÅVERKAN: 3

Energikostnader utgör en stor del av Rottneros tillverkningskostnader. Ökade energipriser kan leda till ökade produktionskostnader och ha en negativ påverkan på koncernens rörelseresultat.

All extern el till bruken köps direkt över elbörsen Nord Pool. Elpriserna noteras i EUR. En prisförändring på 10 öre per kWh påverkar koncernens resultat med ca 25 MSEK på årsbasis, om inga elprissäkringar finns. För att skydda Rottneros framtida elkostnad mot kraftiga fluktuationer och uppnå ett förutsägbart elpris ska framtida elpriser säkras i förväg i svenska kronor enligt en fastställd strategi.

Styrelsen godkänner säkringsnivåer utifrån förslag från företagsledningen. Styrelsen godkänner även nya finansiella motparter.

NORD POOL ELPRIS (OMRÅDE SE3) I ÖRE PER KWH

KOMMENTAR UTFALL 2017

Den genomsnittliga prisnivån för el på Nord Pool (elområde SE3) uppgick under helåret 2017 till 30 (28) öre per kWh. Tack vare den höga säkringsgraden hade det högre elpriset endast en marginell påverkan på resultatet i jämförelse med 2016. Koncernens elkostnad, justerad med säkringsresultat, uppgick för 2017 till 88 (92) MSEK.

Vid utgången av 2017 fanns elprissäkringar enligt följande tabell. I tabellen anges säkrat andel av beräknad totalförbrukning, samt anges säkrat genomsnittspris i öre/kWh.

År	Andel säkrat	Öre/kWh
2018	85 %	22,6
2019	85 %	22,5
2020	85 %	21,8
2021	42 %	23,7

E KUNDSTRUKTUR OCH KUNDKREDITER

SANNOLIKHET: 1 PÅVERKAN: 2

Stort beroende av några få enskilda stora kunder, branscher eller geografiska marknader kan ha betydande inverkan på intäkterna om en stor kund eller bransch skulle få problem.

Rottneros bedömer att koncernen har en god kommersiell riskspridning med över 100 kunder, varav de tio största tillsammans representerar cirka 50 procent av omsättningen. Tryckpapperskunder svarar för cirka 25 procent av intäkterna, vilket långsiktigt kan utgöra en alltför hög andel med tanke på de långsiktiga strukturella förändringar som pågår i marknaden.

Geografiskt är Rottneroskoncernen inte beroende av marknaden i något enskilt land. Huvuddelen av koncernens omsättning sker i Europa där Tyskland, Sverige, Italien och Norge utgör de största marknaderna.

Kreditrisk hanteras på koncernnivå. Kreditrisk uppstår genom likvida medel, derivatinstrument och tillgodohavanden hos banker och finansinstitut samt kreditexponeringar gentemot kunder.

Affärsrisken i form av kundfordringar är med få undantag försäkrade genom kreditförsäkring med tio procent självrisk.

KOMMENTAR UTFALL 2017

Koncernen har i storleksordningen 150 kunder och den maximala kreditrisken på utestående kundfordringar uppgick vid slutet av 2017 till 33 (33) MSEK (10-15 procent självrisk + eventuell fordran som ej är försäkrad).

Av den totala kundfordran som var utestående per den 31 december 2017 var 97 (93) procent försäkrad. Historiskt har koncernen haft små kreditförluster.

Under 2017 svarade koncernens största kund för 11 (12) procent av omsättningen. Ingen annan kund svarar för mer än 10 procent av omsättningen.

RISKOMRÅDE	RISKHANTERING
F ANLÄGGNINGAR	SANNOLIKHET: 3 PÅVERKAN: 3

Rottneros har två produktionsanläggningar som bedriver kontinuerlig produktion. Arbetskadorna, maskinhaverier, bränder och andra skadehändelser kan leda till längre produktionsstopp, skador på anläggningen och leveransproblem.

Ledningen gör årligen en översyn av brukens underhållsbehov för de närmaste åren. I detta arbete ingår att identifiera löpande årliga investeringar, expansionsinvesteringar samt investeringar som syftar till att höja kvaliteten och säkerheten.

För att säkerställa en hög och jämn produktionsstakt genomför Rottneroskoncernen årliga underhållsstopp. Underhållsstopp planeras noga för att minimera stilleståndstiden. Ytterligare görs förebyggande underhållsarbete löpande.

Rottneros försäkrar sina anläggningar mot egendoms- och avbrottskadorna samt har relevanta ansvarsförsäkringar.

Försäkringsbolagen gör årliga revisioner på koncernens anläggningar och ger rekommendationer till förbättringar och reducering av risker.

Rottneros har ett för branschen förhållandevis lågt anläggningskapital, vilket leder till låga avskrivningar och en låg kapitalkostnad. Koncernens materiella anläggningstillgångar var vid utgången av 2017 bokförda till 1 020 (882) MSEK. Återanskaffningsvärdet är långt högre.

KOMMENTAR UTFALL 2017

Under 2017 har underhållsstopp utförts under tredje kvartalet för Rottneros Bruk och under fjärde kvartalet i Vallviks Bruk. I början av andra kvartalet 2017 hade Vallviks Bruk ett oplanerat stopp på grund av en läcka i sodapannan, vilket medförde ett produktionsbortfall om ca 4 500 ton. Investeringarna under Agenda 500 pågår enligt plan. Genomgång och upphandling av försäkringar sker årligen.

G POLITISKA BESLUT	SANNOLIKHET: 1 PÅVERKAN: 2
---------------------------	----------------------------

Politiska beslut kan genom förändringar i miljölagstiftningen påverka produktionen vid koncernens massabruk negativt.

Rottneros exponering mot politiska risker bedöms som begränsad.

Rottneros bedriver produktion i Sverige och säljer merparten av sina produkter till Sverige och övriga Europa. Dessa marknader är stabila demokratier och den politiska risken för snabba förändringar i lagstiftning och regelverk är relativt liten.

Rottneros bedömer att det alltid finns risk för politiska beslut som på ett eller annat sätt fördyrar eller begränsar Rottneros möjlighet att producera massa. Bolaget anser dock att denna risk är begränsad. Rottneros arbetar med ständiga förbättringar av produktionsprocessen och målet är att alla investeringar som görs i bruken också ska leda till positiva resultat för miljön.

H HÅLLBARHET OCH ANSVARSTAGANDE	SANNOLIKHET: 3 PÅVERKAN: 4
--	----------------------------

Bristande ansvar i hållbarhetsfrågor kan skada förtroendet för bolaget och varumärket och därmed påverka bolagets lönsamhet negativt.

Rottneros verksamhet ska bedrivas på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till den yttre och inre miljön, samhället, våra kunder och leverantörer, våra ägare och våra medarbetare. Förtroendet för Rottneros som en ansvarstagande aktör, leverantör och arbetsgivare stärker vår ställning i samhället och på marknaden samt främjar medarbetarnas engagemang. Rottneros kommunicerar regelbundet med sina intressenter för att upprätthålla en öppen och positiv relation.

Rottneros strävar efter att göra produkterna bättre både ur ett kvalitets- och effektivitetsperspektiv genom förståelse för kundernas processer och produktstrategi. Miljömässiga, sociala och ekonomiska faktorer är centrala för att lyckas.

Koncernen har en hållbarhetspolicy som beskriver Rottneros ansvar angående aktieägare, kunder, leverantörer, miljön, samhället, personal och arbetsmiljön, mänskliga rättigheter samt antikorrupktion.

Koncernen har en uppförandekod (Code of Conduct) som beskriver hur Rottneros och bolagets medarbetare agerar i relation till omvärlden och till varandra. Uppförandekoden definierar Rottneros sociala ansvar, etiska engagemang och ställning i jämställdhets- och mångfaldsfrågor samt hur Rottneros medarbetare bör förhålla sig i frågor av principiell natur.

Medarbetarnas välmående är en viktig del av Rottneros framgångar. Koncernen tar ansvar genom att verka för god hälsa, miljö och säkerhet på arbetsplatserna. Rottneros har en nollvision gällande arbetskadorna som leder till sjukskrivning.

KOMMENTAR UTFALL 2017

Rottneros fortsätter att utveckla nya användningsområden för sina produkter som bidrar till en mer hållbar utveckling i samhället. Rottneros Packaging startade en industriell produktion och kundleveranser av återvinningsbara och nedbrytbara fibertråg under 2017. Genom EU:s innovationsprojekt PULPACKTION utvecklar Rottneros Packaging en helt biobaserad förpackningslösning till ett konkurrenskraftigt pris.

Rottneros har också ingått ett avtal med RenFuel om leverans av restprodukten lignin för produktion av Lignol®, RenFuels patenterade ligninolja som kan raffineras till förnybar bensin och diesel. Under 2018 kommer Rottneros att påbörja mindre leveranser av lignin från Vallviks Bruk till RenFuels test- och pilotanläggning i värmländska Bäckhammar.

Under 2017 inträffade 7 (9) olycksfall vilka ledde till totalt 126 (62) sjukskrivningsdagar.

I MILJÖ	SANNOLIKHET: 3 PÅVERKAN: 4
----------------	----------------------------

Rottneros verksamhet har påverkan på miljön, vilket kan medföra kostnader för återställande av miljö.

För styrelse- och bolagsledning är god hantering av miljöfrågor en grundläggande och viktig fråga, varför en löpande avrapportering sker månads-, halvårs- och årsvis.

Koncernens båda bruk har miljöledningssystem och är certifierade enligt ISO 14001. I miljöledningssystemet finns väl inarbetade rutiner för uppföljning, provtagningar och avvikelshantering.

För att upptäcka och förhindra eventuella överträdelser av gällande bestämmelser och krav har koncernen en kontinuerlig provtagning med larmfunktioner kopplat till brukens styrsystem. Utöver detta görs stickprovvis manuella prover.

Enligt koncernens policy skall samtliga anställda genomgå en miljöutbildning. Miljöansvariga personer i koncernen fortbildas kontinuerligt.

Löpande kommunikation sker med länsstyrelser och kommuner. Tillsynsmöten sker med länsstyrelsen fyra gånger per år där även kommunen blir kallad.

KOMMENTAR UTFALL 2017

Vallviks Bruk beviljades 2016 ett nytt miljötillstånd vilket innebär att bruket tillåts producera 255 000 ton sulfatmassa. Under 2017 har Vallviks Bruk redovisat de begärda utredningarna för domstolen. Bruket har samtidigt begärt tid för ytterligare utredningar för att kunna föreslå slutliga villkor till Mark- och miljödomstolen. Under 2017 har Vallviks Bruk tagit i drift en ny tvättpress som både gör tvätten mer effektiv och minskar kemikalieutsläppen från blekeriet, samtidigt som operatörerna får en bättre arbetsmiljö. I slutet av 2017 har styrelsen också beviljat en investering i ett nytt svaggassystem som kommer minska brukets svavelutsläpp och då även lukten i området.

I Rottneros Bruk har man under 2017 tagit i drift en ny biobränslepanna som används vid torkning av massa. Istället för olja drivs den nya pannan av bark, bränsleflis och, längre fram i tiden, även slam från brukets biologiska vattenrening. Biobränslepannan innebär också betydligt mindre utsläpp av koldioxid, kväveoxider och stoft i luften. Det nya anaeroba reningssteget, där man får fram biogas och effektiviserar torkprocessen ytterligare, planeras att tas i bruk vid halvårsskiftet 2018.

Efter investeringar 2017 blir båda brukens energianvändning i praktiken fossilfri.

Det finns risk för överskridande av givna tillstånd, vilket kan medföra produktionsbegränsningar, behov av investeringar men även straffansvar eller att tillstånd återkallas.

Risk finns även för förändringar i miljölagstiftningen, vilket kan påverka Rottneros verksamhet. Det finns idag inga sådana kända förändringar. Se även miljöavsnittet sida 30-33.

FINANSIELLA RISKOMRÅDEN

Nedan beskrivs Rottneroskoncernens policys vad gäller finansiell riskhantering.

Finansiella risker och övriga arrangemang beskrivs i not 7.

De faktorer som har störst påverkan på koncernens resultat är knutna till massapriset i USD, valutakurser samt ved- och elpriser.

Den finansiella riskhanteringen sker på koncernnivå, enligt riktlinjer som finns angivna i koncernens finanspolicy och som årligen godkänns av styrelsen.

Styrelsen beslutar om övergripande mandat och limiter för begränsning av koncernens finansiella risktagande samt beslutar om all långsiktig finansiering.

Styrelsen godkänner säkringsnivåer utifrån förslag från företagsledningen. Ledningen bedömer löpande om någon av faktorerna USD-kursen, massapris eller elpris är attraktiva för att göra strategiska säkringar. Finansiella säkringsinstrument används inte i spekulativt syfte utan endast enligt godkänd finanspolicy för att säkra affärer och kalkyler.

RISKOMRÅDE	RISKHANTERING
J VALUTA – BALANSEXPONERING	SANNOLIKHET: 4 PÅVERKAN: 1
<p>Valutarisk innebär att förändringar av valutakurser kan ha en negativ påverkan på koncernens framtida resultat, kassaflöden samt värde på tillgångar och skulder.</p>	<p>Rottneros massabruk och anläggningstillgångar finns till 99 procent i Sverige och utöver den valutarisk som kan hänföras till löpande transaktioner är balansexponeringen mycket låg.</p>
K VALUTA – TRANSAKTIONSEXPONERING	SANNOLIKHET: 4 PÅVERKAN: 4
<p>Transaktionsexponering är risken för att valutakursförändringar på exportintäkter och importkostnader ska påverka rörelseresultatet.</p>	<p>Fakturering sker till största delen i USD, EUR och SEK. Rottneroskoncernens tillgångar och skulder värderas i SEK. Den grundläggande principen är att den valutariskexponering som uppstår på utestående kundfordringar ska säkras, företrädesvis genom valutasäkringar eller upplåning i valuta som över tiden motsvarar genomsnittliga kundfordringar per valuta. Säkring av valutakursrisk syftar till att minska valutakursförändringars oönskade och oförutsedda effekter och att minimera de negativa effekterna på koncernens resultat. Den centrala finansfunktionen är ansvarig för att proaktivt övervaka och hantera koncernens valutakurs-exponering och att säkerställa att faktisk riskexponering är identifierad och hanterad.</p> <p>Koncernen tillämpar ett nettningsförfarande så att samtliga försäljningar och inköp i respektive valuta nettas och nettoflödet säkras.</p> <p>KOMMENTAR UTFALL 2017 Den underliggande exponeringen mot USD är hög och det direkta inflödet av USD (realflödet) motsvarade cirka 50 procent och i EUR cirka 35 procent. Genomslaget av kursförändringar för den indirekta exponeringen fördröjs dock av att kontraktens löptid normalt är 1-3 månader. Per sista december 2017 innehade Rottneros valutasäkringar på 9,8 MUSD och 2,0 MEUR.</p>
L RÄNTOR	SANNOLIKHET: 2 PÅVERKAN: 1
<p>Ränterisken utgörs av den exponering koncernens finansiella tillgångar och finansiella skulder med rörlig ränta.</p>	<p>Mellan 2009 och 2016 hade Rottneros en låg belåningsnivå. I augusti 2017 emitterade Rottneros ett obligationslån om 400 MSEK. Koncernens upplåning framgår av not 20 på sidan 72. Ränterisk är huvudsakligen kopplad till den rörliga räntan i obligationslånet samt till avkastningen på likvida medel.</p> <p>KOMMENTAR UTFALL 2017 Obligationslånet om 400 MSEK som Rottneros emitterade i augusti har en löptid om 5 år och en rörlig ränta. En förändring om 1 procentenhet i räntenivån påverkar koncernens resultat med 4 MSEK på årsbasis.</p> <p>Likvida medel per den 31 december 2017 uppgick till 326 (16) MSEK. Ca en tredjedel av likvida medel är placerad på en räntebärande sparkonto.</p>
M LIKVIDITET OCH REFINANSIERING	SANNOLIKHET: 2 PÅVERKAN: 4
<p>Risken för att Rottneros inte ska ha tillräckligt med likvida medel för att betala löpande kostnader, eller att koncernen inte ska erhålla krediter.</p>	<p>Finansieringsrisken ska så långt som möjligt minimeras genom att förfallotidpunkten för lån och andra kreditfaciliteter ska vara väl diversifierad och jämnt fördelad över tiden. Utestående kreditfaciliteter ska refinansieras senast tre månader innan förfall.</p> <p>Koncernen har som mål att likviditetsreserven ska uppgå till minst 10 procent av koncernens 12-månaders rullande omsättning och ska vara tillgänglig inom 30 dagar. Koncernen gör löpande likviditetsprognoser.</p> <p>Rottneros kreditavtal bedöms vara tillräckligt för de närmaste årens normala rörelse- och investeringskassaflöde. I och med detta bedöms både likviditetsrisk och refinansieringsrisk vara låg för närvarande.</p> <p>Koncernen ska ha en kapitalstruktur som är optimal för att hålla kapitalkostnaderna nere och samtidigt trygga förmågan att fortsätta sin verksamhet.</p> <p>För att upprätthålla eller justera kapitalstrukturen, kan koncernen ta nya lån, förändra den utdelning som betalas till aktieägarna, återbetala kapital till aktieägarna, utfärda nya aktier eller sälja tillgångar för att minska skulderna.</p> <p>Koncernen bedömer kapitalet på basis av skuldsättningsgraden. Detta nyckeltal beräknas som nettoskuld/-kassa i procent av eget kapital.</p> <p>KOMMENTAR UTFALL 2017 För att slutföra finansieringen av den strategiska planen Agenda 500 och långsiktigt optimera koncernens kapitalstruktur emitterade Rottneros AB i augusti ett icke säkerställt obligationslån om 400 MSEK med en löptid om 5 år till huvudsakligen nordiska institutionella investerare. Lånet löper med en rörlig ränta om STIBOR 3m + 4,15 procent och ska återbetalas i september 2022. Lånet har ett rambelopp om 600 MSEK, vilket ger en möjlighet att avropa ytterligare 200 MSEK. Lånet är noterat på Nasdaq Stockholm. Lånevillkoren innehåller sedvanliga så kallade covenantar i form av nettoskuld i relation till rörelseresultat före avskrivningar maximalt 3,5, soliditet minst 50 % och utdelning maximalt 50 % av föregående års nettoresultat. Vid balansdagen var dessa covenantar uppfyllda.</p> <p>Beviljade och outnyttjade krediter uppgick till 182 MSEK vid slutet av året. Koncernens likviditetsreserv uppgick vid utgången av 2017 till 27 % (16) av omsättningen, där målet är "minst 10 procent".</p> <p>Koncernens nettoskuld vid utgången av 2017 uppgick till 68 MSEK (nettokassa 2 MSEK vid utgången av 2016). Skuldsättningsgraden uppgick vid utgången av 2017 till 6 % (0).</p>

ROTTNEROS TAR ANSVAR FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

För Rottneros handlar hållbarhet om att koncernen byggs och utvecklas på ett långsiktigt och ansvarsfullt sätt. Medarbetares säkerhet, miljövänliga produkter och ansvar för både den inre och yttre miljön är några av de viktigaste beståndsdelarna i Rottneros hållbarhetsarbete. Ambitionen är att kontinuerligt minska koncernens miljöeffekter och att medarbetare kan utvecklas på en säker arbetsplats.

RAPPORTERING AV HÅLLBARHET

Rottneros hållbarhetsarbete rapporteras årligen som en integrerad del av årsredovisningen och presenteras även på Rottneros hemsida. Hållbarhetsrapporten tillämpar de krav som följer av årsredovisningslagen och omfattar alla enheter i Rottneroskoncernen.

AFFÄRSMODELL

Rottneros är en fristående, flexibel leverantör av högkvalitativ, kundanpassad avsalumassa. Rottneros möter kundernas krav genom att tillhandahålla aktiv produktutveckling och ett attraktivt

serviceerbjudande. Koncernen har massa- bruk i Vallvik och Rottneros, en produktionslinje för fibertråg i Rottneros samt en vedanskaffningsenhet i Lettland. Rottneros har en nollvision när det gäller personskador, vilket genomsyrar hela verksamheten. De huvudsakliga insatsvarorna i produktionen är ved, kemikalier och el. Ved och kemikalier anskaffas i största möjliga mån nära bruken för att kunna minimera transporter. Produkterna säljs till nordiska kunder genom en egen säljorganisation och till övriga kunder genom agenter. Transport till kunderna sker med båt, tåg eller bil. Rottneros vision är att koncernen ska

HÅLLBARHETSINFORMATION

	Informationens placering (sida i ÅR)
STRATEGI OCH ANALYS	
Kommentarer från VD och styrelseordförande	6-7, 34
Möjligheter och risker	38-42
KONCERNENS VERKSAMHET	
Organisationens fullständiga namn	35
Huvudsakliga varumärken och produkter	16-25
Lokalisering av huvudkontor	83
Länder där koncernen är verksam	43, 70
Ägarstruktur och företagsform	78-79
Marknader där koncernen är verksam	4, 12-22, 25, 63
Koncernens storlek	3-5
Total personalstyrka	23-24, 28, 65
Andel av personalstyrkan med kollektivavtal	45
Koncernens leverantörskedja	26-27
Väsentliga förändringar under redovisningsperioden	43-45
INTRESSERELATIONER	
Intressentgrupper	43
Identifiering och urval av intressenter	44
Metoder för samarbete med intressenter	44-45
Viktiga frågor som framkommit i dialog med intressenter och vilka initiativ som tagits	44-45
RAPPORTPROFIL	
Redovisningsperiod	43
Senaste redovisningen	hemsida
Redovisningscykel	43
Kontaktperson för rapporten	83, hemsida

	Informationens placering (sida i ÅR)
STYRNING	
Styrningsstruktur	46
Processen för att delegera ansvar för hållbarhet	46-50
Personer i företagsledningen med ansvar för hållbarhetsfrågor	77
Processer för samråd mellan intressenter och styrelsen	46-50
Sammansättning av styrelse och utskott	47-49
Styrelseordförandens roll	46-50
Nominerings- och urvalsprocesser för styrelse och utskott	46-50
Processer för styrelsen för att säkerställa att intressekonflikter undviks och hanteras	46-50
Styrelsens roll i att definiera syfte, värderingar och strategi	46-50
ETIK OCH INTEGRITET	
Värderingar, principer, standarder, uppförandekod och etisk policy	43-45
<i>Ekonomiska resultatindikatorer</i>	
Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde	45
Omfattningen av förmånsbestämda åtaganden	61, 65-67
<i>Miljömässiga resultatindikatorer</i>	
Direkt energianvändning per primär energikälla	33
Minskad energianvändning genom effektiviseringar	23-27, 30-33
Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt	33
Initiativ för att minska utsläpp av växthusgaser, samt resultat	30-33
Väsentlig miljöpåverkan genom transporter	26-27, 30-31, 33
<i>Anställningsförhållanden och arbetsvillkor</i>	
Nyanställningar och personalomsättning	28
Antalet arbetsrelaterade olyckor	28, 45

HÅLLBARHETSRAPPORT

uppfattas som marknadens ledande alternativ för att möta krävande massakunders behov.

Rottneros övergripande mål är att nå en uthållig lönsamhet och ge en god avkastning för koncernens aktieägare. Lönsam tillväxt skapas genom:

- Hög säkerhet
- Fokus på utvalda nischer
- Ökad produktivitet
- Ökad volym
- Ledande på service

INTRESSENTER

Det är viktigt för Rottneros att ha en god kommunikation med de parter som påverkas av vår verksamhet. Här har kunder, leverantörer av vedråvara, medarbetare och aktieägare en särställning. Det är med dessa intressenter Rottneros i störst utsträckning kommunicerar för att upprätthålla en öppen och positiv relation.

Rottneros har en hållbarhetspolicy och uppförandekod som beskriver bolagets ansvar angående aktieägare, kunder, leverantörer, miljön, samhället, personal och arbetsmiljön, mänskliga rättigheter, konkurrensrätt samt antikorrupktion.

PRIOTERINGAR

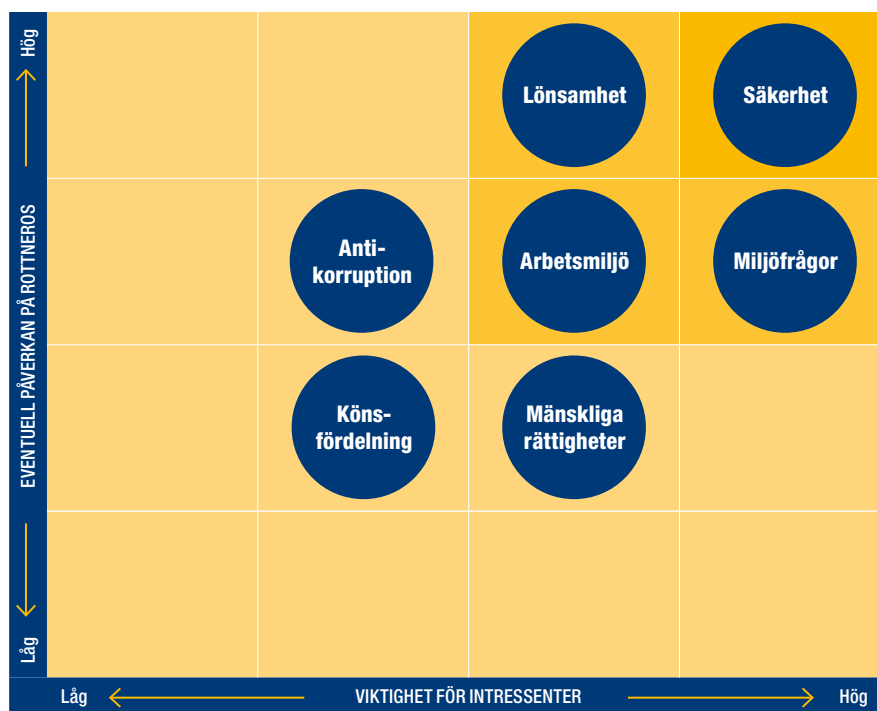
Rottneros ansvar sträcker sig utanför bolagets gränser; från medarbetare och finansiell ställning till aktieägare, kunder, leverantörer, omkringliggande orter och miljön. Olika parter kan dock ibland ha olika intressen eller specifika förväntningar. Bolaget gör regelbundet en analys baserad på dialog med de huvudsakliga intressenterna, väger och balanserar olika intressen och eventuell påverkan på verksamheten samt uppdaterar prioriteringar vid behov.

En beskrivning av väsentliga risker samt riskhantering i Rottneros verksamhet presenteras på sida 38-42.

MARKNAD

Kunder

Rottneros hjälper sina kunder i deras hållbarhetsarbete genom kundanpas-

sade, förnyelsebara och återvinningsbara massaprodukter som stärker kundernas marknadsposition och lönsamhet. Genom att tillhandahålla ny kunskap och vidareutveckla produkterna skapar Rottneros mervärde för sina kunder. Rottneros ambition är också att utveckla nya användningsområden för sina produkter som bidrar till en mer hållbar utveckling i samhället. Bolaget för en kontinuerlig dialog med kunderna genom regelbundna möten där produkt- och kvalitetsfrågor diskuteras.

Information om Rottneros och bolagets produkter lämnas via den egenproducerade kundtidningen Pulp Focus som distribueras till kunderna. Kundundersökningar genomförs regelbundet för att få bättre insikt i hur kunderna uppfattar Rottneros och hur samarbetet kan utvecklas.

Leverantörer

Rottneros har även ett ansvar gentemot leverantörer och samarbetspartners. Det innebär att Rottneros representanter aldrig får tillskansa sig själva fördelar eller ge företaget konkurrensfördelar på ett olämpligt sätt. Rottneros ingår inte i affärsrelationer med företag eller personer som medvetet och systematiskt bryter mot lagar, regler, mänskliga rättigheter eller andra etiska normer.

Ledningsprocessen inom Rottneros innebär att val av nya leverantörer sker efter bestämda kriterier. Vid val av leverantörer och entreprenörer samt vid inköp strävar Rottneros efter att välja långsiktigt hållbara alternativ före andra, förutsatt att de uppfyller bolagets kvalitets- och lönsamhetskrav. I samband med upphandling av årskontrakt för insatsvaror hålls leverantörmöten där leveransåtaganden

AFFÄRSMODELL

diskuteras. Då har respektive bolag möjlighet att uppdatera varandra om marknadssituationen, organisationsförändringar och andra relationsrelaterade frågeställningar. Utöver dessa möten har Rottneros löpande kontakt med sina leverantörer.

Se även beskrivningen för råvaruför-sörjning på sidor 26-27.

ÄGARE OCH LÅNGIVARE

Aktie- och kapitalmarknad

Rottneros ser hållbarhetsarbetet som en central del av verksamheten som är viktigt för det långsiktiga värdeskapandet. Rottneros ska uppvisa uthållig lönsamhet över en konjunkturcykel genom att driva verksamheten på ett uthålligt och ansvarsfullt sätt och genom att göra både finansiellt, miljömässigt och socialt hållbara investeringar. Rottneros agerande gentemot kapitalmarknaden präglas av transparens och ärlighet. Bolaget följer de lagar, regler och etiska riktlinjer som omgärdar kapitalmarknaden. Rottneros strävar efter att minska koncernens risk-exponering och ge sina aktieägare en stabil avkastning. Kontakten med befintliga och potentiella aktieägare sker främst genom pressmeddelanden, kvartalsvisa finansiella rapporter, analytikerträffar och deltagande på kapitalmarknadsdagar.

Se även Rottneros finansiella mål på sidan 9.

INTERNT

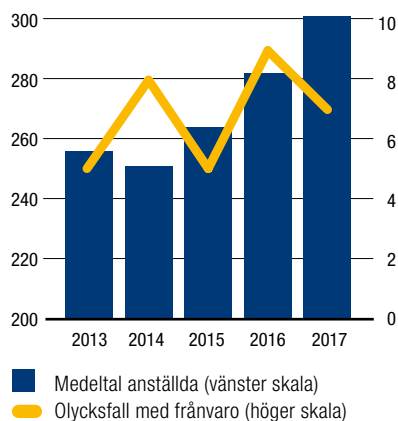
Medarbetare och arbetsmiljö

Medarbetarnas välmående och säkerhet är en central del i Rottneros framgångar. Genom att verka för god hälsa, miljö och säkerhet på arbetsplatserna visar Rottneros ansvar gentemot medarbetarna. Bolaget erbjuder bra arbetsvillkor och goda utvecklingsmöjligheter. Rottneros arbetar intensivt med både kompetens- och ledarskapsutveckling. Bolaget värnar också om de anställdas rättigheter, motarbetar diskriminering och trakasserier, samt främjar mångfald på arbetsplatsen. Alla medarbetare har samma värde och skall bemötas med respekt samt behandlas lika.

Rottneros genomför regelbundet medarbetarundersökningar. Den senaste undersökningen 2017 visade förbättringar inom de flesta områdena och hade ett högre resultat än benchmark, både från branschen och generellt.

Se även Rottneros personalarbete på sida 28-29.

Koncernen har en arbetsmiljöpolicy som tillämpas för bolagets anställda, underleverantörers anställda, inhyrda konsulter samt övriga individer när de arbetar på eller besöker Rottneros lokaler. Det centrala målet i Rottneros arbetsmiljöarbete är nollvisionen för arbetsskador. Under 2017 inträffade sju olycksfall med sjukfrånvaro, jämfört med nio olycksfall under 2016.

Koncernen har också en uppförandekod (Code of Conduct) som beskriver hur Rottneros och bolagets medarbetare agerar i relation till omvärlden och till varandra. Syftet är att definiera Rottneros sociala ansvar, etiska engagemang och ställning i jämställdhetsfrågor samt hur Rottneros medarbetare bör förhålla sig i frågor av principiell natur.

Fackliga organisationer

Rätten att organisera sig är en självklarhet i Rottneros. Samtliga anställda inom Rottneroskoncernen omfattas av kollektivavtal. Kollektivavtal finns tecknade med Pappers, Unionen, Ledarna och Sveriges Ingenjörer.

OMVÄRLD

Samhälle

Rottneros verkar i brukskulturer med starka band till de lokala samhällena och är en stor arbetsgivare på orten. För Rottneros är det viktigt att ta ansvar i de lokala samhällena och samarbeta med de kommuner där bolaget är verksamt, bland annat genom att erbjuda praktikplatser och studiebesök.

Rottneros ska alltid följa tillämpliga lagar, regler och etiska normer. Rottneros respekterar och förespråkar mänskliga rättigheter och arbetar mot alla former av korruption. Rottneros har för närvarande ingen separat policy för mänskliga rättigheter eller antikorrupktion, eftersom dessa redan omfattas av bolagets håll-

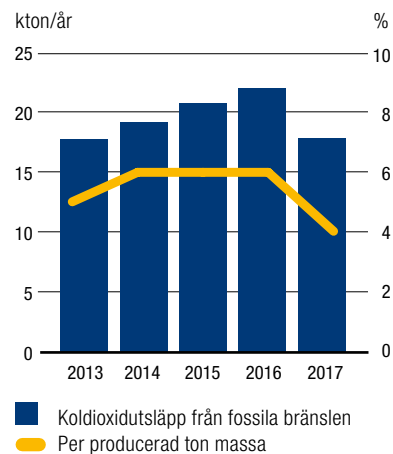
barhetspolicy, arbetsmiljöpolicy samt uppförandekod.

Miljö

Rottneros tar miljöansvar genom att se till att samtliga produktionsenheter inom koncernen uppfyller de miljökrav som ställs i lagar och förordningar. Miljömålen följs upp tillsammans med den ekonomiska redovisningen, och bolaget för löpande en dialog med intressenter om verksamhetens och produkternas miljöpåverkan. Produktionsenheterna arbetar med ständiga förbättringar av produktionsprocessen och målet är att alla investeringar som görs i bruken också ska leda till positiva resultat för miljön.

En omfattande beskrivning av Rottneros ansvarstagande för miljön, tillsammans med koncernens miljö- och energipolicy, väsentliga miljöändelser under 2017 samt en uppföljning av miljönyckeltal presenteras på sida 30-33.

I enlighet med Rottneros miljö- och energipolicy är det centrala miljömålet att minska utsläpp till de nivåer som är ekonomiskt rimliga och ekologiskt motiverade. För energiförbrukningen gäller motsvarande vid val av energikällor. Ett stort steg mot att minska koncernens CO₂-avtryck togs under 2017 genom drifttagning av den nya biopannan i Rottneros Bruk. Som ett resultat är 99 procent av bränslet som används vid bruken numera fossilfritt.

KONCERNENS RESULTATRÄKNING FÖRDELAD PÅ INTRESSENTER

Intressentgrupp	Verksamhetstyp	MSEK	Andel av total kostnad
Kunder	Försäljning av pappersmassa	1 912	
Leverantörer	Råvaror & förnödenheter	-965	52 %
	Övriga inköp av varor & tjänster inklusive av- och nedskrivningar	-594	32 %
Anställda	Löner, sociala avgifter och andra personalkostnader	-266	14 %
Långivare	Räntor	-11	0 %
Staten	Skatter	-33	2 %
Aktieägare	Nettoresultat	114	

BOLAGSSTYRNING I ROTTNEROS

Rottneros är ett svenskt publikt bolag med säte i Sunne och noterat i segmentet Small Cap på Nasdaq Stockholm ("Börsen"). Till grund för bolagsstyrningen inom Rottneros ligger den svenska aktiebolagslagen, årsredovisningslagen, Börsens regelverk och Svensk kod för bolagsstyrning ("Koden"). Denna bolagsstyrningsrapport avser både moderbolaget Rottneros AB och koncernen.

PRINCIPER FÖR BOLAGSSTYRNING

Rottneros tillämpar de regler som följer av lag eller annan författning, samt Koden. Rottneros har under 2017 tillämpat Koden utan avvikelser.

STRUKTUR FÖR BOLAGSSTYRNING

På årsstämma/bolagsstämma är det aktieägarna som gör de val och sätter upp de riktlinjer som utgör grunden för Rottneros bolagsstyrning. Nedanstående organisationskarta sammanfattar hur bolagsstyrningen är organiserad i Rottneros.

STYRINSTRUMENT

Till de externa styrinstrumenten som utgör ramarna för bolagsstyrningen inom Rottneros hör aktiebolagslagen, årsredovisningslagen, Börsens regelverk, Koden samt andra relevanta lagar. Utländska dotterbolag tillämpar de lagar och förordningar som är gällande i aktuellt land, men tillser även att koncernens riktlinjer för styrning och kontroll följs.

Styrelsen är ytterst ansvarig för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Tillsyn utövas av myndigheter och av myndigheter utsedda organ, genom dels bolagets rapportering till dessa och dels genom myndigheternas regelbundna kontroller.

Till de interna styrinstrumenten hör den av bolagsstämman fastställda bolags-

ordningen, liksom styrelsens arbetsordning och instruktioner för verkställande direktören, styrelsens utskott och den ekonomiska rapporteringen. Därutöver finns bland annat finansiella och kvantitativa mål, budgetar, rapporter, policies, värderingar och uppförandekoder.

De policies som beslutas av styrelsen är uppförandekod (Code of Conduct), finanspolicy, kommunikationspolicy, hållbarhetspolicy, miljö- och energipolicy, antikorrupsionspolicy, konkurrensrättspolicy och insiderpolicy. VD beslutar om kundkreditpolicy, krishanteringspolicy, IT-säkerhetspolicy samt arbetsmiljöpolicy, vilka delges styrelsen. Dessutom finns ytterligare fem viktigare styrdokument som beslutas av VD eller den VD utser.

ÅRSSTÄMMA

Aktieägarna i Rottneros utövar sin rätt att besluta i bolagets angelägenheter på årsstämman, eller i förekommande fall extra bolagsstämma och är Rottneros högsta beslutande organ. Årsstämman fattar beslut om bolagsordning, utser styrelse och styrelseordförande, väljer revisor, fastställer resultat- och balansräkning och beslutar om vinstdisposition och ansvarsfrihet, beslutar om valberedning, riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare med mera.

Vid årsstämman har varje aktieägare

rätt att delta, personligen eller genom ombud med fullmakt. Varje aktieägare har rätt att få ett ärende behandlat på stämman.

På Rottneros hemsida www.rottneros.com finns kallelse och övrig information inför årsstämma/bolagsstämma. Här finns också protokoll, VDs anförande med mera från de senaste stämmorna.

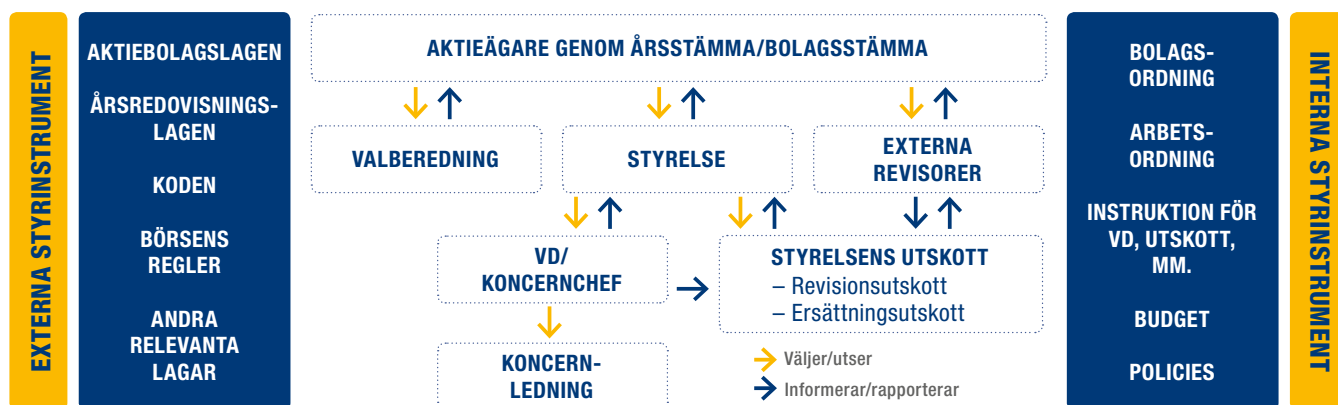
AKTIEÄGARE

Rottneros stamaktie är noterad på Nasdaq Stockholm sedan 1987. Enligt den av Euroclear Sweden förda aktieboken hade Rottneros 11 344 aktieägare per den 31 december 2017. Aktiekapitalet uppgick till 153 393 890 kronor, fördelat på 153 393 890 stamaktier med samma rösträtt och andel i bolagets vinst och kapital. Bolagsordningen innehåller inga begränsningar i fråga om hur många röster varje aktieägare kan avge vid en bolagsstämma.

Arctic Paper S.A. hade per den 31 december 2017 en ägarandel uppgående till 51,0 procent av totalt antal aktier och röster. I övrigt har ingen aktieägare ett direkt eller indirekt aktieinnehav som representerar minst en tiondel av röstetalet för samtliga aktier i Rottneros.

Rottneros innehav av egna aktier uppgår till 821 965 aktier, vilket motsvarar cirka 0,54 procent av det totala antalet aktier. På sida 78-79 finns ytterligare

STRUKTUR FÖR BOLAGSSTYRNING

information om aktien, aktieägare med mera. Information finns även tillgänglig på bolagets hemsida.

ÅRSSTÄMMA 2017

Rottneros årsstämma 2017 ägde rum den 16 maj 2017 i Söderhamn. På stämman deltog 38 av bolagets aktieägare, representerande 57,5 procent av bolagets röster och kapital (exklusive av Rottneros återköpta aktier). Samtliga av styrelsens ledamöter, inklusive styrelseordföranden Per Lundeen, liksom VD, var närvarande. Dessutom deltog bolagets revisor vid stämman.

Årsstämman fattade bland annat beslut om följande:

- Årsstämman beslutade att bevilja styrelseledamöter och verkställande direktör ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2016.
- Årsstämman beslutade i enlighet med styrelsens förslag att till aktieägarna utdelas 30 öre per aktie som ordinarie vinstutdelning samt 10 öre per aktie som en extra utdelning (sammanlagt 40 öre per aktie).
- Styrelsen ska bestå av fem ordinarie ledamöter.
- Marie S. Arwidson, Ulf Carlson, Per Lundeen, Roger Mattsson samt Per Skoglund omvaldes som ledamöter.
- Per Lundeen omvaldes till styrelseordförande.
- Arvode ska utgå med 550 000 kronor till styrelsens ordförande och 275 000 kronor vardera till övriga ledamöter. Ledamöterna i styrelseutskottet arvoderas inte. Till arbetstagarrepresentanterna utgår ett inläsningsarvode om 27 500 kronor per person. Arvode till revisorerna utgår enligt av VD godkänd räkning.
- Styrelseledamot får, efter särskild överenskommelse med bolaget, fakturera styrelsearvodet jämte sociala avgifter och mervärdesskatt enligt lag, genom ett av styrelseledamoten ägt bolag, under förutsättning att sådan betalning blir kostnadsneutral för bolaget.
- Det registrerade revisionsbolaget Ernst & Young AB (EY) omvaldes som bolagets revisor fram till och med årsstämman 2018, med Erik Sandström som huvudansvarig revisor.

- Årsstämman beslutade i enlighet med styrelsens förslag fastställa riktlinjer för ersättning till VD och andra ledande befattningshavare. Dessa innebär bland annat att ersättningen ska utgöras av fast lön, eventuell rörlig lönedel, övriga förmåner samt pension. Den sammanlagda ersättningen ska vara marknadsmässig och konkurrenskraftig på den arbetsmarknad befattningshavaren verkar. Den rörliga lönedelen, som är kontant, ska baseras på utfallet i förhållande till definierade och mätbara mål och vara maximerad i förhållande till den fasta lönen. Frågor om ersättning till bolagsledningen ska behandlas av ersättningsutskottet och, när det gäller VD, beslutas av styrelsen.

VALBEREDNING

Rottneros årsstämma fattar beslut om principerna för valberedningens tillsättande. Årsstämman 2017 beslutade att valberedningen ska bestå av styrelsens ordförande samt två ytterligare ledamöter, varvid styrelsens ordförande inte ska vara ordförande i beredningen. Av de två ledamöterna, utöver styrelsens ordförande, ska en vara utsedd av bolagets största aktieägare, samt en vara utsedd av någon av bolagets övriga fyra största aktieägare. Ingen av dessa två ledamöter får också vara styrelseledamot. Valberedningen utser inom sig ordförande. Det åligger styrelsens ordförande att tillse att ledamöter utses enligt ovan. Principerna innefattar också ett förfarande om ersättande av ledamot som lämnar valberedningen i förtid eller då ledamot representerar aktieägare som inte längre tillhör de fem till röstetalet största aktieägarna. Namnen på ledamöterna i valberedningen ska presenteras senast sex månader före årsstämman 2018. Valberedningens sammansättning från tid till annan ska offentliggöras på Rottneros hemsida. Pressmeddelande med uppgift om valberedningens sammansättning och hur aktieägare kan lämna förslag till valberedningen publicerades den 10 november 2017 och har hållits tillgängligt på Rottneros hemsida. Till ordförande för valberedningen utsågs Olle Grundberg, utsedd av

Arctic Paper S.A. och till övriga ledamöter Stefan Sundh, utsedd av PROAD AB, samt Per Lundeen, styrelseordförande i Rottneros AB. Tillsammans representerar valberedningen cirka 56,5 procent av röstetalet för samtliga aktier i Rottneros.

Valberedningen ska lägga fram förslag för beslut till årsstämman 2018 vad gäller val av stämмоordförande, antal styrelseledamöter och suppleanter, val av styrelseledamöter och suppleanter, val av styrelseordförande, styrelsearvoden, arvoden till revisorerna, i förekommande fall förslag till val av revisorer, samt kriterier för hur ny valberedning ska utses.

Valberedningen har inför årsstämman 2017 hållit tre möten och däremellan haft löpande kontakt. Valberedningen har för sitt arbete fått redogjort för sig styrelsens utvärdering, samt tagit del av styrelseordförandens redogörelse för bolagets verksamhet, mål och strategier. Valberedningen har diskuterat de krav som kommer att ställas på styrelsen under kommande år och beaktat bolagets verksamhet, dess utvecklingskede och förhållanden i övrigt, mångsidighet och bredd avseende kompetens, erfarenhet och bakgrund hos styrelseledamöterna samt beaktat kravet på en jämn könsfördelning. Valberedningen har diskuterat dessa kriterier utifrån ett mångfaldsperspektiv och använder regel 4.1 i Koden som mångfaldspolicy.

REVISORER

Rottneros revisorer väljs vid årsstämman. Vid årsstämman 2017 valdes Ernst & Young AB (EY), med auktoriserade revisorn Erik Sandström som huvudansvarig, till revisor för perioden fram till och med årsstämman 2018. Rottneros bolagsordning innehåller inte någon mandatperiod för revisorn. Detta innebär att val av revisor i Rottneros sker enligt aktiebolagslagen årligen på årsstämman.

REVISIONSARBETET

Revisorerna granskar moderbolagets och koncernens årsredovisning och bokföring samt styrelsens och VDs förvaltning. Bolagets revisor är närvarande vid minst ett styrelsesammanträde varje år. Revisorerna

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING OCH NÄRVARO 2017

Belopp i TSEK	Beroende	Totalt arvode 2017/18	Totalt arvode 2016/17	Närvaro 2017		
				Styrelsemöten	Utskottsmöten	
Per Lundeen ^{1) 2)}	styrelseordförande	X	550	481	100 %	100 %
Marie S. Arwidson			275	275	100 %	100 %
Ulf Carlson			275	275	100 %	100 %
Roger Mattsson ²⁾		X	275	275	100 %	100 %
Per Skoglund ²⁾		X	275	275	93 %	100 %
Rune Ingvarsson ³⁾			–	344	83 %	–
Dan Karlsson	arbetstagarrep.		28	28	93 %	–
Thomas Wasberg	arbetstagarrep.		28	28	93 %	–
Gun-Marie Nilsson	arbetstagarrep./suppl.		28	28	93 %	–
Mika Palmu	arbetstagarrep./suppl.		28	28	93 %	–

¹ Per Lundeen är beroende i förhållande till bolaget och bolagsledningen, eftersom han varit VD i bolaget under tiden 6 november 2014 till 1 september 2016.

² Beroende i förhållande till bolagets största ägare, Arctic Paper S.A.

³ Rune Ingvarsson ingick i styrelsen fram till årsstämman 2017 och var styrelsens ordförande fram till 9 september 2016. Närvaro 2017 för hans del avser möten innan stämman.

BOLAGSSTYRINGSRAPPORT

har varit närvarande vid revisionsutskottets samtliga sammanträden och på årsstämman 2017. Revisorn deltar vid årsstämman för att föredra revisionsberättelsen.

Arvoden till revisionsbolaget för 2017, (inklusive arvoden för rådgivningstjänster) framgår av not 6 i årsredovisningen 2017.

STYRELSEN

Styrelsens sammansättning och arvoden

Rottneros styrelse ska enligt bolagsordningen bestå av lägst tre och högst tio ledamöter valda av årsstämman. Därutöver utser de anställda två representanter med två suppleanter. Rottneros styrelse består av fem stämموvalda ledamöter utan suppleanter, samt två ledamöter och två suppleanter utsedda av de anställda. Verkställande direktören är inte ledamot av styrelsen men adjungeras till samtliga styrelsemöten, utom då utvärdering av styrelsens arbete och av verkställande direktören står på dagordningen. Även andra tjänstemän i bolaget deltar som föredragande alltefter behov. Bolagets ekonomi- och finansdirektör är sekreterare i styrelsen. Styrelsens sammansättning under 2017 samt ersättningar till styrelseledamöterna för 2017 respektive 2016 framgår av tabellen på sidan 47. Ytterligare information om styrelseledamöter framgår på sidan 76.

UTVÄRDERING AV STYRELSENS ARBETE

Styrelsen genomför årligen en systematisk utvärdering där ledamöterna ges möjlighet att ge sin syn på såväl arbetsformer, styrelsematerial, sina egna och övriga ledamöters insatser av styrelsens arbete. Syftet är att utveckla styrelsearbetet samt förse valberedningen med ett relevant beslutsunderlag inför årsstämman.

OBEROENDE

Enligt Koden ska en majoritet av de bolagsstämموvalda ledamöterna vara oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen samt minst två av dessa ledamöter även vara oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare. Kriterier till hjälp för bedömning av oberoende finns i punkt 4.4 i Koden.

Rottneros styrelse har bedömts uppfylla Kodens krav på oberoende, då två av de stämموvalda styrelseledamöterna bedömts vara oberoende såväl i förhållande till bolaget och bolagsledningen som till bolagets större aktieägare. Samtliga stämموvalda ledamöter har under 2017 varit oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen med undantag för styrelseledamoten Per Lundeen, eftersom han varit VD i bolaget under tiden den 6 november 2014 till den 1 september 2016.

STYRELSENS ARBETE OCH ANSVAR

Styrelsen övervakar verkställande direktörens arbete och ansvarar för att organisation, ledning och riktlinjer för bolagets medel är ändamålsenligt uppbyggda. Styrelsen ansvarar också för att bolaget är

organiserat så att det finns en ändamålsenlig intern kontroll, samt att ändamålsenliga system finns för uppföljning av verksamheten och dess risker, och för efterlevnaden av lagar, regler och interna riktlinjer. Styrelsen ansvarar vidare för utveckling och uppföljning av bolagets strategier genom planer och mål, beslut om förvärv och avyttringar av verksamheter, större investeringar, tillsättningar och ersättningar i ledningen samt löpande uppföljning under året. Styrelsen fastställer budget och årsbokslut.

Styrelsens arbetsordning

Styrelsens arbete följer den särskilda arbetsordning som fastställts rörande arbetsfördelningen mellan styrelsen och VD, mellan styrelsens olika utskott och inom styrelsen samt instruktion för den ekonomiska rapporteringen. I styrelsens arbetsordning ingår en särskild VD-instruktion.

Konstituerande styrelsesammanträde hålls i omedelbar anslutning till årsstämman eller i omedelbar anslutning till extra bolagsstämma där ny styrelse valts. Rottneros höll konstituerande styrelsesammanträde den 16 maj 2017 där bland annat ledamöter till styrelseutskotten utsågs och den ovan nämnda arbetsordningen fastställdes.

Utöver det konstituerande mötet sammanträder styrelsen vid fem ordinarie tillfällen per år och därutöver när ordföranden finner det lämpligt eller inom 14 dagar efter att någon ledamot eller VD framställt yrkande därom. Under 2017 har 15 styrelsemöten hållits. Styrelsens arbete följer en i förväg uppgjord plan med vissa fasta beslutspunkter under verksamhetsåret;

- I januari/februari behandlas bokslutskommunikén, styrelsens rekommendation beträffande utdelning samt eventuell komplettering av budget och verksamhetsplan. Dessutom ska styrelsen utvärdera sina arbetsformer och beslutsrutiner och överväga förbättringar däri.
- Under mars behandlas den publika årsredovisningen. Bolagets revisorer rapporterar iakttagelser från revisionen. Dessutom behandlas ersättningsfrågor.
- Kvartalsresultaten behandlas i april, juli/augusti och oktober.
- I juni behandlas investeringsplaner för nästkommande verksamhetsår samt översyn av koncernens strategier.
- I december behandlas förberedelser för årsbokslut samt godkännande av verksamhetsplan för nästkommande år.

Därutöver får styrelsen varje månad en rapport över bolagets resultat- och likviditetsutveckling. Behandling av övriga ärenden styrs av varje enskilt ärendes karaktär.

Finanspolicyfrågor

Styrelsen har det yttersta ansvaret för koncernens finansiella verksamhet. Styrelsen är ansvarig för att godkänna koncernens finanspolicy som ska

uppdateras årligen. Styrelsen beslutar om övergripande mandat och limiter för begränsning av koncernens finansiella risktagande i enlighet med finanspolicyn, samt beslutar om all långsiktig finansiering. Styrelsen godkänner säkringsnivåer utifrån förslag från bolagsledningen. Styrelsen har delegerat det operativa ansvaret i linje med den ansvarsfördelning som framgår av fastställd finanspolicy.

STYRELSENS KONTROLL AV DEN FINANSIELLA RAPPORTERINGEN

Styrelsen övervakar den ekonomiska rapporteringens kvalitet genom instruktioner avseende denna och genom instruktioner till verkställande direktören. VD har i uppgift att, tillsammans med ekonomi- och finansdirektören, granska och säkerställa kvaliteten i all extern ekonomisk rapportering inklusive bokslutsrapporter, delårsrapporter, årsredovisning, pressmeddelanden med ekonomiskt innehåll samt presentationsmaterial i samband med möten med media, ägare och finansiella institutioner.

Styrelsens revisionsutskott medverkar till att säkerställa att en korrekt finansiell rapportering av hög kvalitet upprättas, slutligen godkänns av styrelsen och kommuniceras. Styrelsen erhåller månatliga ekonomiska rapporter och vid varje styrelsesammanträde behandlas bolagets och koncernens ekonomiska situation. Styrelsen behandlar vidare delårsrapporter och årsredovisning.

För att säkerställa styrelsens informationsbehov rapporterar bolagets revisorer, förutom till revisionsutskottet, också till styrelsen varje år sina iakttagelser från revisionsgranskningen och sin bedömning av bolagets interna kontroll. Minst en gång per år redogör bolagets revisorer för styrelsen för huruvida bolaget tillsett att bokföring, förvaltning och ekonomisk kontroll fungerar, varefter styrelsen för en dialog med revisorerna, utan närvaro av VD eller annan person från bolagsledningen.

STYRELSENS UTSKOTT

Styrelsen har den fulla insikten i, och ansvaret för, alla frågor som styrelsen har att besluta om. Under året har arbete bedrivits i två av styrelsen utsedda utskott; revisionsutskottet och ersättningsutskottet.

REVISIONSUTSKOTT

Utskottet består av minst tre representanter för styrelsen. Det har bland annat till uppgift att inför styrelsens beslut; bereda styrelsens arbete med kvalitetssäkring av bolagets finansiella rapportering, övervaka och lämna rekommendationer och förslag för att säkerställa rapporteringens tillförlitlighet med avseende bl. a. på effektiviteten i bolagets interna kontroll och riskhantering, biträda valberedningen vid upphandlingen av revisionen samt förbereda val och arvodering av revisorer,

överväga omfattningen och inriktningen på revisionsuppdraget, bereda frågor om revision, utvärdera revisionsinsatsen, fastställa riktlinjer för upphandling av tillåtna tjänster utöver revision av bolagets revisor och om tillämpligt godkänna sådana tjänster enligt riktlinjerna, följa och överväga tillämpningen av nuvarande redovisningsprinciper och införandet av nya redovisningsprinciper samt av andra krav på redovisningen som följer av lag, god redovisningssed, gällande börsregler eller eljest.

Bolagets huvudansvarige revisor och representanter för revisionsfirman är adjungerade vid merparten av sammanträdena. I förekommande fall adjungeras ledande befattningshavare. Utskottet har sedan årsstämman 2017 bestått av ledamöterna Marie S. Arwidson, Ulf Carlson, Per Lundeen samt Roger Mattsson. Ordförande i utskottet är Marie S. Arwidson.

Revisionsutskottet har haft sex sammanträden under 2017 och styrelsen erhåller löpande protokoll från sammanträdena. Revisorerna har varit närvarande vid revisionsutskottets samtliga sammanträden.

ERSÄTTNINGsutskott

Utskottet består av minst två representanter för styrelsen. Utskottets arbetsuppgifter ska främst vara att bereda styrelsens beslut i frågor om ersättningsprinciper, ersättningar och andra anställningsvillkor för bolagsledningen; följa och utvärdera pågående och under året avslutade program för rörliga ersättningar för bolagsledningen; följa och utvärdera tillämpningen av de riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare som årsstämman enligt lag ska fatta beslut om samt gällande ersättningsstrukturer och ersättningsnivåer i bolaget.

Ersättning till VD samt principer för ersättning till bolagsledningen beslutas av styrelsen. Ersättning till andra ledande befattningshavare beslutas av ersättningsutskottet inom de ramar som fastställts av styrelsen och årsstämman.

Ersättningsutskottet har sedan årsstämman 2017 bestått av Ulf Carlson, Per Lundeen samt Per Skoglund. Ordförande i utskottet är Per Lundeen.

Utskottet har haft ett sammanträde under 2017 och styrelsen har erhållit protokoll från ersättningsutskottet.

VD/KONCERNCHEF

VD har att i enlighet med aktiebolagslagens regler och övrig lagstiftning sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar, samt vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska skötas på ett betryggande sätt. VD ska vidare tillse att styrelsen löpande får information som behövs för att på ett tillfredsställande sätt följa bolagets och koncernens ekonomiska situation, ställning och utveckling samt i övrigt uppfylla sin rapporteringsskyldighet

avseende ekonomiska förhållanden.

Bolagets VD leder verksamheten inom de ramar som styrelsen lagt fast i den särskilda VD-instruktionen. Instruktionen omfattar bland annat VDs ansvar för den dagliga verksamheten och frågor som alltid kräver styrelsebeslut eller anmälan till styrelsen samt VDs ansvar för den ekonomiska rapporteringen till styrelsen.

VD tar i samråd med ordföranden fram nödvändigt informations- och beslutsunderlag inför styrelsemöten, föredrar ärendena och motiverar förslag till beslut.

Styrelsen utvärderar fortlöpande VDs arbete.

Lennart Eberleh är VD sedan den 1 september 2016.

KONCERNLEDNING

VD leder koncernledningens arbete och fattar beslut i samråd med de övriga i ledningen. Denna bestod under 2017 av VD och ytterligare sex personer: två dotterbolagschefer, ekonomi- och finansdirektör samt tre stabschefer. Fr.o.m. den 1 januari 2018 består koncernledningen av VD och ytterligare sex personer: en platschef, en dotterbolagschef, ekonomi- och finansdirektör samt tre stabschefer. Information om VD och koncernledning framgår på sidan 77 i årsredovisningen för 2017. Koncernledningen har regelbundna verksamhetsgenomgångar under VDs ledning, ofta i samband med besök vid koncernens olika enheter.

YTTERLIGARE INFORMATION PÅ WWW.ROTTNEROS.COM

- Bolagsordning
- Information från tidigare årsstämmor (kallelser, protokoll, beslut, VDs anföranden)
- Information om valberedningen
- Bolagsstyrningsrapporter från 2007-2017 (ingår i årsredovisningen för respektive år)

ROTTNEROS SYSTEM FÖR INTERN KONTROLL OCH RISKHANTERING I SAMBAND MED DEN FINANSIELLA RAPPORTERINGEN

Styrelsen ansvarar enligt den svenska aktiebolagslagen och Koden för den interna kontrollen. Bolagsstyrningsrapporten ska enligt årsredovisningslagen innehålla upplysningar om de viktigaste inslagen i bolagets system för intern kontroll och riskhantering i samband med den finansiella rapporteringen.

Rottneros internkontrollstruktur är huvudsakligen uppbyggd utifrån COSO-modellen enligt vilken det sker genomgång och bedömning inom områdena kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

KONTROLLMILJÖ

Styrelsen har fastställt ett antal styrande dokument för bolagets interna kontroll och styrning, bland annat styrelsens

arbetsordning och instruktioner för VD och styrelsens utskott, rapporteringsinstruktioner och finanspolicy, som alla syftar till att säkerställa en tydlig roll- och ansvarsfördelning. Rapportering av finansiell information sker genom ett koncerngemensamt rapporteringssystem.

Ansvaret att upprätthålla en effektiv kontrollmiljö och det löpande arbetet med internkontroll och riskhantering åligger VD och koncernledning som rapporterar till styrelsen utifrån fastställda rutiner. Cheferna på olika nivåer i företaget har vidare detta ansvar inom sina respektive ansvarsområden och rapporterar i sin tur till koncernledningen.

INFORMATION OCH KOMMUNIKATION

Rottneros väsentliga styrande dokumentation i form av policies, riktlinjer och manualer kommuniceras framförallt via ett koncerngemensamt intranät.

RISKBEDÖMNING

Rottneros uppdaterar kontinuerligt riskanalysen avseende bedömning av risker vilka kan leda till fel i den finansiella rapporteringen. Detta sker främst genom kontakter mellan koncernledningen och dotterbolagens ledningsgrupper. Vid riskgenomgångarna identifierar Rottneros de områden där risken för fel är förhöjd.

KONTROLLAKTIVITETER

Varje månad upprättas finansiella rapporter för samtliga bolag inom koncernen tillsammans med konsoliderade finansiella rapporter. Dessa ligger till grund för månatliga möten med respektive dotterbolag där VD, ekonomi- och finansdirektören och koncerncontrollern har genomgång med respektive bolags ledningsgrupp. Särskild analys görs av produktion, orderläge, kostnadsuppföljning, investeringar och kassaflöde. Varje kvartal hålls telefonmöte där kvartalsbokslutet och dotterbolagets uppdaterade prognos analyseras. Dessutom gör ekonomi- och finansdirektören fysiska besök hos dotterbolagen flera gånger per år. Dessa möten kompletteras regelbundet med ekonomichefsmöten där ekonomi- och finansdirektören, dotterbolagens ekonomichefer samt koncerncontrollern träffas. På dessa möten läggs särskild vikt vid att eventuella problemställningar följs upp och att en korrekt finansiell rapportering säkerställs. Prognoser uppdateras varje tertiäl för samtliga koncernbolag och det finns en koncerngemensam ekonomifunktion med controllers både lokalt och centralt, som följer upp dessa mot utfall och tillser att den finansiella informationen är rättvisande och korrekt.

Styrelsen övervakar genom revisionsutskottet den finansiella rapporteringens tillförlitlighet och utvärderar rekommendationer till förbättringar och behandlar frågor om de risker som har identifierats. Revisionsutskottet lämnar fortlöpande muntliga rapporter till styrelsen samt

lämnar förslag i frågor som kräver styrelsens beslut. Kontrollmiljön skapas genom gemensamma värderingar, företagskultur, regler och policies, kommunikation och uppföljning samt av det sätt som verksamheten är organiserad. Huvuduppgiften för staber och dess medarbetare är dels att implementera, vidareutveckla och upprätthålla koncernens kontrollrutiner, dels utföra intern kontroll inriktad på affärskritiska frågor.

Rottneros revisorer granskar dels den finansiella informationen för halvåret och dels årsbokslutet. Dessutom granskar

revisorerna varje år ett urval av kontroller och processer och rapporterar eventuella förbättringsområden till både koncernledning och ledningsgrupp för respektive dotterbolag. Huvudansvarig revisor närvarar även vid merparten av revisionsutskottets möten.

Rottneros koncerngemensamma ekonomifunktion finns lokalt på varje bolag och rapporterar genom ett koncerngemensamt rapporteringssystem. Ekonomifunktionen har regelbundna möten och ett nära samarbete avseende bokslut och rapportering.

INTERNREVISION

Rottneros har hittills inte funnit anledning att inrätta en internrevisionsfunktion. Styrelsens uppfattning är att det inte föreligger något behov av en sådan funktion i verksamheten.

Det finns instruktioner och en löpande utvärdering görs av att ansvariga personer i organisationen har den kompetens och de stödresurser som krävs för att fullgöra arbetet i samband med framtagandet av finansiella rapporter.

VINSTDISPOSITION OCH UNDERSKRIFTER

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

Koncernens resultat- och balansräkningar kommer att föreläggas årsstämman den 16 maj 2018 för fastställelse.

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och ger en rättvisande bild av koncernens ställning och resultat. Årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed och ger en rättvisande bild av moderbolagets ställning och resultat.

Förvaltningsberättelsen för koncernen och moderbolaget ger en rättvisande över-

sikt över utvecklingen av koncernens och moderbolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderföretaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Styrelsen har i sitt förslag till utdelning beaktat bolagets finansiella ställning, kassaflöde och framtidsutsikter. En utförlig redogörelse rörande styrelsens förslag till utdelning finns tillgänglig på bolagets hemsida, www.rottneros.com.

TILL ÅRSSTÄMMANS FÖRFOGANDE STÅR:

Balanserade vinstmedel	387 775 655
Årets nettoresultat	-10 556 489
Summa kronor	377 219 166

STYRELSEN FÖRESLÅR:

Att utdelas till aktieägarna ^{1,2}	56 451 612
Att i ny räkning balanseras	320 767 554
Summa kronor	377 219 166

¹ Efter justering av återköpta aktier i eget förvar.

² Ordinarie utdelning 30 öre per aktie och extra utdelning 7 öre per aktie.

STOCKHOLM DEN 19 MARS 2018

ROTTNEROS AB (PUBL) ORG NR 556013-5872

Per Lundeen
Styrelsens ordförande

Marie S. Arwidson
Styrelseledamot

Ulf Carlsson
Styrelseledamot

Roger Mattsson
Styrelseledamot

Per Skoglund
Styrelseledamot

Dan Karlsson
Styrelseledamot,
arbetstagarrepresentant

Thomas Wasberg
Styrelseledamot,
arbetstagarrepresentant

Lennart Eberleh
Verkställande direktör och
koncernchef

Vår revisionsberättelse är avgiven den 19 mars 2018

Ernst & Young AB

Erik Sandström
Auktoriserad Revisor

RESULTATRAPPORTER KONCERNEN

KONCERNENS RESULTATRÄKNING 1 JANUARI-31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
Nettoomsättning	1, 2	1 912	1 730
Förändring av lager av färdiga varor		22	-4
Övriga intäkter	3	47	57
Rörelsens intäkter totalt		1 981	1 783
Råvaror och förnödenheter	4	-965	-881
Övriga externa kostnader	5, 6	-503	-458
Personalkostnader	8	-266	-223
Avskrivning och nedskrivning av materiella och immateriella anläggningstillgångar	11, 12	-91	-51
Rörelsens kostnader totalt		-1 825	-1 613
RÖRELSERESULTAT		156	170
Finansiella intäkter	9	2	2
Finansiella kostnader	9	-11	-9
Summa finansiella poster		-9	-7
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER		147	163
Skatt på årets resultat	10	-33	-35
NETTORESULTAT		114	128
Resultat per aktie SEK ¹		0,75	0,84
Genomsnittligt antal aktier		152 572	152 572

¹ Inga aktierelaterade program finns som kan ge utspädningsseffekt.

KONCERNENS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT 1 JANUARI-31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
NETTORESULTAT		114	128
Övrigt totalresultat			
Poster som har omförts eller kan omföras till periodens resultat			
Förändring i verkligt värde på kassaflödessäkringar		5	52
Kassaflödessäkringar, skatteeffekt		-2	-11
Omräkningsdifferenser		0	0
Summa övrigt totalresultat		3	41
TOTALRESULTAT²		117	169

² Hela totalresultatet är hänförligt till moderbolagets aktieägare.

BALANSRÄKNING

KONCERNEN

KONCERNENS TILLGÅNGAR PER DEN 31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	11	19	10
Materiella anläggningstillgångar	12	1 020	882
Derivatinstrument	7	23	–
Övriga finansiella anläggningstillgångar	13	16	13
Summa anläggningstillgångar		1 078	905
Omsättningstillgångar			
Varulager	15	279	278
Kundfordringar	16	254	207
Övriga kortfristiga fordringar	17	57	60
Aktuell skattefordran		4	5
Derivatinstrument	7	9	18
Likvida medel	18	326	16
Summa omsättningstillgångar		929	584
SUMMA TILLGÅNGAR		2 007	1 489

KONCERNENS EGET KAPITAL OCH SKULDER PER DEN 31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
Eget kapital			
Aktiekapital	19		
Övrigt tillskjutet kapital		153	153
Återköpta egna aktier		730	730
Andra reserver		-69	-69
Balanserad vinst inkl. årets resultat		10	7
Summa eget kapital		1 207	1 151
Långfristiga skulder			
Räntebärande skulder	20	394	–
Uppskjuten skatteskuld	10	42	8
Övriga icke räntebärande skulder		10	6
Summa långfristiga skulder		446	14
Kortfristiga skulder			
Räntebärande skulder	20	–	14
Leverantörsskulder	21	149	152
Derivatinstrument	7	8	2
Övriga icke räntebärande skulder	22	197	156
Summa kortfristiga skulder		354	324
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		2 007	1 489

FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL KONCERNEN

FÖRÄNDRINGAR I KONCERNENS EGET KAPITAL 2016

Belopp i MSEK	Aktiekapital	Övrigt tillskjutet kapital	Återköpta egna aktier	Andra reserver		Balanserad vinst inkl årets resultat	Summa eget kapital
				Säkringsreserv	Omräkningsdifferens		
Ingående balans per den 1 januari 2016	153	730	-69	-26	-8	278	1 058
Totalresultat							
Nettoresultat	-	-	-	-	-	128	128
Övrigt totalresultat							
Kassaflödessäkringar, resultat efter skatt	-	-	-	41	-	-	41
Valutakursdifferenser	-	-	-	-	0	-	0
Summa övrigt totalresultat	-	-	-	41	0	-	41
Summa totalresultat	-	-	-	41	0	128	169
Transaktioner med aktieägare							
Utdelning till aktieägare	-	-	-	-	-	-76	-76
UTGÅENDE BALANS PER DEN 31 DECEMBER 2016	153	730	-69	15	-8	330	1 151

FÖRÄNDRINGAR I KONCERNENS EGET KAPITAL 2017

Belopp i MSEK	Aktiekapital	Övrigt tillskjutet kapital	Återköpta egna aktier	Andra reserver		Balanserad vinst inkl årets resultat	Summa eget kapital
				Säkringsreserv	Omräkningsdifferens		
Ingående balans per den 1 januari 2017	153	730	-69	15	-8	330	1 151
Totalresultat							
Nettoresultat	-	-	-	-	-	114	114
Övrigt totalresultat							
Kassaflödessäkringar, resultat efter skatt	-	-	-	3	-	-	3
Valutakursdifferenser	-	-	-	-	0	-	0
Summa övrigt totalresultat	-	-	-	3	0	-	3
Summa totalresultat	-	-	-	3	0	114	117
Transaktioner med aktieägare							
Utdelning till aktieägare	-	-	-	-	-	-61	-61
UTGÅENDE BALANS PER DEN 31 DECEMBER 2017	153	730	-69	18	-8	383	1 207

KASSAFLÖDESANALYS KONCERNEN

KONCERNENS KASSAFLÖDESANALYS 1 JANUARI-31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
Rörelseresultat		156	170
Justering för ej kassaflödespåverkande poster			
Avskrivningar/nedskrivningar	11, 12	91	51
Övriga ej kassaflödespåverkande poster		0	-13
Rörelseresultat justerat för ej kassaflödespåverkande poster		247	208
Erhållna finansiella poster		1	2
Betalda finansiella poster		-16	-6
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		232	204
Förändringar av rörelsekapital			
Förändring av varulager		-1	-11
Förändring av kortfristiga fordringar		-52	-46
Förändring av kortfristiga skulder (ej räntebärande)		43	40
Summa rörelsekapitalförändring		-10	-17
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		222	187
Köp av immateriella anläggningstillgångar	11	-10	-9
Köp av materiella anläggningstillgångar	12	-227	-269
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN		-237	-278
Emission av obligationslån	20	400	-
Upptagande av banklån	20	80	-
Amortering av banklån	20	-80	-
Förändring av checkkrediter	20	-14	14
Utbetald utdelning		-61	-76
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		325	-62
Årets nettokassaflöde		310	-153
Likvida medel vid årets början		16	169
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT	18	326	16
Beviljade och outnyttjade krediter	20	182	281

RESULTATRAPPORTER

MODERBOLAGET

MODERBOLAGETS RESULTATRÄKNING 1 JANUARI-31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
Nettoomsättning	1,2	6	6
Övriga intäkter	3	10	5
Rörelsens intäkter totalt		16	11
Externa kostnader	5,6	-18	-18
Personalkostnader	8	-31	-15
Avskrivning och nedskrivning av immateriella anläggningstillgångar	11	0	-6
Rörelsens kostnader totalt		-49	-39
RÖRELSERESULTAT		-33	-28
Resultat från andelar i koncernföretag	9	27	166
Finansiella intäkter	9	1	0
Finansiella kostnader	9	-7	0
Summa finansiella poster		21	166
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER		-12	138
Skatt på årets resultat	10	1	-30
NETTORESULTAT		-11	108

MODERBOLAGETS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT 1 JANUARI-31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
NETTORESULTAT		-11	108
Övrigt totalresultat		-	-
Summa övrigt totalresultat		-	-
TOTALRESULTAT		-11	108

BALANSRÄKNING

MODERBOLAGET

MODERBOLAGETS TILLGÅNGAR PER DEN 31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	11	17	9
Uppskjuten skattefordran	10	2	1
Övriga finansiella anläggningstillgångar	13, 14	284	281
Summa anläggningstillgångar		303	291
Omsättningstillgångar			
Övriga kortfristiga fordringar	17	889	887
Likvida medel	18	311	1
Summa omsättningstillgångar		1 200	888
SUMMA TILLGÅNGAR		1 503	1 179

MODERBOLAGETS EGET KAPITAL OCH SKULDER PER DEN 31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
Eget kapital	19		
Aktiekapital		153	153
Reservfond		440	440
Överkursfond		268	268
Balanserad vinst inkl. årets resultat		109	181
Summa eget kapital		970	1 042
Långfristiga skulder			
Räntebärande skulder	20	394	–
Icke räntebärande skulder		10	6
Summa långfristiga skulder		404	6
Kortfristiga skulder			
Räntebärande skulder	20	–	11
Leverantörsskulder	21	2	4
Övriga icke räntebärande skulder	22	127	116
Summa kortfristiga skulder		129	131
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1 503	1 179

FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL MODERBOLAGET

FÖRÄNDRINGAR I MODERBOLAGETS EGET KAPITAL 2016

Belopp i MSEK	Aktiekapital	Reservfond	Överkursfond	Balanserad vinst	Summa eget kapital
Ingående balans per den 1 januari 2016	153	440	268	148	1 010
Utdelning till aktieägare	–	–	–	-76	-76
Nettoreultat/totalresultat	–	–	–	108	108
UTGÅENDE BALANS PER DEN 31 DECEMBER 2016	153	440	268	181	1 042

FÖRÄNDRINGAR I MODERBOLAGETS EGET KAPITAL 2017

Belopp i MSEK	Aktiekapital	Reservfond	Överkursfond	Balanserad vinst	Summa eget kapital
Ingående balans per den 1 januari 2017	153	440	268	181	1 042
Utdelning till aktieägare	–	–	–	-61	-61
Nettoreultat/totalresultat	–	–	–	-11	-11
UTGÅENDE BALANS PER DEN 31 DECEMBER 2017	153	440	268	109	970

KASSAFLÖDESANALYS

MODERBOLAGET

MODERBOLAGETS KASSAFLÖDESANALYS 1 JANUARI-31 DECEMBER

Belopp i MSEK	Not	2017	2016
Rörelseresultat		-33	-28
Av- och nedskrivningar		0	6
Erhållna finansiella poster		1	0
Betalda finansiella poster		-12	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		-44	-22
Förändringar av rörelsekapital			
Förändring av kortfristiga fordringar		21	-68
Förändring av kortfristiga skulder (ej räntebärande)		13	-1
Summa rörelsekapitalförändring		34	-69
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		-10	-91
Köp av immateriella anläggningstillgångar	11	-8	-9
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN		-8	-9
Emission av obligationslån	20	400	-
Förändring av checkkrediter	20	-11	11
Utbetald utdelning		-61	-76
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		328	-65
Årets kassaflöde		310	-165
Likvida medel vid årets början		1	166
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT	18	311	1
Beviljade och outnyttjade krediter	20	90	79

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

GRUND FÖR RAPPORTERNAS UPPRÄTTANDE

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen, International Financial Reporting Standards (IFRS) samt tolkningsuttalanden från International Financial Reporting Interpretations C+ommittee (IFRIC) sådana de antagits av EU. Vidare har RFR 1, kompletterande redovisningsregler för koncerner, tillämpats.

FÖRUTSÄTTNINGAR VID UPPRÄTTANDE AV KONCERNENS FINANSIELLA RAPPORTER

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som också är rapporteringsvalutan för såväl moderbolaget som koncernen. Samtliga belopp som anges är, om inget annat anges, avrundade till närmaste miljon. Koncernredovisningen är upprättad enligt anskaffningsvärdesmetoden förutom vad beträffar vissa finansiella tillgångar vilka värderas till verkligt värde.

De viktigaste redovisningsprinciperna som tillämpats när denna koncernredovisning upprättats anges nedan. Dessa principer har tillämpats konsekvent för alla presenterade år, om inte annat anges.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper med de undantag och tillägg som stipuleras av RFR 2 "Redovisning för juridiska personer". Redovisningsprinciperna för moderbolaget anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper".

ÄNDRINGAR I REDOVISNINGSPRINCIPER OCH UPPLYSNINGAR

Endast de standarder, ändringar och tolkningar som förväntas kunna påverka koncernen beskrivs nedan.

Standarder, ändringar och tolkningar som trätt i kraft 2017 och som tillämpas av koncernen

Koncernen tillämpar i årsredovisningen för 2017 första gången de ändringar av standarder och tolkningsuttalanden som ska tillämpas för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2017 eller senare. Ingen av de nya och ändrade standarder och tolkningar har någon väsentlig inverkan på koncernens finansiella rapporter.

Standarder, ändringar och tolkningar som ännu inte trätt i kraft och som inte har tillämpats i förtid av koncernen

Ett antal nya och ändrade IFRS har ännu inte trätt i kraft och har inte heller förtidstillämpats. Nedan beskrivs de IFRS som kan komma att påverka koncernens finansiella rapporter. Inga av de övriga nya standarder, ändrade standarder eller IFRIC-tolkningar som har publicerats den 31 december 2017 förväntas ha någon påverkan på koncernens finansiella rapporter.

IFRS 9, Finansiella instrument

IFRS 9 träder i kraft den 1 januari 2018 och ersätter då IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Den nya standarden har omarbetats i olika delar, en del avser redovisning och värdering av finansiella tillgångar samt finansiella skulder. Enligt en utvärdering som ledningen slutfört kommer den nya standarden inte att få några väsentliga effekter för koncernen.

IFRS 15, Intäkter från avtal med kunder

IFRS 15 träder i kraft den 1 januari 2018. Standarden ersätter tidigare utgivna standarder och tolkningar som hanterar intäkter. IFRS 15 innehåller en samlad modell för intäktsredovisning av kundkontrakt. Enligt en utvärdering som ledningen slutfört kommer den nya standarden inte att få några väsentliga effekter för koncernen.

IFRS 16, Leasingavtal

IFRS 16 ersätter IAS 17 från och med 1 januari 2019. Enligt den nya standarden ska de flesta leasade tillgångar redovisas i balansräkningen. En utvärdering av effekterna av standarden pågår och den preliminära bedömningen är att den inte kommer att få några väsentliga effekter för koncernen.

KONCERNREDOVISNINGS- PRINCIPER

KONCERNENS OMFATTNING

Koncernbokslutet omfattar boksluten för moderbolaget och samtliga dotterbolag i vilka Rottneros AB har rätten att utforma finansiella och operativa strategier på ett sätt som vanligen följer med ett aktieinnehav uppgående till mer än hälften av rösträtterna.

KONSOLIDERINGSPRINCIPER

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Denna metod innebär att det egna kapitalet, som vid förvärvstillfället fanns i dotterbolagen elimineras i sin helhet. Därmed ingår endast resultat uppkomna efter förvärvstidpunkten i koncernens eget kapital. Det egna kapitalet i det förvärvade dotterbolaget bestäms utifrån en verkligt värdeberäkning av tillgångar och skulder vid förvärvstidpunkten. I de fall verkligt värdeberäkning beträffande tillgångar och skulder ger andra värden än det förvärvade bolagets bokförda värden, anses dessa verkliga värden utgöra koncernens anskaffningskostnad. Skillnaden mellan anskaffningsvärdet för dotterbolagsaktier och det vid förvärvstidpunkten beräknade värdet av eget kapital redovisas i förekommande fall som koncernmässig goodwill. Förvärvsrelaterade kostnader kostnadsförs när de uppstår.

Goodwill värderas initialt som det belopp varmed den totala köpeskillingen och verkligt värde för innehav utan bestämmande inflytande överstiger verkligt värde på identifierbara förvärvade tillgångar och övertagna skulder. Om köpeskillingen är lägre än verkligt värde på det förvärvade bolagets nettotillgångar, redovisas skillnaden direkt i resultaträkningen.

Koncerninterna transaktioner, balansposter, intäkter och kostnader på transaktioner mellan koncernföretag elimineras. Vinster och förluster som resulterar från koncerninterna transaktioner och som är redovisade i tillgångar elimineras också.

Samtliga dotterbolag är helägda. Det finns alltså inga innehav utan bestämmande inflytande i dotterföretagen.

OBESKATTADE RESERVER/BOKSLUTSDISPOSITIONER

Vid upprättandet av koncernredovisningen har obeskattade reserver och bokslutsdispositioner redovisade i de enskilda bolagen delats upp på uppskjuten skatt och eget kapital. Den uppskjutna skatteskulden har beräknats till aktuell skattesats. Den på detta sätt beräknade skatt som är hänförlig till årets bokslutsdispositioner ingår i koncernens redovisade skatt såsom uppskjuten skatt. Se även not 10.

OMRÄKNING AV UTLÄNDSKA DOTTERBOLAG

För samtliga bolag inom koncernen gäller att lokal valuta motsvarar den funktionella valutan för bolaget. I koncernredovisningen används svenska kronor som är moderbolagets funktionella valuta och rapportvaluta. Tillgångar och skulder omräknas till balansdagens kurser. Poster i resultaträkningarna omräknas till genomsnittskurs för varje månad. Omräkningsdifferensen redovisas ej över resultaträkningen utan redovisas i koncernens eget kapital via övrigt totalresultat. När ett utländskt dotterbolag utgår ur koncernredovisningen redovisas den ackumulerade valutakursdifferensen som en omklassificeringsjustering från rapporten över totalresultat för koncernen till resultaträkningen för koncernen.

NOTER

INTÄKTER

Försäljning av varor redovisas vid leverans av produkter till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljning redovisas netto efter moms och rabatter och motsvarar således det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Koncernen redovisar en intäkt när dess belopp kan mätas på ett tillförlitligt sätt och det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att tillfalla företaget. Bedömningen grundas på historiska utfall och beaktar därvid typ av kund, typ av transaktion och speciella omständigheter i varje enskilt fall.

Ränteintäkter intäktsredovisas med tillämpning av effektivräntemetoden och utdelningsintäkter redovisas när rätten att erhålla betalning har fastställts.

SEGMENTRAPPORTERING

IFRS 8, Rörelsesegment, kräver att rörelsesegment rapporteras på ett sätt som överensstämmer med den interna rapportering som lämnas till den högste verkställande beslutsfattaren. Den högste verkställande beslutsfattaren är den funktion som ansvarar för tilldelning av resurser och bedömning av rörelsesegmentens resultat. I koncernen har denna funktion identifierats som koncernchefen. Rottneros rapporterar inga segment i den interna rapporteringen och således ej heller i årsredovisningen.

TRANSAKTIONER OCH BALANSPOSTER I UTLÄNDSK VALUTA

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen eller den dag då posterna omvärderas. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer vid betalning av sådana transaktioner redovisas i resultaträkningen. Undantag är då transaktionerna utgör säkringar som uppfyller villkoren för säkringsredovisning av kassaflöden, då vinster/förluster redovisas i övrigt totalresultat.

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs. Skillnaden mellan anskaffningsvärde och balansdagens värde har tillförts resultatet.

VARULAGER

Lager består huvudsakligen av råvaror och förnödenheter, samt massa.

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet för råvaror och förnödenheter baseras på inköpspris och inkluderar utgifter som uppkommit vid förvärvet av lagertillgångarna och transport av dem till deras nuvarande plats och skick. Anskaffningsvärdet för färdiga varor (massa) består av råmaterial, direkt lön, andra direkta kostnader och hänförliga indirekta tillverkningskostnader (baserade på normal tillverkningskapacitet). Nettoförsäljningsvärdet motsvarar det uppskattade försäljningspriset vid normala förhållanden, med avdrag för kostnader som krävs för att genomföra försäljningen. Avdrag för inkurans sker med erforderligt belopp.

LIKVIDA MEDEL

Likvida medel innefattar kontantkassa och banktillgodohavanden. Eventuella spärrade bankmedel ingår i balansposten likvida medel.

REDOVISNING AV LEASINGAVTAL

När leasingavtal innebär att koncernen, som leasetagare, i allt väsentligt åtnjuter de ekonomiska förmånerna och bär de ekonomiska riskerna som är hänförliga till leasingobjektet, redovisas objektet som en anläggningstillgång i koncernbalansräkningen. Motsvarande förpliktelse att i framtiden betala leasingavgifter redovisas som långfristig respektive kortfristig räntebärande skuld. Varje leasingbetalning fördelas mellan amortering av skulden och finansiella kostnader. Räntedelen i de finansiella kostnaderna redovisas i resultaträkningen fördelat över leasingperioden så att varje redovisningsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den under respektive period redovisade skulden. Anläggningstillgångar som innehas enligt finansiella leasingavtal skrivs av under den kortare perioden av tillgångens nyttjandeperiod och leasingperioden.

Övrig leasing redovisas som operationell leasing och kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Förvärvade varumärken och licenser redovisas till anskaffningsvärde. Förvärvade programvarulicenser aktiveras på basis av de kostnader som uppstått för att få programvaran i drift. Immateriella anläggningstillgångar under utveckling redovisas till anskaffningsvärde. Samtliga immateriella tillgångar har begränsade nyttjandeperioder.

MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Materiella och immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Materiella anläggningstillgångar har delats upp på betydande komponenter när komponenterna har väsentligt olika nyttjandeperioder. Avskrivningsbart belopp utgörs av anskaffningsvärdet minskat med ett beräknat restvärde om detta är väsentligt. Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden. Utgifter för reparationer och underhåll redovisas som kostnad i den period de uppstår.

AVSKRIVNINGAR

Avskrivningar enligt plan baseras på tillgångarnas anskaffningsvärden och bedömda ekonomiska nyttjandeperioder. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av anläggningstillgångar. Koncernen tillämpar komponentavskrivning. Tillgångarnas restvärden och nyttjandeperiod prövas varje balansdag och justeras vid behov.

Följande avskrivningstider har tillämpats:

Licenser	10 år
Programvaror	3-5 år
Immateriella anläggningstillgångar under utveckling	5 år
Byggnader och markanläggningar	20-50 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	10-20 år
Inventarier, verktyg och installationer	5-10 år
Datorer	3-5 år

NEDSKRIVNINGAR AV ICKE-FINANSIELLA TILLGÅNGAR

Löpande under året bedöms om det finns tillgångar som kan ha minskat i värde. Vid en sådan bedömning beräknas tillgångens återvinningsvärde. För immateriella tillgångar som ännu ej är färdiga för användning beräknas återvinningsvärdet årligen.

Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång, ska vid prövning av nedskrivningsbehov tillgångarna grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentliga oberoende kassaflöden (en kassagenererande enhet). En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

Nedskrivningar av tillgångar görs proportionellt mot de tillgångar som ingår i enheten.

Återvinningsvärdet är det högsta av tillgångens nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde. Nyttjandevärdet är nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med räntesats som baseras på riskfri ränta justerad för den risk som är förknippad med den specifika tillgången. För en tillgång som inte genererar kassaflöden beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör.

Vid varje rapportperiods slut fastställs om det finns indikationer på att en tidigare nedskrivning av en tillgång, helt eller delvis, inte längre är motiverad. Finns sådana indikationer beräknas tillgångens återvinningsvärde.

En tidigare nedskrivning av en tillgång återförs endast om det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för bestämningen av tillgångens återvinningsvärde när tillgången senast skrevs ned. Om så är fallet, ökas tillgångens redovisade värde till återvinningsvärdet. Denna ökning är en återföring av en nedskrivning.

AVSÄTTNINGAR

En avsättning redovisas i balansräkningen när det finns ett legalt eller informellt åtagande som en följd av en inträffad händelse, det är troligt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera åtagandet och beloppet kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt.

Avsättning för omstruktureringsåtgärder görs när en detaljerad, formell plan för åtgärderna finns och välgrundade förväntningar har skapats hos dem som kommer att beröras av åtgärderna.

I de fall avsättningarna inte beräknas utnyttjas inom en tolv månaders period värderas de till nuvärdet av det belopp som förväntas krävas för att reglera förplik-

telsen. I beräkningarna används en diskonteringsränta före skatt som återspeglar en aktuell marknadsbedömning av det tidsberoende värdet av pengar och de risker som är förknippade med avsättningen. Den ökning av avsättningen som beror på att tid förflyter redovisas som räntekostnad.

SKATTER

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som skall betalas eller erhållas avseende aktuellt år, justeringar avseende tidigare års aktuella skatt samt förändringar i uppskjuten skatt.

Värdering av skatteskulder/-fordringar sker till nominella belopp och enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas.

För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen. Skatteeffekter av poster som redovisas direkt mot eget kapital, redovisas mot eget kapital. Skatt som avser poster som redovisas i övrigt totalresultat redovisas även i övrigt totalresultat.

Uppskjuten skatt beräknas och redovisas i enlighet med balansräkningsmetoden på alla temporära skillnader mellan det skattemässiga värdet och det redovisade värdet av tillgångar och skulder, samt ackumulerade underskottsavdrag. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av skattesatser (och lagar) som har beslutats eller aviserats per balansdagen och som förväntas gälla när den berörda uppskjutna skattefordran realiseras eller den uppskjutna skatteskulden regleras.

I balansräkningen redovisas beräknad aktuell skatteskuld som kortfristig. Uppskjuten skatteskuld redovisas som avsättning. Uppskjuten skattefordran redovisas som långfristig fordran, i den omfattning det är sannolikt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas tillgängliga.

ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA

Inom koncernen finns utöver ITP-planen endast avgiftsbestämda planer. Koncernens utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster avgiften avser.

Åtaganden för de i Sverige anställda tjänstemännens ålders- och familjepensioner tryggas genom en försäkring i Alecta, en ITP-plan som enligt uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 3, är en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Upplysning i enlighet med reglerna i IAS 19 punkten 29 kan dock inte lämnas då försäkringsgivaren inte kan lämna de uppgifter som behövs. ITP-planen redovisas därför i enlighet med IAS 19 punkten 30 som en avgiftsbestämd plan. Årets avgifter för pensionsförsäkringar enligt ITP som är tecknade hos Alecta uppgår till 5 MSEK (5 MSEK). Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2017 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån preliminärt till 154 procent (149 procent). Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden, vilka inte överensstämmer med IAS 19.

Rottneros har inga aktierelaterade ersättningar till anställda där företaget erhåller tjänster från anställda som vederlag för koncernens eget kapitalinstrument.

UTSLÄPPSRÄTTER

Erhållna utsläppsrätter redovisas enligt reglerna om statliga stöd. Vid tilldelning redovisas utsläppsrätterna som kortfristig fordran till anskaffningsvärde, vilket anses motsvara utsläppsrätternas marknadsvärde vid tilldelningstillfället. Motsvarande belopp redovisas som förutbetalad intäkt. Den förutbetalda intäkten resultatförs som övrig rörelseintäkt i takt med att uppbokad fordran minskar och utsläppen kostnadsförs som råvaror och förnödenheter. Intäktsredovisning sker av utsläppsrätter för gjorda utsläpp till det värde som de redovisas vid tilldelningen. Kvarvarande utsläppsrätter (som inte behövs för att täcka egna utsläpp) intäktsförs vid försäljning.

ELCERTIFIKAT

Egenproduktion av förnybar el medför tilldelning av elcertifikat, vilka säljs löpande. Sålida elcertifikat som inte likvidavräknats, redovisas till marknadsvärde som upplupen intäkt och övrig rörelseintäkt. Eventuella osålida elcertifikat redovisas till marknadsvärdet vid respektive tilldelningstillfälle och som kortfristig finansiell fordran. Om marknadsvärdet per bokslutsdagen är lägre sker nedskrivning till detta värde.

FORSKNING OCH UTVECKLINGSKOSTNADER

Utvecklingsarbete är en integrerad del av produktionen och avser process- och kvalitetsförbättrande åtgärder som kostnadsförs då de inträffar.

LÅNEKOSTNADER

Låneutgifter som är direkt hänförliga till inköp, uppförande eller produktion av en kvalificerad tillgång aktiveras som del av den tillgångens anskaffningsvärde. Övriga låneutgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar. Detta innebär att avvikelser kan förekomma jämfört med förändring i enskilda poster i balansräkningen.

FINANSIELLA TILLGÅNGAR

Finansiella tillgångar som redovisas i balansräkningen inkluderar kundfordringar, finansiella tillgångar som kan säljas och derivatinstrument. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Kundfordringar

Kundfordringar är belopp som ska betalas av kunder för sålda varor i den löpande verksamheten. De ingår i omsättningstillgångar med undantag för poster med förfalldag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Kundfordringar redovisas inledningsvis till verkligt värde och därefter till upplupet anskaffningsvärde minskat med eventuell reservering för värdeminskning. Verkligt värde på kundfordringar med korta kredittider motsvaras av nominellt värde. En reservering för värdeminskning görs när det finns objektiva bevis för att koncernen inte kommer att kunna erhålla alla belopp som är förfallna. Det reserverade beloppet redovisas i resultaträkningen och ingår i posten övriga kostnader.

FINANSIELLA TILLGÅNGAR SOM KAN SÄLJAS

Finansiella tillgångar som kan säljas är tillgångar som antingen hänförs till denna kategori eller inte klassificerats i någon av de övriga kategorierna. De ingår i anläggningstillgångar om ledningen inte har för avsikt att avyttra tillgången inom 12 månader efter balansdagen. Finansiella tillgångar som kan säljas redovisas efter anskaffningstidpunkten till verkligt värde. Orealiserade vinster och förluster till följd av förändringar i verkligt värde redovisas i övrigt totalresultat. När instrument som klassificerats som tillgångar som kan säljas avyttras eller då nedskrivningsbehov föreligger för dessa, förs ackumulerade justeringar av verkligt värde till resultaträkningen.

Derivatinstrument

Derivatinstrument redovisas i balansräkningen på kontraktsdagen och värderas till verkligt värde både initialt och vid efterföljande omvärderingar. Metoden för att redovisa den vinst eller förlust som uppkommer vid omvärdering beror på om derivatet identifierats som ett säkringsinstrument. Koncernen använder derivat för att säkra riskerna för valutakursförändringar, förändringar i massapris och för att säkra sin exponering för förändringar i elpriserna. Samtliga säkringstyper används från tid till annan för att skydda värdet av framtida kassaflöden. Då transaktionen ingås, dokumenterar koncernen förhållandet mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten, liksom även koncernens mål för riskhantering och riskhanteringsstrategin avseende säkringen. Koncernen dokumenterar också sin bedömning, både när säkringen ingås och fortlöpande, av huruvida de derivatinstrument som används i säkringstransaktioner är effektiva när det gäller kassaflöden som är hänförliga till de säkrade posterna.

Upplysning om verkligt värde för olika derivatinstrument som används för säkringssyften återfinns i not 7. Förändringar i säkringsreserven i eget kapital framgår av not 19. Hela det verkliga värdet på derivat som utgör säkringsinstrument klassificeras som anläggningstillgång eller långfristig skuld när den säkrade postens återstående löptid är längre än 12 månader, och som omsättningstillgång eller kortfristig skuld när den säkrade postens återstående löptid understiger 12 månader.

Den effektiva delen av förändringar i verkligt värde på ett derivatinstrument som identifieras som kassaflödessäkring och som uppfyller villkoren för säkrings-

NOTER

redovisning, redovisas i övrigt totalresultat. Den vinst eller förlust som hänför sig till den ineffektiva delen redovisas omedelbart i resultaträkningen i posten övriga intäkter vad gäller valutaterminkontrakt och massaterminkontrakt samt i posten råvaror och förnödenheter när det gäller elterminkontrakt.

FINANSIELL RISKHANTERING

Rottneros är exponerade för olika risker som härrör från finansiella instrument. Enligt IFRS 7 ska de finansiella rapporterna innehålla kvalitativa och kvantitativa upplysningar som gör det möjligt för användare av de finansiella rapporterna att bedöma karaktär och omfattning av de risker som uppstår genom finansiella instrument och som företaget är exponerat för vid rapportperiodens slut. Rottneros redovisar sådan information dels i noterna, dels utförligare i avsnittet möjligheter och risker, se sida 38-42.

LEVERANTÖRSSKULDER

Leverantörsskulder redovisas inledningsvis till verkligt värde och därefter till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden.

UPPLÅNING

Upplåning, inklusive utnyttjade krediter, redovisas inledningsvis till verkligt värde, netto efter transaktionskostnader. Upplåning redovisas därefter till upplupet anskaffningsvärde och eventuell skillnad mellan erhållet belopp (netto efter transaktionskostnader) och återbetalningsbeloppet redovisas i resultaträkningen fördelat över låneperioden, med tillämpning av effektivräntemetoden.

Upplåning klassificeras som kortfristiga skulder om inte koncernen har en ovillkorlig rätt att skjuta upp betalning av skulden i åtminstone 12 månader efter balansdagen.

VIKTIGA UPSKATTNINGAR OCH ANTAGANDEN

Vid upprättande av finansiella rapporter krävs att en del viktiga uppskattningar görs för redovisningsändamål, samt att ledningen gör vissa bedömningar vid tillämpningen av koncernens redovisningsprinciper. Uppskattningar och bedömningar utvärderas löpande och baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer, inklusive förväntningar på framtida händelser som anses rimliga under rådande förhållanden.

Koncernen gör uppskattningar och antaganden om framtiden. De uppskattningar för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer, definitionsmässigt, sällan att motsvara det verkliga resultatet. Det område som för Rottneros del innefattar en hög grad av bedömning och där antaganden och uppskattningar är av väsentlig betydelse för koncernredovisningen, är värdering av materiella anläggningstillgångar och värdering av färdigvarulager.

VÄRDERING AV MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Väsentliga antaganden och uppskattningar förknippade med materiella anläggningstillgångar innehåller bl.a. bedömning om vad som ska kostnadsföras som underhåll och aktiveras som investering, bedömning av förväntade nyttjandeperioder, återvinningsvärdet för tillgångarna, identifiering av kassagenererande enheter, kalkylräntan som används i nuvärdesberäkningarna, samt bedömning om det finns indikationer på att en tillgång kan ha minskat i värde eller att en tidigare nedskrivning inte längre är motiverad.

VÄRDERING AV FÄRDIGVARULAGER

Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. För färdiga varor inkluderar anskaffningsvärdet en rimlig andel av indirekta kostnader baserad på en normal produktionskapacitet. Felaktiga antaganden i bolagets lagerredovisningsmodell skulle ge en felaktig kostnadsallokering som skulle påverka det bokförda värdet av varulager och den redovisade kostnaden för sålda varor.

MODERBOLAGETS REDOVISNINGSPRINCIPER

Moderbolaget följer samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som anges nedan. Derivatinstrument redovisas under kontraktens löptid till det lägsta av anskaffningsvärde och verkligt värde. Andelar i dotterföretag redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar.

Koncernbidrag som moderföretaget erhåller från ett dotterföretag redovisas i moderföretaget som sedvanliga utdelningar från dotterföretag i enlighet med RFR 2. Detta innebär att koncernbidraget redovisas som finansiell intäkt. Skatt på koncernbidrag redovisas i enlighet med RFR 2 i resultaträkningen.

Koncernbidrag som lämnas från moderföretaget till dotterföretag redovisas enligt huvudansatsen i RFR 2 som en ökning av andelar i dotterföretag. Samtidigt görs en översyn av huruvida det föreligger nedskrivningsbehov på de andelarna för de dotterföretag som erhållit koncernbidrag. Skatteeffekten redovisas i enlighet med IAS 12, det vill säga i resultaträkningen. Samtliga leasingavtal redovisas som operationell leasing.

Erhållen utdelning redovisas när rätten att erhålla utdelning bedöms som säker.

I moderbolaget redovisas, på grund av sambandet mellan redovisning och beskattning, den uppskjutna skatteskulden på obeskattade reserver som en del av de obeskattade reserverna.

I koncernen tillämpas gemensam riskhantering för alla enheter. Den beskrivning som finns i avsnittet Möjligheter och risker, se sida 38-42, är därför i allt väsentligt tillämplig även för moderbolaget. Dock har moderbolaget ingen produktion eller försäljning och de risker som är förknippade med dessa områden är därmed inte relevanta för moderbolaget.

NOT 1. OMSÄTTNINGENS GEOGRAFISKA FÖRDELNING

Nettoomsättningen avser försäljning av massa som har levererats till geografiska marknader enligt följande:

	2017	%	2016	%
Tyskland	333	17	347	20
Sverige	303	16	369	21
Norge	206	11	30	2
Övriga Norden	63	3	40	2
Italien	256	13	356	21
Polen	86	5	77	5
Övriga Europa	176	9	230	13
USA	247	13	218	13
Övriga Nordamerika	13	1	9	0
Asien	221	12	43	2
Övriga världen	8	0	11	1
Summa	1 912	100	1 730	100

Under 2017 svarade koncernens största kund för 11 (12) procent av omsättningen. Ingen annan kund svarar för mer än 10 procent av omsättningen. Av moderbolagets nettoomsättning avser 100 procent (100) helägda dotterbolag och utgörs av erhållna management fees.

NOT 2. TRANSAKTIONER MED NÄRSTÄENDE

Arctic Paper S.A., moderbolag till Rottneros AB, ägde vid utgången av året 51 procent av aktierna i Rottneros AB. Arctic Paper S.A. är moderbolag i Arctic Paper S.A.-koncernen, där följande kunder till Rottneros ingår och som därmed redovisas som närstående till Rottneros:

- Arctic Paper Grycksbo AB
- Arctic Paper Kostrzyn S.A.
- Arctic Paper Munkedals AB

I nedanstående tabell framgår de totala belopp av transaktioner med ovanstående närstående som skett under 2017 respektive 2016. Varor säljs med samma villkor som för icke närstående.

Närstående	För- säljning 2017	För- säljning 2016	Kund fordringar 31 dec -17	Kund fordringar 31 dec -16
Arctic Paper S.A.- koncernen	150	109	24	16

Fordringar på närstående härrör i sin helhet från försäljningstransaktioner och inga reserveringar för osäkra fordringar på närstående har gjorts.

Moderbolagets nettoomsättning utgjordes till 100 (100) procent av omsättning från dotterbolag och 1 (1) procent av dess rörelsekostnader avsåg inköp från dotterbolag.

NOT 3. ÖVRIGA INTÄKTER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Försäljning av biprodukter	36	27	–	–
Valutareresultat	-10	12	3	-1
Valutaterminkontrakt – säkringar av verkligt värde	0	-8	–	–
Massasäkringskontrakt – kassaflödessäkringar	-9	–	–	–
Försäljning av certifikat grön el	1	3	–	–
Utsläppsätter	0	2	–	–
EU-bidrag PULPACKTION	4	1	–	–
Omvärdering aktieinnehav i Söderhamns Stuveri & Hamn AB	–	8	–	–
Övrigt	22	12	7	6
Summa	47	57	10	5

NOT 4. RÅVAROR OCH FÖRNÖDENHETER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Vedråvara	-646	-580	–	–
Kemikalier	-164	-148	–	–
El	-100	-91	–	–
Elterminkontrakt – kassaflödessäkringar	12	-1	–	–
Bränsle	-46	-43	–	–
Övriga kostnader för råvaror och förnödenheter	-21	-18	–	–
Summa	-965	-881	–	–

NOT 5. OPERATIONELLA LEASINGAVTAL

Nominella värdet av framtida minimileasingavgifter, avseende icke uppsägningsbara leasingavtal fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Förfaller till betalning inom ett år	1	1	–	–
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	0	0	–	–
Summa	1	1	–	–

NOTER

NOT 6. REVISIONSKOSTNADER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Revisionsuppdrag, EY	1,4	1,3	0,9	0,7
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget, EY	0,3	0,1	0,3	0,1
Summa	1,7	1,4	1,2	0,8

NOT 7. FINANSIELLA INSTRUMENT

Finansiella instrument per kategori

	2017	2016
Tillgångar		
Finansiella anläggningstillgångar		
Finansiella tillgångar som kan säljas	8	8
Derivatinstrument		
Derivatinstrument som används för säkringsändamål	32	18
Finansiella fordringar och likvida medel		
Kundfordringar och andra fordringar exklusive icke finansiella tillgångar	299	253
Likvida medel	326	16
Summa tillgångar	665	295
Skulder		
Finansiella skulder		
Räntebärande skulder	394	14
Leverantörsskulder och andra skulder, exklusive icke finansiella skulder	180	165
Derivatinstrument		
Derivatinstrument som används för säkringsändamål	8	2
Summa skulder	582	181

FINANSIELLA INSTRUMENT SOM REDOVISAS TILL VERKLIGT VÄRDE

Tabellen nedan visar finansiella instrument redovisade till verkligt värde, inklusive hur klassificeringen i verkligt värdehierarkin gjorts. De olika nivåerna definieras enligt följande:

- Noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder (nivå 1).
- Andra observerbara data för tillgången eller skulden än noterade priser i nivå 1, antingen direkt (dvs. som prisnoteringar) eller indirekt (dvs. härledda från prisnoteringar) (nivå 2).
- Data för tillgången eller skulden som inte baseras på observerbara marknadsdata (dvs. ej observerbara data) (nivå 3).

	Verkligt värde		Klassificering i verkligt värdehierarki
	2017	2016	
Tillgångar			
Finansiella tillgångar som kan säljas	8	8	Nivå 3
Derivatinstrument som används för säkringsändamål	32	18	Nivå 2
Summa tillgångar	40	26	
Skulder			
Derivatinstrument som används för säkringsändamål	8	2	Nivå 2
Summa skulder	8	2	

FINANSIELLA INSTRUMENT SOM REDOVISAS TILL UPPLUPET ANSKAFFNINGSVÄRDE

Tabellen nedan visar verkligt värde för sådana finansiella instrument som redovisas till upplupet anskaffningsvärde.

	2017		2016	
	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde
Tillgångar				
Kundfordringar och andra fordringar, exklusive icke finansiella tillgångar	299	299	253	253
Likvida medel	326	326	16	16
Summa tillgångar	625	625	269	269
Skulder				
Räntebärande skulder	394	410	14	14
Leverantörsskulder och andra skulder, exklusive icke finansiella skulder	180	180	165	165
Summa skulder	574	590	179	179

FINANSIELLA RISKER OCH RISKHANTERING

De faktorer som har störst påverkan på koncernens resultat är knutna till massapriset i USD, valutakurser samt ved- och elpriser.

Den finansiella riskhanteringen sker på koncernnivå, enligt riktlinjer som finns angivna i koncernens finanspolicy och som årligen godkänns av styrelsen.

Styrelsen beslutar om övergripande mandat och limiter för begränsning av koncernens finansiella risktagande samt beslutar om all långsiktig finansiering.

Styrelsen godkänner säkringsnivåer utifrån förslag från företagsledningen. Ledningen bedömer löpande om någon av faktorerna USD-kursen, massapris eller elpris är attraktiva för att göra strategiska säkringar. Finansiella säkringsinstrument används inte i spekulativt syfte utan endast enligt godkänd finanspolicy för att säkra affärer och kalkyler.

En utförligare beskrivning av möjligheter och risker samt en känslighetsanalys finns i ett separat avsnitt, se sida 38-42.

Massaprisrisk

Prissättningen i massamarknaden styrs av internationella prisnivåer som beror på efterfrågan och världskonjunkturen.

Massaprisrisk används när prisnivåerna i långtidskontrakten är ekonomiskt fördelaktiga, eller när marknadspriset är så lågt att ytterligare nedgångar kan hota bolagets överlevnad. Som huvudregel görs massaprisriskeringar i svenska kronor.

Valutakursrisk

Fakturering sker till största delen i USD, EUR och SEK. Den grundläggande principen är att den valutarisiksexponering som uppstår på utestående kundfordringar

ska säkras, företrädesvis genom valutasäkringar eller upplåning i valuta som över tiden motsvarar genomsnittliga kundfordringar per valuta. Säkring av valutakursrisk syftar till att minska valutakursförändringars oönskade och oförutsedda effekter och att minimera de negativa effekterna på koncernens resultat.

Koncernen tillämpar ett nettningsförfarande så att samtliga försäljningar och inköp i respektive valuta nettas och nettoflödet säkras

Vedprisrisk

Koncernen säkrar inte marknadsmässiga prisfluktuationer, men långsiktiga leverantörsavtal ger viss stabilitet i prisbilden.

Elprisrisk

All extern el till bruken köps direkt över elbörsen Nord Pool. Elpriserna noteras i EUR. För att skydda Rottneros framtida elkostnad mot kraftiga fluktuationer och uppnå ett förutsägbart elpris ska framtida elpriser säkras i förväg i svenska kronor enligt en fastställd strategi.

Ränterisk

Mellan 2009 och 2016 hade Rottneros en låg belåningsnivå. I augusti 2017 emitterade Rottneros ett obligationslån om 400 MSEK. Koncernens upplåning framgår av not 20 på sidan 72. Ränterisk är huvudsakligen kopplad till den rörliga räntan i obligationslånet samt till avkastningen på likvida medel.

Likviditets- och refinansieringsrisker

Finansieringsrisken ska så långt som möjligt minimeras genom att förfallotidpunkten för lån och andra kreditfaciliteter ska vara väl diversifierad och jämnt fördelad över tiden. Utestående kreditfaciliteter ska refinansieras senast tre månader innan förfall.

Koncernen har som mål att likviditetsreserven ska uppgå till minst 10 procent av koncernens 12-månaders rullande omsättning och ska vara tillgänglig inom 30 dagar. Koncernen gör löpande likviditetsprognoser.

Rottneros kreditavtal bedöms vara tillräckligt för de närmaste årens normala rörelse- och investeringskassaflöde. I och med detta bedöms både likviditetsrisk och refinansieringsrisk vara låg för närvarande.

Koncernen ska ha en kapitalstruktur som är optimal för att hålla kapitalkostnaderna nere och samtidigt trygga förmågan att fortsätta sin verksamhet.

För att upprätthålla eller justera kapitalstrukturen, kan koncernen ta nya lån, förändra den utdelning som betalas till aktieägarna, återbetala kapital till aktieägarna, utfärda nya aktier eller sälja tillgångar för att minska skulderna.

DERIVATAINSTRUMENT

	2017		2016	
	Tillgångar	Skulder	Tillgångar	Skulder
Säkringar av verkligt värde				
Valutaterminskontrakt	1	–	0	2
Kassaflödessäkringar				
Massaterminskontrakt	–	8	8	–
Elterminkontrakt	31	–	10	–
Summa	32	8	18	2
Minus långfristig del:				
Elterminkontrakt	-23	–	0	–
Kortfristig del	9	8	18	2

Hela det verkliga värdet på ett derivatinstrument som utgör säkringsinstrument klassificeras som anläggningstillgång eller långfristig skuld om den säkrade postens återstående löptid är längre än 12 månader, och som omsättningstillgång eller kortfristig skuld om den säkrade postens återstående löptid understiger 12 månader.

Den ineffektiva delen, redovisad i resultaträkningen, avseende kassaflödessäkringar uppgår till 0 (0) MSEK.

Den maximala exponeringen för kreditrisk på balansdagen är verkligt värde på de derivatinstrument som redovisas som tillgångar i balansräkningen.

Derivatinstrument per den 31 december 2017

Säkring	Säkrad volym	Förfallotid	Säkringsnivå	Verkligt värde
Valuta EUR, termin sälj	2,0 MEUR	Jan 2018	9,88 SEK/EUR	0
Valuta USD, termin sälj	9,8 MUSD	Jan-feb 2018	8,36 SEK/USD	1
Massa, termin sälj	42 000 ton	Jan-dec 2018	7 293 SEK/ton	-8
El, termin köp	950 520 MWh	2018-2021	22,5 öre/kWh	31
Totalt verkligt värde				24

Derivatinstrument per den 31 december 2016

Säkring	Säkrad volym	Förfallotid	Säkringsnivå	Verkligt värde
Valuta EUR, termin sälj	1,0 MEUR	Jan 2017	9,73 SEK/EUR	0
Valuta USD, termin sälj	4,0 MUSD	Jan 2017	8,66 SEK/USD	-2
Massa, termin sälj	24 000 ton	Jan-dec 2017	7 150 SEK/ton	8
El, termin köp	953 160 MWh	2017-2021	22,9 öre/kWh	10
Totalt verkligt värde				16

Värderingen använder direkt observerbara prisnoteringar per den 31 december som klassificeras på nivå 2 i verkligt värdehierarkin enligt IFRS 13.

NOT 8. PERSONAL OCH ERSÄTTNINGAR

	2017		2016	
	Medelantal anställda	varav män %	Medelantal anställda	varav män %
Moderbolaget	7	71	6	83
Dotterföretag	294	83	276	86
Koncernen totalt	301	83	282	85
Varav				
Sverige	298	83	279	86
Lettland	3	67	3	67
Koncernen totalt	301	83	282	85

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader:

	2017			2016		
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader	(varav pensionskostnader)	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader	(varav pensionskostnader)
Moderbolaget	22	9	4	10	5	3
Dotterföretag	154	81	15	148	60	13
Koncernen totalt ¹	176	90	19	158	65	16

¹ Av koncernens pensionskostnader avser 2,9 (2,5) MSEK verkställande direktörer och övriga ledande befattningshavare.

NOTER

Löner och andra ersättningar fördelade mellan gruppen styrelse och verkställande direktörer och övriga anställda:

	2017			2016		
MSEK	Styrelse, verkställande direktörer och andra ledande befattningshavare	(varav rörlig ersättning)	Övriga anställda	Styrelse, verkställande direktörer och andra ledande befattningshavare	(varav rörlig ersättning)	Övriga anställda
Moderbolaget ¹	21	3	1	9	2	1
Dotterföretag	1	0	153	1	0	147
Koncernen totalt	22	3	154	10	2	148

¹ Av moderbolagets löner och andra ersättningar avser 3,6 MSEK en reservering för avgångsvederlag.

ERSÄTTNINGAR TILL LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE PRINCIPER

Till styrelsens ordförande och ledamöter, samt för utskottsarbete, utgår arvode enligt årsstämman beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller ett inläsningsarvode enligt årsstämman beslut.

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare följer riktlinjerna för ersättningar till ledande befattningshavare beslutade av årsstämman. Ersättningen utgörs av fast lön, eventuell rörlig lönedel, övriga förmåner samt pension. Den sammanlagda ersättningen ska vara marknadsmässig och konkurrenskraftig på den arbetsmarknad befattningshavaren verkar. Fast lön och rörlig ersättning ska vara relaterad till befattningshavarens ansvar och befogenheter. Med andra ledande befattningshavare avses för närvarande de sex personer som tillsammans med verkställande direktören utgör koncernledningen. För koncernledningens sammansättning se sidan 77.

Se sidan 37 i förvaltningsberättelse gällande styrelsens förslag till årsstämman 2018 angående "Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare".

RÖRLIG ERSÄTTNING

Den rörliga lönedelen som är kontant ska baseras på utfallet i förhållande till definierade och mätbara mål och vara maximerad i förhållande till den fasta lönen. Målen är uppdelade i angivna kvantitativa mål, huvudsakligen inriktade på koncernens, men också vad gäller enhetschefer respektive affärsenhets finansiella mål, resultat och kassaflöde, samt kvalitativa personliga mål, vilket innebär att den rörliga ersättningen är kopplad till personens arbetsinsats och prestation.

För verkställande direktören är den rörliga ersättningen maximerad till 50 procent av fast lön. För övriga ledande befattningshavare är den rörliga ersättningen maximerad till 30 procent av fast lön.

Styrelsen har vid exceptionella ekonomiska förhållanden möjlighet att villkora, begränsa eller underlåta att betala den rörliga ersättningen om styrelsen bedömer en sådan åtgärd som rimlig och förenlig med bolagets ansvar gentemot aktieägare, anställda och övriga intressenter.

Verkställande direktören Lennart Eberleh har även en "stay on bonus" om maximalt 2,0 MSEK som utbetalas efter fullgjorda tre år från första anställningsdag. Denna ersättning är inte pensionsgrundande. Vid uppsägning från bolagets sida mellan 12 och 24 månader från första anställningsdatum utbetalas 50 procent, och vid uppsägning efter 24 månader sker full utbetalning.

PENSIONER

Pensionsåldern för verkställande direktören är 65 år. Pensionspremien uppgår till 30 procent av grundlönen. Övriga ledande befattningshavare omfattas av nu gällande kollektivavtal mellan Svenskt Näringsliv och PTK med en pensionsålder om 65 år.

Verkställande direktören och några andra ledande befattningshavare har även valt att ha en del av sin ersättning i form av kapitalpensionsförsäkring genom s.k. lönevaxlingar. I balansräkningen för koncernen och moderbolaget redovisas en långfristig fordran som består av betalda premier till försäkringsbolaget samt en motsvarande icke räntebärande skuld. Den redovisade skulden förväntas förfalla senare än 5 år efter balansdagen.

AVGÅNGSVEDERLAG

Uppsägningstid från verkställande direktörens sida är 6 månader. Vid uppsägning från bolagets sida har verkställande direktören i moderbolaget rätt till 18 månaders löner. För övriga ledande befattningshavare tillämpas från den anställdes sida en uppsägningstid på mellan 3 till 6 månader och vid uppsägning från bolagets sida en uppsägningstid på mellan 6 till 12 månader.

BESLUTSPROCESSEN

Frågor om ersättning till bolagsledningen behandlas av ersättningsutskottet och när det gäller verkställande direktören och principerna för ersättning till bolagsledningen, beslutas av styrelsen. Om bolaget i något särskilt fall ger enskild styrelseledamot uppdrag för bolaget utöver ordinarie styrelsearbete och utskottsarbete, ska styrelsen besluta om ersättningen, vilken ska vara marknadsmässig och skäligen.

Ersättningar och övriga förmåner under 2017 (MSEK)	Grundlön/Styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	Summa
Styrelsens ordförande, Per Lundeen	0,6	–	–	–	–	0,6
Styrelseledamot, Marie S. Arwidson	0,3	–	–	–	–	0,3
Styrelseledamot, Ulf Carlsson ¹	0,3	–	–	–	0,3	0,6
Styrelseledamot, Roger Mattsson	0,3	–	–	–	–	0,3
Styrelseledamot, Per Skoglund	0,3	–	–	–	–	0,3
Styrelseledamot, Rune Ingvarsson ²	0,1	–	–	–	–	0,1
Verkställande direktör, Lennart Eberleh	2,9	1,0	0,1	1,1	0,1	5,2
Andra ledande befattningshavare (sex personer ³)	6,8	1,4	0,4	1,8	3,9	14,3
Summa	11,6	2,4	0,5	2,9	4,3	21,7

¹ Ulf Carlsson har under 2017 även utfört ett uppdrag för bolaget utöver ordinarie styrelse- och utskottsarbete. Ersättningen som styrelsen har beslutat om framgår i tabellen som övrig ersättning.

² Styrelseledamot fram till den 16 maj 2017.

³ En reservering om 3,6 MSEK för avgångsvederlag framgår i tabellen som övrig ersättning.

Ersättningar och övriga förmåner under 2016 (MSEK)	Grundlön/Styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	Summa
Styrelsens ordförande, Per Lundeen ¹	1,7	0,6	0,1	1,5	–	3,9
Styrelseledamot, Marie S. Arwidson	0,3	–	–	–	–	0,3
Styrelseledamot, Ulf Carlsson ²	0,2	–	–	–	0,3	0,5
Styrelseledamot, Rune Ingvarsson ³	0,5	–	–	–	–	0,5
Styrelseledamot, Roger Mattsson ⁴	0,2	–	–	–	–	0,2
Styrelseledamot, Per Skoglund	0,3	–	–	–	–	0,3
Styrelseledamot, Roger Asserståhl ⁵	0,1	–	–	–	–	0,1
Verkställande direktör, Lennart Eberleh ⁶	1,0	–	0,0	1,8	–	2,8
Andra ledande befattningshavare (fyra personer)	3,4	1,1	0,4	1,1	1,9	7,9
Summa	7,7	1,7	0,5	4,4	2,2	16,5

¹ Styrelseledamot sedan 30 maj 2016 och styrelseordförande sedan 9 september 2016. Han var verkställande direktör i moderbolaget fram till 1 september 2016.

² Styrelseledamot sedan den 30 maj 2016. Han har under 2016 även utfört ett uppdrag för bolaget utöver ordinarie styrelse- och utskottsarbete. Ersättningen som styrelsen har beslutat om framgår i tabellen som övrig ersättning.

³ Styrelseordförande fram till den 9 september 2016 och ordinarie styrelseledamot sedan den 9 september 2016.

⁴ Styrelseledamot sedan den 30 maj 2016.

⁵ Styrelseledamot fram till den 30 maj 2016.

⁶ Verkställande direktör i moderbolaget sedan den 1 september 2016.

KOMMENTARER TILL TABELLEN

- Rörlig ersättning avser vad som belastat resultatet för 2017 respektive 2016. Rörlig ersättning 2017 utbetalas 2018.
- Övriga förmåner avser främst tjänstebil och övernattningslägenhet.
- I styrelsen finns två representanter samt två suppleanter för arbetstagarna. De två representanterna är Dan Karlsson och Tomas Wasberg och de två suppleanterna är Gun-Marie Nilsson och Mika Palmu. Till de fyra representanterna utgår ett inläsningsarvode på 27 500 kr (27 500) per person.
- Gruppen ledande befattningshavare vid årets slut, om totalt sju personer, utgjordes av fem män och två kvinnor. Styrelsen vid årets slut, om totalt sju personer, utgjordes av sex män och en kvinna.

NOT 9. FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Finansiella intäkter				
Ränteutgifter	0	0	1	0
Utdelning från externa bolag	2	2	-	-
Erhållna/lämnade koncernbidrag, netto	-	-	28	166
Summa	2	2	29	166

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-11	-8	-7	0
Övriga finansiella kostnader	0	-1	0	0
Summa	-11	-9	-7	0

NOT 10. SKATT PÅ ÅRETS RESULTAT

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Uppskjuten skatt	-33	-35	1	-30
Summa	-33	-35	1	-30

Skillnad mellan redovisad skattekostnad och skattekostnad baserad på gällande skattesats:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Redovisat resultat före skatt	147	163	-11	138
Skatt enligt gällande skattesats	-32	-36	2	-30
Skatteeffekt av ej avdragsgilla poster	-1	-1	-1	0
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter	0	2	0	0
Redovisad skattekostnad	-33	-35	1	-30

SKATTESATS

Gällande skattesats är 22,0 (22,0) procent.

TEMPORÄRA SKILLNADER

Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skulders redovisade respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster har resulterat i uppskjutna skattefordringar (+) och uppskjutna skatteskulder (-):

Koncernen	Underskottsavdrag	Derivatinstrument	Överavskrivningar	Långfristiga skulder	Totalt
Per den 1 januari 2016	31	7	-	-	38
Redovisat i resultaträkningen	-30	-	-6	1	-35
Redovisat i övrigt totalresultat	-	-11	-	-	-11
Per den 31 december 2016	1	-4	-6	1	-8
Redovisat i resultaträkningen	-1	-	-34	2	-33
Redovisat i övrigt totalresultat	-	-2	-	-	-2
Per den 31 december 2017	0	-5	-40	3	-42

Följande tabell ger en sammanställning av uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder. Det finns inga kortfristiga uppskjutna skattefordringar eller -skulder.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Uppskjutna skattefordringar, långfristiga	3	2	2	1
Uppskjutna skatteskulder, långfristiga	-45	-10	-	-
Summa	-42	-8	2	1

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder kvittas när det finns en legal kvittningsrätt för aktuella skattefordringar och skatteskulder samt när uppskjutna skatter avser samma skattemyndighet. Efter sådan kvittning har följande belopp framkommit och redovisats i balansräkningen:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Uppskjutna skattefordringar	-	-	2	1
Uppskjutna skatteskulder	-42	-8	-	-
Summa	-42	-8	2	1

NOTER

NOT 11.

IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Koncernen	2017					2016				
	Program- vara	Varu- märken	Licenser	Tillgångar under utveckling	Summa	Program- vara	Varu- märken	Licenser	Tillgångar under utveckling	Summa
Ingående anskaffningsvärde	38	25	2	16	81	38	25	2	7	72
Årets anskaffning	–	–	–	9	9	–	–	–	9	9
Under året omförda poster	19	–	–	-19	0	–	–	–	–	–
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	57	25	2	6	90	38	25	2	16	81
Ingående av- och nedskrivningar	-38	-25	-2	-6	-70	-38	-25	-2	–	-65
Årets avskrivningar	-1	–	–	–	-1	–	–	–	–	–
Årets nedskrivningar	–	–	–	–	–	–	–	–	-6	-6
Utgående ackumulerade av- och nedskrivningar	-38	-25	-2	-6	-71	-38	-25	-2	-6	-70
UTGÅENDE PLANENLIGT RESTVÄRDE	19	–	–	–	19	–	–	–	10	10

Moderbolaget	2017			2016		
	Programvara	Tillgångar under utveckling	Summa	Programvara	Tillgångar under utveckling	Summa
Ingående anskaffningsvärde	15	15	30	15	6	21
Årets anskaffning	–	8	8	–	9	9
Under året omförda poster	17	-17	0	–	–	–
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	32	6	38	15	15	30
Ingående av- och nedskrivningar	-15	-6	-21	-15	–	-15
Årets avskrivningar	0	–	0	–	–	–
Årets nedskrivningar	–	–	–	–	-6	-6
Utgående ackumulerade av- och nedskrivningar	-15	-6	-21	-15	-6	-21
UTGÅENDE PLANENLIGT RESTVÄRDE	17	–	17	–	9	9

NOT 12. MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Koncernen	2017							2016						
	Mark	Mark- anlägg.	Bygg- nader	Maski- ner	Inven- tarier	Påg. nyanl./ förskott	Summa	Mark	Mark- anlägg.	Bygg- nader	Maski- ner	Inven- tarier	Påg. nyanl./ förskott	Summa
Ingående anskaffningsvärde	3	32	136	1 768	55	130	2 124	3	32	94	1 603	55	77	1 864
Inköp/förskott	–	9	1	23	8	186	227	–	0	33	123	1	112	269
Försäljningar/utrangeringar	–	–	–	–	-1	–	-1	–	–	–	-4	-4	-1	-9
Under året omförda poster	–	0	1	70	1	-72	0	–	–	9	46	3	-58	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3	41	137	1 861	63	244	2 350	3	32	136	1 768	55	130	2 124
Ingående avskrivningar	–	-13	-54	-1 125	-37	–	-1 229	–	-11	-49	-1 045	-43	–	-1 148
Försäljningar/utrangeringar	–	–	–	–	1	–	1	–	–	–	4	4	–	8
Under året omförda poster	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	-4	4	–	0
Återföring av nedskrivning	–	–	–	–	–	–	–	–	–	-1	-23	–	–	-24
Årets avskrivningar	–	-2	-8	-76	-3	–	-89	–	-2	-4	-57	-2	–	-65
Utgående ackumulerade avskrivningar	–	-15	-62	-1 201	-39	–	-1 317	–	-13	-54	-1 125	-37	–	-1 229
Ingående nedskrivning	–	–	–	-6	-9	2	-13	–	–	-4	-46	-9	2	-57
Återföring av nedskrivning	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4	43	–	–	47
Årets nedskrivningar	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	-3	–	–	-3
Utgående ackumulerade nedskrivningar	–	–	–	-6	-9	2	-13	–	–	–	-6	-9	2	-13
UTGÅENDE PLANENLIGT RESTVÄRDE	3	26	75	654	15	246	1 020	3	19	82	637	9	132	882

NOT 13. ÖVRIGA FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Andelar i koncernföretag	–	–	276	276
Ågarandel i Söderhamns Stuveri & Hamn AB (16 %) ¹	8	8	–	–
Andra långfristiga fordringar	8	5	8	5
Summa	16	13	284	281

¹ Koncernens 16 % innehav i Söderhamns Stuveri & Hamn AB har sedan 2016 klassificerats i finansiella tillgångar som kan säljas och redovisas därmed till verkligt värde. Se även not 7.

NOTER

Andelar i koncernföretag specificeras nedan för moderbolaget.

Moderbolagets innehav	Org nr	Säte	Antal andelar	Röst/kapital andel %	Bokfört värde, moderbolaget	
					2017	2016
Rottneros Bruk AB	556014-4502	Sunne	2 100 000	100	89	89
Utansjö Bruk AB	556012-7994	Härnösand	500 000	100	79	79
Vallviks Bruk AB	556445-8163	Söderhamn	415 000	100	101	101
Rottneros Packaging AB	556307-5356	Stockholm	10 000	100	1	1
SIA Rottneros Baltic	319171	Lettland	100	100	6	6
Summa					276	276

Värdet förändring finansiella tillgångar	Moderbolaget	
	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	821	821
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	821	821
Ingående nedskrivningar	-545	-545
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-545	-545
UTGÅENDE BOKFÖRT VÄRDE	276	276

NOT 14. STÄLLDA SÄKERHETER

Följande tabell visar ställda säkerheter.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Aktier i dotterföretag	480	370	270	276

Aktier i Rottneros AB:s dotterbolag Vallviks Bruk AB, Rottneros Bruk AB, Utansjö Bruk AB samt Rottneros Packaging AB är pantsatta till Danske Bank som säkerhet för koncernens checkkreditfacilitet 182 MSEK samt för koncernens skyldigheter i samband med valuta- och elprisderivatkontrakt där Danske Bank är motpart. Värdet av ställda säkerheter i tabellen har beräknats som summa av eget kapital i dotterbolagen när det gäller koncernen och som summa av bokförda värden när det gäller moderbolaget.

NOT 15. VARULAGER

	Koncernen	
	2017	2016
Råvaror och förnödenheter	109	131
Massa, värderad till tillverkningskostnad	170	138
Massa, värderad till nettoförsäljningsvärde	0	9
Varulager	279	278

NOT 16. KUNDFORDRINGAR

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Kundfordringar, brutto	254	211	-	-
Reserv för osäkra kundfordringar	-	-4	-	-
Kundfordringar, netto	254	207	-	-

Förändringar i reserven för osäkra kundfordringar är som följer:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	-4	-4	-	-
Fordringar som skrivits bort under året som ej indrivningsbara	4	-	-	-
Utgående balans	-	-4	-	-

Bokförda värden på kundfordringar överensstämmer med verkliga värden och motsvaras av nominella belopp. Inga fordringar har lämnats som säkerhet för skulder eller eventalförpliktelser.

Per den 31 december 2017 var kundfordringar uppgående till 22 (30) MSEK förfallna utan att något nedskrivningsbehov ansågs föreligga. Dessa gäller ett antal oberoende kunder vilka tidigare inte haft några betalningssvårigheter. Fordringarna täcks även av kreditförsäkring som återvinner merparten av eventuella kundförluster. Åldersanalysen av dessa kundfordringar framgår på nästa sida:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ej förfallna kundfordringar	232	177	–	–
Mindre än 3 månader från förfalldagen	20	30	–	–
3 till 9 månader från förfalldagen	2	–	–	–
Summa	254	207	–	–

Redovisade belopp, per valuta, för kundfordringar är följande:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
USD	117	111	–	–
EUR	87	61	–	–
SEK	48	31	–	–
Andra valutor	2	4	–	–
Summa	254	207	–	–

NOT 17. ÖVRIGA KORTFRISTIGA FORDRINGAR

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Fordringar hos koncernföretag	–	–	889	884
Övriga fordringar	41	41	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter:				
Förutbetalda försäkringspremie	5	5	0	1
Övriga förutbetalda kostnader	5	7	–	–
Upplupna intäkter	6	7	0	2
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	16	19	0	3
Summa	57	60	889	887

NOT 18. LIKVIDA MEDEL

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Kassa och bank	326	16	311	1

Spärrade likvida medel i koncernen uppgick till 8 (6) MSEK.

NOT 19. EGET KAPITAL

Aktiekapital och antal aktier

Koncernen och moderbolaget	Antal aktier ¹	Aktiekapital
Per den 31 december 2017	152 571 925	153
Per den 31 december 2016	152 571 925	153

¹ Exklusive moderbolagets innehav av egna aktier.

Genomsnittligt antal utestående aktier 2017	152 571 925
Genomsnittligt antal utestående aktier 2016	152 571 925

Samtliga aktier är av aktieslaget stamaktier och har ett kvotvärde om 1 krona per aktie. Samtliga aktier är fullt betalda.

Moderbolagets innehav av egna aktier uppgår till 821 965 (821 965) stamaktier med ett totalt nominellt värde av 822 tkr.

AKTIERELATERADE INCITAMENTSPROGRAM

Inga aktierelaterade incitamentsprogram fanns i koncernen per sista december 2017 och 2016.

UTDELNING FÖR RÄKENSKAPSÅRET 2016

Årsstämman den 16 maj 2017 beslutade om en ordinarie utdelning om 30 öre samt en extra utdelning om 10 öre till aktieägare för räkenskapsåret 2016. Utdelningen totalt 61 028 770 kr betalades ut den 23 maj 2017.

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

För räkenskapsåret 2017 kommer styrelsen föreslå årsstämman att en ordinarie utdelning om 30 öre samt en extra utdelning om 7 öre lämnas.

Till årsstämmans förfogande står:

Balanserade vinstmedel	387 775 655
Årets nettoresultat	-10 556 489
Totalt kronor	377 219 166

Styrelsen föreslår:

Att utdelas till aktieägarna ^{1,2}	56 451 612
Att i ny räkning balanseras	320 767 554
Totalt kronor	377 219 166

¹ Efter justering av återköpta aktier i eget förvar.

² Ordinarie utdelning 30 öre per aktie och extra utdelning 7 öre per aktie.

Styrelsen har i sitt förslag till utdelning beaktat bolagets finansiella ställning, kassaflöde och framtidsutsikter. En utförlig redogörelse rörande styrelsens förslag till utdelning finns tillgänglig på bolagets hemsida, www.rottneros.com.

HANTERING AV KAPITALRISK

Rottneros mål avseende kapitalstrukturen är att trygga koncernens förmåga att fortsätta sin verksamhet, så att den kan fortsätta att generera avkastning till aktieägarna och nytta för andra intressenter och att upprätthålla en optimal kapitalstruktur för att hålla kostnaderna för kapitalet nere.

För att upprätthålla eller justera kapitalstrukturen, kan koncernen ta upp nya lån, förändra den utdelning som betalas till aktieägarna, återbetala kapital till aktieägarna, utfärda nya aktier eller sälja tillgångar för att minska skulderna.

På samma sätt som andra företag i branschen bedömer koncernen kapitalet på basis av skuldsättningsgraden. Detta nyckeltal beräknas som räntebärande nettoskuld/-kassa dividerat med eget kapital.

Koncernens skuldsättningsgrad per den 31 december 2017 var 6 (0) procent.

NOTER

Förändring av säkringsreserv i koncernens eget kapital	2017	2016
Ingående balans	15	-26
Kassaflödessakringar:		
– förändringar i verkligt värde kassaflödessakringar	5	52
– skatt på kassaflödessakringar	-2	-11
Utgående balans	18	15

NOT 20. RÄNTEBÄRANDE SKULDER

Räntebärande skulder per den 31 december består av följande:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Långfristiga:				
Obligationslån	394	–	394	–
Kortfristiga:				
Checkkrediter	–	14	–	11
Totalt	394	14	394	11
Förfaller till betalning inom ett år	–	14	–	11
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	394	–	394	–

Förändringar i räntebärande skulder	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Räntebärande skulder vid årets ingång	14	–	11	–
Förändringar som ingår i kassaflöde från finansieringsverksamheten:				
Uptagna långfristiga lån från banker	80	–	–	–
Emission av obligationslån	400	–	400	–
Amortering av långfristiga lån från banker	-80	–	–	–
Förändring av checkkrediter	-14	14	-11	11
Summa förändringar som ingår i kassaflöde från finansieringsverksamheten	386	14	389	11
Andra förändringar:				
Direkta kostnader i samband med emissionen av obligationslån som periodiseras över lånetiden och som ingår i kassaflöde från den löpande verksamheten	-7	–	-7	–
Periodisering av direkta kostnader	1	–	1	–
Räntebärande skulder vid årets utgång	394	14	394	11

OBLIGATIONSLÅN 2017

Rottneros AB emitterade i augusti 2017 ett icke-säkerställt obligationslån om 400 MSEK med en löptid om 5 år. Lånet löper med en rörlig ränta om STIBOR 3m + 4,15 procent och ska återbetalas i september 2022.

Lånet har ett rambelopp om 600 MSEK, vilket ger en möjlighet att avropa ytterligare 200 MSEK. Lånet är noterat på Nasdaq Stockholm.

Direkta kostnader i samband med emissionen uppgick till ca 7 MSEK och kommer att rapporteras som räntekostnader över lånetiden.

Lånevillkoren innehåller sedvanliga så kallade covenantar i form av nettoskuld i relation till rörelseresultat före avskrivningar maximalt 3,5, soliditet minst 50 % och utdelning maximalt 50 % av föregående års nettoresultat. Vid balansdagen var dessa covenantar uppfyllda.

Lånets verkliga värde bedöms vara 410 MSEK vid balansdagen.

KREDITFACILITETER

Koncernen hade utnyttjat 0 (14) MSEK av sina checkkrediter per den 31 december 2017. Outnyttjad checkkreditfacilitet uppgick till 182 (175) MSEK per den 31 december 2017.

Moderbolaget hade utnyttjat 0 (11) MSEK av sina checkkrediter per den 31 december 2017. Outnyttjad checkkreditfacilitet uppgick till 90 (79) MSEK per den 31 december 2017.

Checkkreditfaciliteten finns tillgänglig i valutorna SEK, USD och EUR. Ränta på balansdagen var som följer:

Procent	2017			2016		
	SEK	USD	EUR	SEK	USD	EUR
Checkräkningskredit	1,30	4,10	1,15	1,30	3,60	0,60

Det verkliga värdet på kortfristig upplåning motsvarar dess redovisade värde eftersom diskonteringseffekten inte är väsentlig. Redovisade belopp, per valuta, för koncernens utnyttjade checkkreditfaciliteter var följande:

	2017	2016
	SEK	–
EUR	–	6
USD	–	1
Summa	–	14

Vid utgången av 2016 hade koncernen också en outnyttjad facilitet för långfristig lånefinansiering om totalt 120 MSEK med två banker. Koncernen utnyttjade 80 MSEK av denna facilitet under 2017 men återbetalade allt efter att ha emitterat obligationslånet i augusti 2017.

Lånen hade en rörlig ränta baserad på STIBOR 3m plus en marginal. Lånevillkoren innehöll sedvanliga så kallade covenantar i form av nettoskuld i relation till rörelseresultat före avskrivningar maximalt 2,5, soliditet minst 50 % och vissa begränsningar gällande utdelningsmöjligheter över 50 % av föregående års nettoresultat. Under 2016 och 2017 var dessa covenantar uppfyllda.

Faciliteten stängdes ner i september 2017.

NOT 21. LEVERANTÖRSSKULDER

Redovisade belopp, per valuta, för leverantörsskulder är följande:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
SEK	130	135	2	4
EUR	17	15	–	–
USD	1	2	–	–
Summa	149	152	2	4

Bokförda värden på leverantörsskulder överensstämmer med verkliga värden och motsvaras av nominella belopp.

NOT 22.**ÖVRIGA ICKE RÄNTEBÄRANDE SKULDER**

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Skulder till dotterföretag	–	–	109	112
Övriga skulder	31	13	0	0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter:				
Semesterlöneskuld	25	23	2	2
Sociala avgifter	11	10	0	0
Löneskuld	8	8	–	–
Råvarukostnader och insatsvaror	49	44	–	–
Övriga upplupna kostnader	62	42	16	2
Övriga förutbetalda intäkter	11	16	0	0
Totalt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	166	143	18	4
Summa	197	156	127	116

NOT 23.**EVENTUALFÖRPLIKTELSER**

Moderbolaget och koncernen har ansvarsförbindelser avseende garantier uppgående till 5 (5) MSEK.

Under 2015-2017 har styrelsen fattat beslut om investeringar under den långsiktiga industriella planen Agenda 500. Av dessa beslutade investeringar kommer ca 130 MSEK genomföras först under 2018. Ungefär hälften av dessa investeringar är redan upphandlade och kontrakterade.

Utöver Agenda 500 har styrelsen under 2017 även fattat beslut om investeringar för ca 120 MSEK som kommer att genomföras under 2018. Dessa investeringar avser huvudsakligen svaggassystemet i Vallviks Bruk, en ny fabrik för Rottneros Packaging samt normala ersättningsinvesteringar i bruken. Ungefär hälften av dessa investeringar är redan upphandlade och kontrakterade.

NOT 24.**HÄNDELSER EFTER PERIODENS UTGÅNG OCH ÖVRIGA UPPLYSNINGAR**

Några väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång har inte inträffat som påverkar koncernens ställning och resultat.

För upplysningar om risker som bolaget står inför hänvisas till avsnittet möjligheter och risker, se sida 38-42.

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i Rottneros AB (publ), org nr 556013-5872

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Rottneros AB (publ) för år 2017 med undantag för bolagsstyrningsrapporten och hållbarhetsrapporten på sidorna 46-50 respektive 43-45. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 35-73 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten och hållbarhetsrapporten på sidorna 46-50 respektive 43-45. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden. Beskrivningen nedan av hur revisionen genomfördes inom dessa områden ska läsas i detta sammanhang.

Vi har fullgjort de skyldigheter som beskrivs i avsnittet Revisorns ansvar i vår rapport om årsredovisningen också inom dessa områden. Därmed genomfördes revisionsåtgärder som utformats för att beakta vår bedömning av risk för väsentliga fel i årsredovisningen och koncernredovisningen. Utfallet av vår granskning och de granskningsåtgärder som genomfördes för att behandla de områden som framgår nedan utgör grunden för vår revisionsberättelse.

Investeringar i materiella anläggningstillgångar

Beskrivning av området

Rottneros materiella anläggningstillgångar redovisas till 1 020 mkr i rapport över finansiell ställning för koncernen per 31 december 2017. Som framgår av not 12 till årsredovisningen uppgår koncernens balansförda investeringar under 2017 till 227 mkr varav merparten är hänförligt till investeringsprogrammet Agenda 500. Redovisningsprinciper för materiella anläggningstillgångar framgår i årsredovisningen under avsnittet "Koncernredovisningsprinciper". Redovisningen av investeringar innefattar att flera ställningstaganden görs, innefattande bland annat bedömningar rörande aktivering eller kostnadsföring av nedlagda utgifter, bedömning av nyttjandeperioder och färdigställandepunkt. Då investeringar är förknippat med dessa viktiga ställningstaganden samt då investeringar uppgår till betydande belopp och därmed har en väsentlig påverkan på koncernens finansiella rapporter har vi bedömt detta som ett särskilt betydelsefullt område i vår revision.

Hur detta område beaktades i revisionen

Vi har i vår revision utvärderat processer för styrning och kontroll av investeringar. Vi har på stickprovsbasis granskat balanserade belopp mot kriterier för vad som ska redovisas som tillgång respektive kostnadsföras. Vi har granskat genomförda och pågående investeringar mot investeringsbeslut samt utvärderat fastställda nyttjandeperioder och tidpunkter för färdigställande. Vi har granskat lämnade upplysningar i årsredovisningen.

Värdering av färdigvarulager

Beskrivning av området

Som framgår av not 15 i årsredovisningen så redovisas lager av färdiga produkter till 170 mkr i rapport över finansiell ställning för koncernen per den 31 december 2017. Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärde och nettoförsäljningsvärde. Redovisning av färdigvarulagrets anskaffningsvärde sker till produktionskostnad med avdrag för eventuell inkurans. Värdering till produktionskostnad sker med hjälp av beräkningsmodeller där direkta och indirekta produktionsrelaterade kostnader hänförs till tillverkade produkter. En felaktig beräkning av produktionskostnaden skulle påverka värderingen av lagret och den redovisade kostnaden för sådana produkter under räkenskapsåret. Vid fastställande om nettoförsäljningsvärde understiger anskaffningsvärde behöver Rottneros göra bedömningar om de prisnivåer som det redovisade lagret kommer kunna säljas för. Utifrån detta har vi bedömt att värdering av färdigvarulagret är ett särskilt betydelsefullt

område i revisionen. En beskrivning av Rottneros metod för att värdera färdigvarulager framgår i årsredovisningen under avsnittet "Koncernredovisningsprinciper".

Hur detta område beaktades i revisionen

I vår revision har vi utvärderat om bolagets principer för redovisning av lager överensstämmer med gällande regelverk. Vi har vidare granskat bolagets beräkningsmodeller och bedömt rimligheten i använda priser, åtgångstal samt antaganden vid utfördelning av indirekta produktionskostnader. Vi har även utvärderat Rottneros bedömningar rörande färdigvarulagrets nettoförsäljningsvärde genom jämförelser med gällande marknadspriser. Vi har granskat lämnade upplysningar i årsredovisningen.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1-34 och 75-83. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av Rottneros AB (publ) för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget.
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaper. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 46-50 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämförd den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2-6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar samt i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 43-45 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämförd med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Ernst & Young AB, Jakobsbergsgatan 24, 111 44, Stockholm, utsågs till Rottneros ABs revisor av bolagsstämman den 16 maj 2017 och har varit bolagets revisor sedan 22 mars 2013.

Stockholm den 19 mars 2018
Ernst & Young AB

Erik Sandström
Auktoriserad revisor

ÖVRIG INFORMATION

ÅRSSTÄMMAN

Årsstämman kommer att äga rum onsdagen den 16 maj 2018 klockan 14.00 i Spegelsalen, Rottneros Park i Sunne.

REGISTRERING OCH ANMÄLAN

Aktieägare som önskar delta i årsstämman ska

- vara införd i den av Euroclear Sweden AB förda aktieboken onsdagen den 9 maj 2018, och
- anmäla sig till bolaget senast fredagen den 11 maj 2018. Anmälan kan göras på Rottneros hemsida, www.rottneros.com. Anmälan kan också göras skriftligen till Rottneros AB, "Årsstämman", c/o Euroclear Sweden AB, Box 191, 101 23 Stockholm eller per telefon 08-402 90 78. Vid anmälan vänligen uppge namn, personnummer eller organisationsnummer, adress, telefonnummer samt antalet eventuella biträden.

FÖRVALTARREGISTRERADE AKTIER

Förutom att anmäla sig måste aktieägare som har sina aktier förvaltarregistrerade genom bank eller annan förvaltare, för att få delta i årsstämman, begära att tillfälligt vara registrerad för aktierna i eget namn i aktieboken onsdagen den 9 maj 2018. Aktieägaren måste underrätta förvaltaren härom i god tid före detta datum.

FULLMAKT

Aktieägare som företräds genom ombud ska utfärda fullmakt för ombudet. Om fullmakten utfärdas av juridisk person ska kopia av registreringsbevis (eller motsvarande behörighetshandling om registreringsbevis inte finns) bifogas. För att underlätta registreringen till årsstämman bör fullmakt i original och eventuella behörighetshandlingar vara bolaget tillhanda hos Euroclear Sweden AB under ovanstående adress senast fredagen den 11 maj 2018. Fullmaktsformulär finns på bolagets hemsida, www.rottneros.com.

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING

Dan Karlsson, Per Lundeen, Marie S. Arwidson, Roger Mattsson, Per Skoglund, Ulf Carlsson, Gun-Marie Nilsson, Mika Palmu, Thomas Wasberg.

PER LUNDEEN

(1955) Civilingenjör.
Styrelseledamot 2013-2015 samt från våren 2016. Ordförande i styrelsen sedan 2016. Ordförande i ersättningsutskottet och ledamot i revisionsutskottet. VD och koncernchef 2014-2016. Styrelseordförande i Arctic Paper S.A., Nilsbyn Invest AB och Strand Packaging AB. Styrelseledamot i Fiskeby Board AB och i Packbridge AB.
Ej oberoende i förhållande till såväl bolaget och dess ledning som i förhållande till Arctic Paper S.A.
Aktieinnehav: 250 000 aktier.

ROGER MATSSON

(1973) Civilekonom.
Styrelseledamot sedan 2016. Ledamot i revisionsutskottet. Finansdirektör för Nemus Holding AB. Styrelseledamot i Arctic Paper S.A. och i Munkedal Skog AB.
Oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen, men ej oberoende i förhållande till Arctic Paper S.A.
Aktieinnehav: Inget.

GUN-MARIE NILSSON

(1960) Redovisningsekonom, Rottneros Bruk AB. Arbetstagarrepresentant sedan 2013. Styrelsesuppleant.
Aktieinnehav: 35 000 aktier.

MARIE S. ARWIDSON

(1951) Civilekonom.
Styrelseledamot sedan 2015. Ordförande i styrelsens revisionsutskott. Styrelseordförande för andra AP-fonden. Ledamot i IVA, Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien. Oberoende i förhållande till såväl bolaget och dess ledning som i förhållande till bolagets större aktieägare.
Aktieinnehav: Inget.

PER SKOGLUND

(1960) Styrelseledamot sedan 2014. Ledamot i ersättningsutskottet. VD och medlem i ledningsgruppen, Arctic Paper S.A.
Oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen, men ej oberoende i förhållande till Arctic Paper S.A.
Aktieinnehav: 10 000 aktier.

MIKA PALMU

(1975) Produktionssamordnare, Vallviks Bruk AB. Arbetstagarrepresentant sedan 2016. Styrelsesuppleant. Ordförande för Unionen avd 23.
Aktieinnehav: Inget.

ULF CARLSSON

(1950) Civilingenjör (kemiteknik). Styrelseledamot sedan 2016. Ledamot i ersättningsutskottet samt revisionsutskottet. Vice ordförande i Troedssonstiftelsen. Ledamot i IVA, Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien. Oberoende i förhållande till såväl bolaget och dess ledning som i förhållande till bolagets större aktieägare.
Aktieinnehav: 1 070 aktier.

DAN KARLSSON

(1967) Operatör, Rottneros Bruk AB. Arbetstagarrepresentant sedan 2016. Styrelseledamot sedan 2016. Ordförande i Pappers avd 89.
Aktieinnehav: Inget.

THOMAS WASBERG

(1962) Operatör, Vallviks Bruk AB. Arbetstagarrepresentant sedan 2009. Styrelseledamot sedan 2016.
Aktieinnehav: Inget.

REVISORER

Ernst & Young AB

Ansvarig revisor:
Erik Sandström (1975),
Auktoriserad Revisor.

LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

Ingemar Eliasson, Monica Pasanen, Kasper Skuthålla, Lennart Eberleh, Ida Mörtzell, Ragnar Lundberg, Michael Berggren.

LENNART EBERLEH

(1969) Civilingenjör.
Verkställande direktör och
koncernchef sedan 2016.
Anställd sedan 2016.
Aktieinnehav: 15 000 aktier.

RAGNAR LUNDBERG

(1947) Civilingenjör.
Teknisk direktör.
Anställd sedan 2000.
Aktieinnehav: 16 000 aktier.

INGEMAR ELIASSON

(1956) Skogsmästare.
Inköpsdirektör.
Styrelsesuppleant i VMF Qbera
Ekonomisk förening.
Anställd sedan 1987.
Aktieinnehav: Inget.

MONICA PASANEN

(1963) Ekonomie magister
och MBA. Ekonomi- och
finansdirektör (CFO).
Anställd sedan 2017.
Aktieinnehav: 10 000.

KASPER SKUTHÅLLA

(1978) Ekonomie magister.
Marknads- och affärsutvecklings-
direktör, VD Rottneros Packaging AB.
Anställd sedan 2017.
Aktieinnehav: Inget.

IDA MÖRTSELL

(1984) Direktör HR & Säkerhet.
Anställd sedan 2014.
Aktieinnehav: Inget.

MICHAEL BERGGREN

(1966) Kemiingenjör.
Fabriksdirektör Vallviks Bruk.
Anställd sedan 2017.
Aktieinnehav: Inget.

ROTTNEROSAKTIEN 2017

Rottnerosaktien är noterad på Nasdaq Stockholm. Rottneros börsvärde var vid utgången av 2017 cirka 1 100 (1 235) MSEK och Rottneros aktiekurs uppgick till 7,15 (8,05) SEK per sista december 2017.

Rottnerosaktien är sedan november 1987 noterad på Nasdaq Stockholm. Rottneros ingår i Small Cap-segmentet och klassas som ett bolag i branschen Material. Rottneros börsvärde var vid utgången av 2017 cirka 1 100 (1 235) MSEK och bolaget hade 11 344 (10 092) aktieägare. De utländska aktieägarnas andel i Rottneros uppgick till 60,2 (59,5) procent av kapitalet. Rottneros aktiekurs uppgick till 7,15 (8,05) SEK per sista december 2017.

Stockholmsbörsen, Nasdaq Stockholm, hade under 2017 en positiv utveckling på 6 (6) procent (OMXSPI index). Rottnerosaktiens stängningskurs stod som högst i 8,50 (8,05) SEK den 8 maj medan den lägsta kursen, 6,20 (5,45) SEK, noterades den 22 september. Medelkursen under året var 7,53 (6,74) SEK, en positiv utveckling på 12 procent.

AKTIENS OMSÄTTNING

Under 2017 omsattes totalt 70 (117) miljoner aktier till ett värde av 529 MSEK (792 MSEK). Det motsvarar en omsättningshastighet av aktiestocken under året på 46 (77) procent. Den totala omsättningshastigheten bland bolagen i Small Cap-segmentet på börsen i Stockholm var 67 (60) procent medan genomsnittet för hela Stockholmsbörsen var 63 (67) procent. I genomsnitt gjordes varje dag 209 (260) avslut i Rottneros aktie.

AKTIEKAPITAL OCH INNEHAV AV EGNA AKTIER

Aktiekapitalet uppgick vid utgången av året till 153,4 (153,4) MSEK fördelat på 153 393 890 (153 393 890) aktier. Alla aktier

ger samma rösträtt och andel i bolagets kapital och vinst. Antalet aktiers utveckling beskrivs i tabell på följande sida.

Bolagets innehav av egna aktier är oförändrat från föregående år 821 965 aktier vilket motsvarar 0,54 procent av antalet utestående aktier.

UTDELNING

För verksamhetsåret 2016 betalades en utdelning på 30 öre i ordinarie utdelning och 10 öre i extra utdelning per aktie. För verksamhetsåret 2017 föreslår styrelsen en ordinarie utdelning på 30 öre per aktie samt en extra utdelning på 7 öre per aktie.

UTDELNINGSPOLICY

Utdelningen ska vara anpassad till Rottneros resultatnivå, skuldsättningsgrad, finansiella ställning i övrigt, framtida utvecklingsmöjligheter och investeringsbehov. Utdelningskapaciteten ska ses över en hel konjunkturcykel snarare än ett enskilt år.

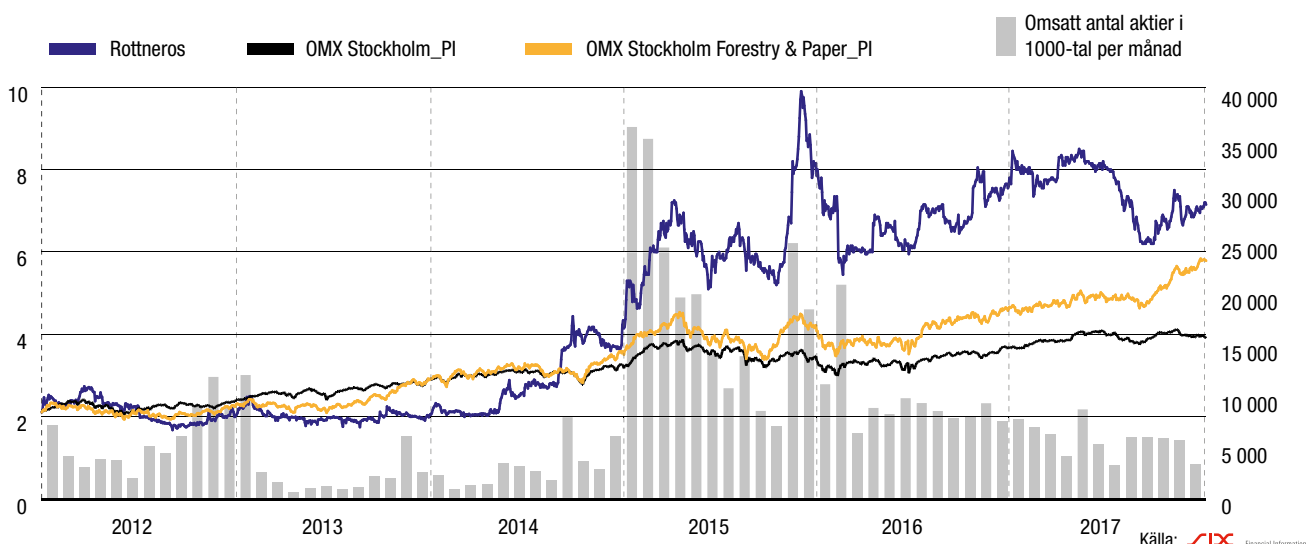
AKTIEÄGANDE AV STYRELSE OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

Per den 31 december 2017 uppgick styrelsens och ledande befattningshavares egna och närståendes innehav till totalt 337 070 (573 261) aktier i Rottneros AB. Inga teckningsoptioner fanns utställda per sista december 2017.

AKTIEÄGARINFORMATION

Rottneros informerar aktieägare och omvärlden genom flera kanaler. Information som offentliggörs i form av årsredovisningar, kvartalsrapporter och pressmeddelande läggs löpande ut på www.rottneros.com. Där finns också presentationsmaterial från presentationer av kvartalsrapporterna för journalister och analytiker tillgängligt för nedladdning. Huvudkanal för årsredovisningen är webbplatsen, varför årsredovisningen inte skickas till aktieägare som inte uttryckligen begär detta.

AKTIENS UTVECKLING OCH OMSÄTTNING 2012-2017

ÄGARSTRUKTUR PER 2017-12-31

Aktieägare	Antal aktier (= röster)	Procent av kapitalet
Arctic Paper S.A.	78 230 883	51,0
PROAD AB	8 190 000	5,3
Försäkringsbolaget Avanza Pension	3 946 724	2,6
Nordnet Pensionsförsäkring AB	1 860 572	1,2
Clearstream Banking S.A., W8IMY	1 788 469	1,2
Försäkrings AB Skandia	1 550 703	1,0
SSB Client Omnibus AC OM07 (15 PCT)	1 470 023	1,0
Borell, Joakim	1 438 110	0,9
S3 / IICS Clients	1 413 538	0,9
SEB Investment Management	1 169 784	0,8
Summa 10 största ägarna – innehavsmässigt	101 058 806	65,9
Övriga aktieägare	51 513 119	33,6
Rottneros AB (egna aktier från återköp)	821 965	0,5
Totalt	153 393 890	100,0

AKTIEFÖRDELNING PER 2017-12-31

Antal aktier	Antal aktieägare	Procent av kapitalet
1–500	5 729	0,5
501–1 000	1 556	0,8
1 001–5 000	2 571	4,3
5 001–10 000	730	3,7
10 001–15 000	216	1,8
15 001–20 000	135	1,7
20 001–	407	87,2
Totalt	11 344	100,0

FÖRDELNING ÄGARKATEGORI

60 % Utländska ägare
24 % Svenska ägare – privatpersoner
16 % Svenska ägare – institutioner

AKTIEDATA¹

		2017	2016	2015	2014	2013	2012
Aktier vid periodens ingång ²	Antal	152 572	152 572	152 572	152 572	152 572	152 572
Aktier vid periodens utgång ²	Antal	152 572	152 572	152 572	152 572	152 572	152 572
Genomsnittligt antal aktier ²	Antal	152 572	152 572	152 572	152 572	152 572	152 572
Innehav av egna aktier ²	Antal	822	822	822	822	822	822
Resultat per aktie	SEK	0,75	0,84	1,46	0,87	-1,04	-0,09
Kassaflöde efter investeringar/aktie ³	SEK	-0,10	-0,60	1,52	0,29	0,16	-0,07
Eget kapital/aktie	SEK	7,91	7,54	6,93	6,39	5,41	6,51
Utdelning per aktie ⁴							
Ordinarie utdelning	SEK	0,30	0,30	0,30	0,20	–	–
Extra utdelning	SEK	0,07	0,10	0,20	0,60	–	–
Totalt	SEK	0,37	0,40	0,50	0,80	–	–
Utdelning/eget kapital/aktie	%	4,7	5,3	7,2	12,5	–	–
Börskurs vid periodens slut	SEK	7,15	8,05	8,15	3,74	1,99	2,00
Börskurs/eget kapital/aktie	ggr	0,9	1,1	1,2	0,6	0,4	0,3
P/E-tal	ggr	9,5	9,6	5,6	4,3	Neg	Neg
Direktavkastning ⁵	%	5,2	5,0	6,1	21,4	–	–

¹ Det finns inga nyckeltal som är påverkade av någon utspädningseffekt.

² Antal aktier anges i tusental exklusive Rottneros innehav av egna aktier.

³ Kassaflöde från löpande verksamheten minus investeringar i anläggningstillgångar, dividerat med antalet aktier.

⁴ För 2017 anges föreslagen utdelning.

⁵ Direktavkastning beräknas i förhållande till börskursen vid årets slut.

SEXÅRSÖVERSIKT

SEXÅRSÖVERSIKT

KONCERNENS UTVECKLING I SAMMANDRAG	2017	2016	2015	2014	2013	2012
RESULTATRÄKNING, MSEK						
Nettoomsättning	1 912	1 730	1 795	1 547	1 389	1 437
Rörelseresultat före av- och nedskrivningar	247	221	321	177	-11	61
Av- och nedskrivningar	-91	-51	-58	-59	-142	-55
Rörelseresultat	156	170	263	118	-154	6
Finansiella poster (finansnetto)	-9	-7	-4	-4	-4	0
Resultat efter finansiella poster	147	163	259	114	-158	6
Skatt på årets resultat	-33	-35	-36	19	0	-19
Nettoreultat	114	128	223	133	-158	-13
KASSAFLÖDEANALYS, MSEK						
Kassaflöde från den löpande verksamheten	222	187	335	104	62	41
Investeringar i anläggningstillgångar	-237	-278	-103	-59	-37	-51
Kassaflöde efter investeringar	-15	-91	232	45	25	-10
Försäljning av anläggningstillgångar	0	0	0	39	2	1
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	325	-62	-152	-30	-18	14
Nettokassaflöde	310	-153	80	54	9	5
BALANSPOSTER, MSEK						
Anläggningstillgångar	1 078	905	706	691	706	809
Varulager	279	278	267	255	246	240
Kortfristiga fordringar	324	290	244	226	175	219
Likvida medel	326	16	169	89	35	26
Nettoskuld (+) / nettokassa (-)	68	-2	-169	-59	25	52
Eget kapital	1 207	1 151	1 058	975	825	993
Långfristiga räntebärande skulder	394	-	-	30	0	0
Långfristiga ej räntebärande skulder	52	14	18	9	13	15
Kortfristiga räntebärande skulder	-	14	-	0	60	78
Kortfristiga ej räntebärande skulder	354	310	310	247	264	208
Sysselsatt kapital	1 275	1 149	889	916	849	1 045
Summa eget kapital och skulder	2 007	1 489	1 386	1 261	1 161	1 294
NYCKELTAL						
Rörelsemarginal, %	8,2	9,8	14,7	7,6	-11,1	0,4
Vinstmarginal, %	7,7	9,4	14,4	7,3	-11,4	0,4
Avkastning på eget kapital, %	9,6	11,6	21,9	13,6	Neg	Neg
Avkastning på sysselsatt kapital, %	12,9	16,7	29,1	13,4	Neg	0,6
Soliditet, %	60	77	76	77	71	77
Skuldsättningsgrad, %	6	0	-16	-6	3	5
ÖVRIGT						
Medelantal anställda, st	301	282	264	251	256	275
Produktion massa, tusen ton	401,2	374,1	373,3	345,0	333,4	330,4
Leveranser massa, tusen ton	395,9	374,1	372,2	344,2	332,1	331,4
Massapris listpris NBSK, USD per ton ¹	882	802	857	925	857	814
SEK/USD ²	8,54	8,56	8,44	6,86	6,51	6,78
Massapris listpris NBSK, SEK per ton	7 530	6 867	7 228	6 345	5 582	5 519

¹ Källa: Marknadsnotering en gång per vecka. Årsgenomsnitt av veckonoteringar.

² Källa: Riksbankens årsgenomsnitt.

KVARTALSDATA KONCERNEN

	2017				2016				2015			
	Q4	Q3	Q2	Q1	Q4	Q3	Q2	Q1	Q4	Q3	Q2	Q1
Resultaträkning, MSEK												
Nettoomsättning	496	472	472	472	441	444	413	432	429	455	456	454
Rörelseresultat före av- och nedskrivningar	21	66	83	77	1	61	73	86	18	95	90	118
Av- och nedskrivningar	-28	-22	-21	-20	-5	-15	-16	-15	-15	-14	-14	-14
Rörelseresultat	-7	44	62	57	-4	46	57	71	3	81	76	104
Finansiella poster (finansnetto)	-5	-3	0	-1	-3	-1	-1	-2	-2	-1	-1	-1
Resultat efter finansiella poster	-12	41	62	56	-7	45	56	69	1	80	75	103
Skatt på periodens resultat	2	-9	-13	-13	1	-11	-10	-15	0	-18	6	-23
Nettoreultat	-10	32	49	43	-6	34	46	54	1	62	81	80
Per aktie												
Resultat per aktie, SEK	-0,06	0,21	0,32	0,28	-0,04	0,23	0,30	0,35	0,01	0,41	0,53	0,52
Övrigt												
Produktion massa, tusen ton	94	103	101	103	87	92	100	95	89	95	96	94
Leveranser massa, tusen ton	100	96	99	101	93	96	93	93	91	95	95	91
Massapris, listpris NBSK, SEK per ton	7 949	7 279	7 572	7 290	7 313	6 912	6 541	6 699	6 970	7 173	7 199	7 560

ALTERNATIVA NYCKELTAL

Alternativa nyckeltal är finansiella mått som inte definieras i IFRS och som presenteras utanför de finansiella rapporterna. Rottneros använder sig av de alternativa nyckeltalen Rörelseresultat före av- och nedskrivningar, Kassaflöde efter investeringar, Nettoskuld/-kassa, Sysselsatt kapital, Avkastning på

sysselsatt kapital, Avkastning på eget kapital, Soliditet och Skuldsättningsgrad. Bolaget anser att dessa nyckeltal är användbara för läsare av de finansiella rapporterna som ett komplement till andra nyckeltal för att bedöma Rottneroskoncernens finansiella ställning och lönsamhet. Ytterligare använder Rottneros

alternativa nyckeltalen P/E-tal och Direktavkastning vilka bolaget anser som relevanta för investerare och andra läsare. Alternativa nyckeltal kan definieras på annat sätt av andra företag och är därför inte alltid jämförbara med liknande mått som används av andra företag.

NYCKELTALSDEFINITIONER

RÖRELSEMARGINAL

Rörelseresultat i procent av nettoomsättning.

RÖRELSERESULTAT FÖRE AV- OCH NEDSKRIVNINGAR (EBITDA)

Rörelseresultat före av- och nedskrivningar.

VINSTMARGINAL

Resultat efter finansiella poster i procent av nettoomsättning.

RESULTAT PER AKTIE

Nettoreultatet dividerat med genomsnittligt antal aktier.

EGET KAPITAL PER AKTIE

Eget kapital dividerat med antal aktier.

KASSAFLÖDE EFTER INVESTERINGAR

Kassaflöde från den löpande verksamheten minus investeringari anläggningstillgångar.

NETTOSKULD/-KASSA

Räntebärande skulder minus likvida medel.

SYSSELSATT KAPITAL

Eget kapital plus räntebärande skulder minus likvida medel.

AVKASTNING PÅ SYSSELSATT KAPITAL

Rörelseresultat i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital för året (genomsnitt av sysselsatt kapital vid årets början och vid årets slut).

AVKASTNING PÅ EGET KAPITAL

Nettoreultatet i procent av genomsnittligt eget kapital för året (genomsnitt av eget kapital vid årets början och vid årets slut).

SOLIDITET

Eget kapital i procent av summa eget kapital och skulder.

SKULDSÄTTNINGSGRAD

Nettoskuld/-kassa i procent av eget kapital.

P/E-TAL

Aktiekurs vid årets utgång i förhållande till resultat per aktie.

DIREKTAVKASTNING

Utdelning i procent av aktiekurs vid årets utgång.

ORDLISTA

AOX

Absorberbara organiska halogener.

AVSALUMASSA

Massa som säljs på marknaden och transporteras till kunden. Ca en tredjedel av världens massaproduktion utgörs av avsalumassa. Resterande två tredjedelar produceras av integrerade pappers- och kartongbruk eller förbrukas internt inom en koncern.

BCTMP

Bleached Chemi-Thermo-Mechanical Pulp: blekt mekanisk massa där råvaran impregneras med kemikalier. Starkare än TMP. Beteckningen är vanlig i Nordamerika och Asien (se CTMP).

BEK

Bleached Eucalyptus Kraft Pulp, blekt eukalyptusmassa.

BOD

Biological Oxygen Demand, biologisk mätmetod för syreförbrukande ämnen.

BULK

Volymitet, inverterade värdet av densitet (täthet) uttryckt som cm³/g.

COD

Chemical Oxygen Demand, kemisk mätmetod för syreförbrukande ämnen.

CTMP

Chemi-Thermo-Mechanical Pulp, vidareutveckling av TMP, mekanisk massa där råvaran impregneras med kemikalier. Starkare än TMP. Beteckningen används i Europa både för blekt och oblekt massa.

ECF

Elemental Chlorine Free, sulfatmassa som bleks med klorioxid, inte klorgas.

EPIS

European Pulp Industry Sector.

FUB

Fast mått under bark: mått för vedråvara.

HC-BLEKNING

High Consistency Bleaching, innebär att massan bleks vid en torrhalt på 25-30%. Minskar förbrukningen av blekningskemikalier jämfört med MC-blekning.

HÖGUTBYTESMASSA

Slipmassa, TMP och CTMP/BCTMP.

KEMISK MASSA

Pappersmassa som framställs genom kokning av vedråvaran i kemikalier. Massan kan blekas till högre ljushet och har högre styrka än mekanisk massa. Kemisk massa är vanligen sulfatmassa men kan även vara sulfitmassa.

KORTFIBERMASSA

Massa där råvaran utgörs av lövved som har kortare cellulosa fibrer än barrved.

LATENCY

Det deformerade tillståndet hos massafibrer.

LIGNIN

Polymerförening uppbyggd till största delen av fenylpropanenheter, binder huvudsakligen ihop fibrerna i veden. Det utgör ca 1/3 av veden.

LWC

Light Weight Coated, typ av bestruket papper, används ofta i kataloger och tidskrifter.

LÅNGFIBERMASSA

Massa där råvaran utgörs av barrved som har längre cellulosa fibrer än lövved.

MEKANISK MASSA

Pappersmassa som framställs genom en mekanisk process för fiberseparering och bearbetning. Har högre bulk, styvhet och opacitet än kemisk massa. Varianter av mekanisk massa är slipmassa, TMP och CTMP/BCTMP.

MC-BLEKNING

Medium Consistency Bleaching, blekningsprocess där torrhalten i massa är 10-15 %.

NBSK

Northern Bleached Softwood Kraft Pulp: blekt långfibersulfatmassa. Prisdledare på världsmarknaden.

NORSCAN

Kanada, USA, Sverige och Finland.

NÄRSALTER

Består av olika fosfor- och kväveföreningar som har en gödnings effekt i recipienten.

OPACITET

Ogenomsynlighet.

SLIPMASSA (SGP)

Mekanisk massa baserad på rundved som råvara.

SPETHALT

Halten av bitar med oseparatorade fibrer i massan.

SULFAT

Metod för tillverkning av kemisk massa.

SULFIT

Som sulfat, men med annan kokteknik, andra kemikalier och annan kemikalieåtervinning.

TCF

Totally Chlorine Free, helt klorfri blekt sulfatmassa.

TMP

Thermo-Mechanical Pulp: mekanisk massa som bygger på en tillverkningsteknik med förvärmning av flis med ånga men utan kemikalier.

UKP

Unbleached Kraft Pulp, oblekt sulfatmassa.

ULWC

Ultra Light Weight Coated, som LWC men med lägre ytvikter.

YTVIKT

Vikten av ett papper per ytenhet, anges som g/m².

ADRESSER

KONCERNKONTOR

ROTTNEROS AB (PUBL)

Vallviks Bruk AB
826 79 Vallvik
Telefon: 0270-622 00
Telefax: 0270-692 10
info@rottneros.com
www.rottneros.com

DOTTERBOLAG

VALLVIKS BRUK AB

826 79 Vallvik
Telefon: 0270-620 00
Telefax: 0270-692 10

ROTTNEROS BRUK AB

686 94 Rottneros
Telefon: 0565-176 00
Telefax: 0565-176 80

ROTTNEROS PACKAGING AB

686 94 Rottneros
Telefon: 0565-176 00
Telefax: 0565-176 80

SIA ROTTNEROS BALTIC

Pramju str 2
LV-3601 Ventspils
Lettland
Telefon: +371 362 92 73
Telefax: + 371 362 92 75

OM ÅRSREDOVISNINGEN

TEXT OCH PRODUKTION: Oxenstierna & Partners.

FOTO: Stefan Sigemo, Alexander Ruas, Stilfoto, Rottneros AB, Arla, Borås tapeter, Duni, Nexans Norway, Bildbyråer.

PAPPER: Munken Polar Rough (by Arctic Paper).

Omslag: 300 g.

Inläga: 150 g.

TRYCK: Pipeline Nordic.

